

AUDITING d.o.o.

DRUŠTVO ZA REVIZIJU I FINANSIJSKO-RAČUNOVODSTVENI KONSALTING

Trebevićka 7, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel. +387 61 13 28 40; e-mail: auditing@bih.net.ba; auditingsarajevo@gmail.com

ID broj: 4200249920006 PDV broj: 200249920006

SARAJEVO OSIGURANJE

Sarajevo-osiguranje d.d. Sarajevo

Konsolidovani i odvojeni finansijski izvještaji

za godinu koja završava 31.12.2019. godine

i Izvještaj nezavisnog revizora

Sarajevo, mart 2020.

Sadržaj

	Strana
Izvještaj nezavisnog revizora	4
Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti	8
Izvještaj o finansijskom položaju	9
Izvještaj o promjenama u kapitalu	10
Izvještaj o novčanim tokovima	11
Bilješke uz finansijske izvještaje	13 - 64

ODGOVORNOST ZA FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

za godinu koja završava s 31.12.2019.

Uprava Društva Sarajevo-osiguranje d.d. („Društvo“) je dužna osigurati da odvojeni i konsolidovani finansijski izvještaji Društva za period od 1.1. 2019. godine do 31.12.2019. godine budu sastavljeni u skladu sa važećim Zakonom o računovodstvu i reviziji, važećim Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i Međunarodnim računovodstvenim standardima, tako da pružaju istinit i objektivan prikaz finansijskog stanja Društva, kao i njegove rezultate poslovanja, promjene u kapitalu i novčane tokove za navedeni period.

Uprava očekuje da Društvo ima odgovarajuća sredstva za nastavak poslovanja, te stoga prihvata načelo vremenske neograničenosti poslovanja pri sastavljanju finansijskih izvještaja.

Odgovornosti Uprave pri izradi finansijskih izvještaja, obuhvaćaju sljedeće:

- odabir i dosljednu primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika;
- davanje opravdanih i razboritih prosudbi i procjena;
- primjenu važećih računovodstvenih standarda, uz objavu za svako materijalno značajnije odstupanje i obrazloženje svih materijalno značajnih odstupanja u finansijskim izvještajima;
- sastavljanje finansijskih izvještaja pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja, osim ako pretpostavka da će Društvo nastaviti poslovanje nije primjerena.

Uprava je odgovorna za vođenje odgovarajućih i ispravnih računovodstvenih evidencija, koje u svakom trenutku s opravdanom tačnošcu prikazuju finansijski položaj i rezultate poslovanja Društva.

Također, Uprava je dužna pobrinuti se da finansijski izvještaji budu u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Federacije Bosne i Hercegovine.

Pored toga, Uprava je odgovorna za čuvanje imovine Društva, te za poduzimanje opravdanih koraka za sprječavanje i otkrivanje prevare i drugih nepravilnosti.

U znak potvrde, finansijske izvještaje su potpisale ovlaštene osobе društva Sarajevo-osiguranje d.d. Sarajevo

Arif Kuljić, direktor

Sarajevo-osiguranje d.d.
Maršala Tita 29
71000 Sarajevo

Edin Mušović, izvršni direktor

20. februar 2020. godine

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Dioničarima društva Sarajevo-osiguranje d.d., Sarajevo

Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja

Mišljenje

Obavili smo reviziju godišnjih pojedinačnih i konsolidovanih finansijskih izvještaja društva Sarajevo-osiguranje d.d., Sarajevo (Društvo) koji obuhvaćaju Bilans stanja - izvještaj o finansijskom položaju na 31. decembra 2019., bilans uspjeha - izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o promjenama kapitala i izvještaj o novčanim tokovima za tada završenu godinu, te bilješke uz finansijske izvještaje, uključujući i sažetak značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, priloženi pojedinačni i konsolidovani finansijski izvještaji istinito i fer prezentiraju, u svim značajnim odrednicama, finansijski položaj Društva i njegovih ovisnih društava (zajedno – „Grupa“) na 31.decembra 2019. , njihovu finansijsku uspješnost, te njihove novčane tokove za tada završenu godinu u skladu s Zakonom o računovodstvu Federacije BiH i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.(„MSFI“).

Osnova za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji i Međunarodnim revizijskim standardima („MRevS“). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u našem izvještaju neovisnog revizora u odjeljku *Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja*.

Neovisni smo od Društva u skladu s Kodeksom etike za profesionalne računovođe („IESBA Kodeks“) i ispunili smo naše etičke odgovornosti u skladu s IESBA Kodeksom. Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Isticanje pitanja

Dogadaji nakon datuma izvještajnog razdoblja

Bez odstupanja od pozitivnog mišljenja, skrećemo pažnju na bilješku 27. u finansijskim izvještajima u kojoj je Uprava opisala značajan naknadni događaj na slijedeći način:

„Od samog izbijanja epidemije COVID-19 uprava Društva pomno prati razvoj situacije na globalnoj, europskoj i lokalnoj razini, prati mjere Vlade FBiH i nadležnih institucija te provodi vlastite proširene mjere za prevenciju širenja virusa COVID-19 na svim svojim poslovnim lokacijama, kao i mjere zaštite zaposlenika, kupaca, dobavljača i redovnih poslovnih procesa. Unatoč razrađenim kriznim scenarijima i planovima kontinuiteta pandemijsko širenje virusa COVID-19 ima negativne reperkusije na poslovanje Društva. Razlog tome su zaštitne mjere i restrikcije koje se uvode diljem Europe te u Bosni i Hercegovini s ciljem onemogućavanja širenja virusa COVID-19. Iako nužne, spomenute zaštitne mjere i restrikcije istovremeno bitno otežavaju ili onemogućavaju provođenje redovnih poslovnih procesa Društva. Uprava procjenjuje da ove negativne reperkusije neće ugroziti stalnost poslovanja Društva.“

Značajnost

Na opseg naše revizije je utjecala naša primjena načela značajnosti. Revizija je oblikovana kako bi se moglo steći razumno uvjerenje o tome jesu li pojedinačni i konsolidirani finansijski izvještaji bez značajnog pogrešnog prikaza. Pogrešni prikazi mogu nastati kao posljedica prevare ili pogreške. Smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbiru, utiću na ekonomске odluke korisnika donijete na osnovi tih finansijskih izvještaja.

Na osnovu naše profesionalne prosudbe utvrdili smo određene kvalitativne pragove značajnosti, uključujući značajnost za

pojedinačne i konsolidirane finansijske izveštaje kao cjelinu. Oni su nam, zajedno s kvalitativnim razmatranjima, pomogli u određivanju opsega revizije, vrste, vremenskog rasporeda i obima naših revizijskih postupaka, kao i utvrđivanju uticaja pogrešnog prikazivanja, pojedinačno i u zbiru na pojedinačne i konsolidirane finansijske izveštaje.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su bila, po našoj profesionalnoj prosudbi, od najveće važnosti za našu reviziju finansijskih izveštaja tekućeg perioda. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije finansijskih izveštaja kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima. Za svako ključno pitanje u nastavku je pripremljen opis o tome kako se naša revizija bavila tim pitanjima.

Ključna revizijska pitanja	Pristup ključnim revizijskim pitanjima
<p>1. Vrednovanje tehničkih rezervi (Bilješka br. 21. u finansijskim izveštajima)</p> <p>Evidentno je da tehničke rezerve predstavljaju pojedinačno najznačajniju obavezu Društva u njegovom izveštaju o finansijskom položaju. Vrednovanje tehničkih rezervi uključuje značajno prošuđivanje u pogledu neizvjesnih budućih ishoda, jer zahtijeva da Uprava razvija složene i subjektivne pretpostavke koje se koriste kao ulazne varijable u modelu izračuna rezervi za ugovore o osiguranju koji koristi standardnu aktuarsku metodologiju.</p> <p>Kod neživotnih osiguranja procjena uprave vezana je uz iznose očekivanog konačnog troška nastalih a neprijavljenih šteta (IBNR), kao i prijavljenih, a neisplaćenih šteta (RBNS) vrlo je kompleksna. Pri tome se mogu koristiti razne metode, a često je standardne aktuarske modele potrebno prilagoditi posebnim okolnostima. Takve prilagodbe također zahtijevaju određenu prosudbu.</p> <p>Uprava procjenjuje IBNR rezervu koristeći složeni model koji se bazira na ključnim pretpostavkama uključujući i one o primjerenosti korištenja historijskih trendova u predviđanju obrazaca budućeg kretanja nastanka šteta i njihove isplate. Društvo i Grupa koriste podatke o broju i iznosima nastalih i već prijavljenih šteta, prosječne troškove po odštetnom zahtjevu kao i podatke o učestalosti nastanka šteta da bi razvili vlastitu procjenu potrebnog iznosa rezervi.</p>	<p>Prilikom revizije tehničkih rezervi, napravili smo testove kontrola, detalja i analitičke procedure na tehničkim rezervama Društva.</p> <p>Također smo usporedili aktuarske metode i pretpostavke koje koristi Uprava s podacima unutar tržista osiguranja i s priznatim i propisanim aktuarskim procedurama.</p> <p>Naše procedure uključile su pregled pretpostavki koje je koristio nezavisni kvalificirani ovlašteni aktuar, provjeru ulaznih podataka za izračun tehničkih rezervi, razumijevanje donesenih zaključaka, ocjenu konzistentnosti metodologije u usporedbi s prethodnim godinama, te ocjenu jesu li promjene u aktuarskim modelima u skladu s našim očekivanjima proizašlim iz razvoja u samom poslovanju i na tržistu.</p> <p>Angažirali smo eksperta kako bismo analizirali i kritički preispitali kalkulaciju rezervi koje su najviše podložne neizvjesnosti i koje su najveće po iznosima. Usporedili smo neovisnu analizu i onu koju je provela Uprava, te smo dobili objašnjenja značajnih razlika, ukoliko ih je bilo.</p> <p>Pregledali smo i informacije objavljene u finansijskim izveštajima Društva da bismo ocijenili njihovu dovoljnost u smislu razumljivosti same transakcije korisnicima finansijskih izveštaja.</p>
<p>2. Materijalna imovina i ulaganja u nekretnine (Bilješka br. 13. u finansijskim izveštajima)</p> <p>Materijalna imovina (43.208.676 KM) i ulaganja u nekretnine (10.164.903 KM) na dan 31.12.2019. godine čine 44% ukupne imovine društva.</p>	<p>Izvršili smo uvid u procjenu vrijednosti nekretnina, a naročito procjene sudskih vještaka i drugih eksperata.</p> <p>Provjerili smo obračun amortizacije stalnih materijalnih sredstava za 2019. godinu, kao i knjiženje nabavki i umanjenja.</p> <p>Kontrolirali smo popis nekretnina na dan 31.12.2019. godine.</p>

Odgovornosti uprave i onih koji su zaduženi za upravljanje za godišnje finansijske izvještaje

Uprava je odgovorna za sastavljanje godišnjih finansijskih izvještaja koji daju istinit i fer prikaz u skladu s Zakonom o računovodstvu i reviziji FBiH i sa MSFI-ima, i za one interne kontrole za koje uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja godišnjih finansijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili pogreške.

U sastavljanju godišnjih finansijskih izvještaja, uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Društva da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako uprava ili namjerava likvidirati Društvo ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Oni koji su zaduženi za upravljanje su odgovorni za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovilo Društvo.

Revizorove odgovornosti za reviziju godišnjih finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li godišnji finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili pogreške, te izdati izvještaj neovisnog revizora koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viša razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može очekivati da, pojedinačno ili u zbiru, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovi tih godišnjih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam u toku revizije. Mi također:

- prepoznajemo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza godišnjih finansijskih izvještaja, zbog prevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorene, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje i/ili zaobilaznje internih kontrola,
- stječemo razumijevanje internih kontrol relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Društva.
- ocjenjujemo primjereno korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila uprava.
- zaključujemo o primjereno korištene računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi uprava i, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Društva da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju.
Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem izvještaju neovisnog revizora na povezane objave u godišnjim finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifirciramo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg izvještaja neovisnog revizora. Međutim, budući događaji ili oslovi mogu uzrokovati da Društvo prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju.
- ocjenjujemo cijelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj godišnjih finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li godišnji finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo s onima koji su zaduženi za upravljanje u vezi s, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama koji su otkriveni u toku naše revizije.

Mi također dajemo izjavu onima koji su zaduženi za upravljanje da smo postupili u skladu s relevantnim etičkim zahtjevima u vezi s neovisnošću i da ćemo komunicirati s njima o svim odnosima i drugim pitanjima za koja se može razumno smatrati da utiču na našu neovisnost, kao i, gdje je primjenjivo, o povezanim zaštitama.

Između pitanja o kojima se komunicira s onima koji su zaduženi za upravljanje, mi određujemo ona pitanja koja su od najveće važnosti u reviziji godišnjih finansijskih izvještaja tekućeg razdoblja i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ta pitanja u našem izvještaju neovisnog revizora, osim ako zakon ili regulativa sprječava javno objavljivanje

pitanja ili kada odlučimo, u iznimno rijetkim okolnostima, da pitanje ne treba priopćiti u našem izvještaju neovisnog revizora jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice priopćavanja nadmašile dobrobiti javnog interesa od takvog priopćavanja.

Izvještavanje u skladu sa ostalim zakonskim i regulatornim zahtjevima

Na temelju propisa Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, Uprava Društva je izradila i dodatne izvještaje, koji su propisani sljedećim pravilnicima Agencije:

- Pravilnikom o visini i načinu ulaganja sredstava ("Službene novine Federacije BiH", broj 95/19)
- Pravilnikom o elementima i kontroli margine solventnosti ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 82/17, 95/19)
- Pravilnikom o likvidnosti ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 82/17, 27/18, 106/18)
- Pravilnikom o statističkim standardima i oblicima finansijskog izvještavanja u osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", broj 95/19)
- Pravilnikom o izveštima društava za osiguranje i reosiguranje ("Službene novine Federacije BiH", broj 106/18)

Po našem mišljenju, dodatni izvještaji i analize Društva, koji su dati u prilogu ovog izvještaja, sastavljeni su u skladu sa Zakonom o osiguranju ("Službene novine Federacija BiH", broj :23/17) kao i propisima Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine koji su bili na snazi u 2019. godini.

Sarajevo, 30.3.2020.

„Auditing“ d.o.o. Sarajevo

Gordana Šapina, direktor

Ovlašteni revizor
dr.sc. Hrvoje Šapina

Sarajevo-osiguranje d.d. Sarajevo

Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti za godinu koja završava 31.12.2019. godine

(Svi iznosi su izraženi u KM, osim ukoliko je drugačije navedeno)

	Bilje ška	Društvo 2019	Grupa 2019	Društvo 2018	Grupa 2018
I. Zarađene premije (prihodovane)	2	54.309.320	54.309.320	48.932.698	48.932.698
1. Zaračunata bruto premija		67.542.148	67.542.148	59.785.993	59.785.993
2. Premija suosiguranja		290.940	290.940	294.439	294.439
3. Ispravak vrijednosti premije u osiguranja/suosiguranja		-1.160.004	-1.160.004	-1.265.840	-1.265.840
4. Premija predata u resiguranje (-)		-8.647.008	-8.647.008	-7.757.809	-7.757.809
5. Premija predata u suosiguranje (-)		-537.096	-537.096	-517.336	-517.336
6. Promjena bruto rezervi prijenosnih premija (+/-)		-3.425.905	-3.425.905	-1.871.509	-1.871.509
7. Promjena rezervi prijenosnih premija, udio reosigur. (+/-)		150.409	150.409	264.806	264.806,31
8. Promjena rezervi prijenosnih premija, udio suosigur. (+/-)		95.836	95.836	-48	-48
II. Prihodi od ulaganja	3	2.057.230	2.057.230	1.795.459	1.763.576
1. Prihod od podružnica, pridruženih društava i sudjelovanja u zajedničkim ulaganjima		836.524	836.524	918.024	918.024
2. Prihodi od ulaganja u zemljišta i građevinskih objekata		525.057	525.057	284.202	284.202
3. Prihod od kamata		467.893	467.893	580.182	548.298
4. Nerealizovani dobici od ulaganja po fer vrijednosti		42.316	42.316		
5. Dobici od prodaje (realizacije) finansijskih ulaganja					
6. Neto pozitivne kursne razlike					
7. Ostali prihod od ulaganja		185.440	185.440	13.052	13.052
III. Prihodi od provizija i naknada	4	1.471.249	1.471.249	1.289.197	1.289.197
IV. Ostali osigurateljno – tehnički prihod, neto od reosigur.	5	1.016.311	1.016.311	821.726	821.726
V. Ostali prihodi	6	1.131.689	5.601.207	945.809	4.359.074
VI. Izdaci za osigurane slučajeve, neto	7	28.494.225	28.494.225	25.479.971	25.479.971
1. Izdaci za štete		27.373.087	27.373.087	24.811.744	24.811.744
2. Promjena rezervacija za štete (+/-)		1.121.138	1.121.138	668.226	668.226
VII. Promjene ostalih tehničkih rezerv., neto od reosiguranja	8	838.071	838.071	-61.083	-61.083
1. Promjena matematičke rezerve osiguranja (+/-)		838.071	838.071	-86.083	-86.083
2. Promjene ostalih tehničkih rezervacija, neto od reosig. (+/-)				25.000	25.000
VIII. Promjena tehničkih rezervi životnih osiguranja kada ugovaratelj snosi rizik ulaganja, neto od reosig. (+/-)					
IX. Izdaci za povrat premije (bonusi i popusti)	9	28.864.333	28.977.716	26.232.072	28.991.777
X. Poslovni rashodi (izdaci za obav.djelat.),neto					
1. Troškovi pribave		18.628.161	18.628.161	16.612.131	16.612.131
2. Troškovi uprave (administrativni troškovi)		10.236.172	10.349.555	9.619.941	12.379.646
XI. Troškovi ulaganja	10	102.778	102.778	233.035	263.840
XII. Ostali tehnički troškovi, neto od reosiguranja	11	1.071.448	1.071.448	1.370.255	1.370.255
1. Troškovi za preventivnu djelatnost		535.638	535.638	473.164	473.164
2. Ostali tehnički troškovi osiguranja		535.810	535.810	897.090	897.090
XIII. Ostali troškovi, uključujući vrijednost usklađenja					66.472
XIV. Dobit ili gubitak iz redovn. poslovanja prije poreza (+/-)	12	614.944	2.923.667	530.640	1.055.039
XV. Porez na dobit ili gubitak	12	38.609	267.524	53.064	112.097
1. Tekući porezni trošak		38.609	267.524	53.064	112.097
2. Odgođeni porezni trošak (prihod)					
XVI. Dobit ili gubitak obrać. razdoblja poslije poreza (+/-)	12	576.335	1.779.888	477.576	942.942
XVII. Dobit ili gubitak od prekinutog poslovanja	12	576.335	1.779.888	477.576	942.942
XVIII. Neto dobit tekuće godine		27.558	27.558	27.558	27.558
XIX. Ostala sveobuhvatna dobit prije poreza					
1. Promjena revalorizacijskih rezervi (MRS 16 i MRS 38)		27.558	27.558	27.558	27.558
XX. Odgođeni porez na dobit (10 %)		-2.756	-2.756	-2.756	-2.756
XXI. Ostala sveobuhvatna dobit poslije poreza		24.802	24.802	24.802	24.802
XXII. Ukupna sveobuhvatna dobit tekuće godine	12	601.137	1.804.690	502.378	967.744

Bilješke na stranicama 12-69 čine sastavni dio finansijskih izvještaja

Arif Kulić
Direktor

Edin Mušović
Izvršni direktor

Sarajevo-osiguranje d.d. Sarajevo

Izvještaj o finansijskom položaju na dan 31.12.2019. godine

(Svi iznosi su izraženi u KM, osim ukoliko je drugačije navedeno)

	Bilj eška	31.12.19. Društvo	31.12.19. Grupa	31.12.18. Društvo	31.12.18. Grupa
Imovina					
A) Nematerijalna imovina	13	1.992.801	1.992.801	2.050.967	2.051.106
B) Materijalna imovina- nekretnine i oprema	13	43.208.626	47.861.526	27.864.510	31.267.033
C) Ulaganja	14	47.853.111	43.045.015	58.970.643	57.224.844
I. Zemljišta i građ objekti koji ne služe društvu za provođenje djelatnosti	14	10.164.903	10.164.903	21.988.060	21.988.060
Ostala materijalna imovina koja ne služi društvu za provođenje djelatnosti	14	7.903.475	7.903.475	7.935.175	7.935.175
II. Ulaganja u podružnice i pridružena društva	14	1.147.580	0	1.132.580	0
III. Ostala finansijska ulaganja	14	28.637.153	24.976.637	27.914.828	27.301.609
1. Finansijska ulaganja koja se drže do dospeća	14	501.146	501.146	501.146	501.146
2. Ulaganja raspoloživa za prodaju	14	3.868.424	187.908	3.868.424	3.868.424
3. Ulaganja po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	14	5.990.262	5.990.262	5.990.262	5.990.262
4. Depoziti, zajmovi i potraživanja	15	18.277.321	18.297.321	17.554.996	16.937.777
E) Udio reosiguranja u tehničkim rezervama	16	8.533.855	8.533.855	7.733.290	7.733.290
G) Potraživanja	17	14.786.323	17.813.575	15.535.059	21.167.680
1. Potraživanja iz neposrednih poslova osiguranja		9.545.806	9.545.806	10.209.139	10.209.139
2. Potraživanja iz poslova suosiguranja i reosiguranja		8.892	8.892	5.600	5.600
3. Ostala potraživanja		5.231.625	8.260.599	5.320.320	10.952.941
H) Ostala imovina	18	2.098.488	2.562.116	1.229.894	1.871.740
1. Novac u banci i blagajni	18	2.069.775	2.152.342	1.199.989	1.271.798
2. Ostala imovina i zalihe		28.713	409.774	29.905	599.942
I) Plaćeni troš. budućeg razdoblja i nedospj.naplata prihoda	19	3.823.733	4.373.257	3.206.731	3.219.766
1. Razgraničene kamate i najamnine		354.150	354.150	216.397	216.397
2. Razgraničeni troškovi pribave		2.377.438	2.337.438	2.251.680	2.251.680
3. Ost.unaprijed plaćeni troš. budućeg perioda i nedospj. naplata		1.092.145	1.641.669	738.655	751.689
Ukupno imovina		122.296.937	126.183.867	116.591.094	124.535.459
Vanbilansna evidencija		15.340.034	15.402.709	15.335.268	15.397.943
Pasiva					
A) KAPITAL I REZERVE	20	32.128.927	35.318.428	31.605.655	33.800.664
1. Upisani kapital		46.346.330	48.150.469	46.346.330	48.169.469
2. Premije na emitirane dionice (rezerve kapitala)					
3. Revalorizacione rezerve		6.985.865	7.416.477	7.013.423	7.444.034
4. Zakonske rezerve		4.041.624	4.041.624	3.564.048	3.564.210
5. Prenesena (zadržana) dobit ili gubitak		-25.859.836	-26.113.641	-25.848.785	-26.462.585
6. Dobit ili gubitak tekućeg obračunskog perioda		614.944	1.823.337	530.640	1.085.536
C) TEHNIČKE REZERVE	21	81.286.272	81.286.272	75.347.938	75.347.938
1. Prijenosne premije, bruto iznos		30.497.070	30.497.070	27.071.165	27.071.165
2. Matematička rezerva osiguranja, bruto iznos		12.676.569	12.676.569	11.838.499	11.838.499
3. Rezerve za nastale prijavljene i nastale neprijavljene štete		38.087.633	38.087.633	36.413.275	36.413.275
4. Rezerve za bonusi i popuste		25.000	25.000	25.000	25.000
E) Ostale rezerve		1.256.079	1.256.079	1.156.818	1.156.818
F) Odgođena porezna obaveza		544.124	544.124	546.880	546.880
H) Finansijske obaveze	22	1.340.793	2.561.039	2.222.152	4.120.209
I) Ostale obaveze	22	5.203.024	4.646.669	5.506.780	9.321.895
J) Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg perioda		537.718	571.256	204.872	241.055
Ukupna pasiva		122.296.937	126.183.867	116.591.094	124.535.459
Vanbilansna evidencija	23	15.340.034	15.402.709	15.335.268	15.397.943

Bilješke na stranicama 12 - 69 čine sastavni dio finansijskih izvještaja

Arif Kulić
Direktor

Edin Muhović
Izvršni direktor

Sarajevo-osiguranje d.d. SarajevoIzvještaj o promjenama u kapitalu za godinu koja završava 31.12.2019. godine – za Društvo

(Svi iznosi su izraženi u KM, osim ukoliko je drugačije navedeno)

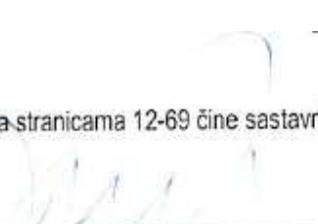
Vrsta promjene u kapitalu	Vlasnički kapital	Revaloriz. rezerve	Zakonske rezerve	Akumulir.dobit / nepokriveni gubitak	Ukupno
Stanje na dan 31.12.2017.	46.346.330	7.040.981	3.215.628	-25.527.923	31.075.016
Efekti revalorizacije materijalnih i nematerijalnih sredstava		-27.558		27.558	0,00
Neto dobit (gubitak) perioda iskazan u bilansu uspjeha				530.639	530.639
Objavljene dividende i drugi oblici raspodjele dobiti i pokrića gubitka			348.420	-348.420	0,00
Stanje na dan 31.12.2018	46.346.330	7.013.423	3.564.048	-25.318.146	31.605.655
Efekti ravalorizacije materijalnih i nematerijalnih sredstava		-27.558		27.558	0,00
Neto dobit / gubitak perioda iskazana u bilansu stanja				614.944	614.944
Objavljene dividende i drugi oblici raspodjele dobiti i pokrića gubitka			477.576	-477.576	0,00
Emisija dioničkog kapitala i drugi oblici povećanja ili smanjenja osnovnog kapitala				-91.672	-91.672
Stanje na dan 31.12.2019.	46.346.330	6.985.865	4.041.623	-25.244.891	32.128.927

Sarajevo-osiguranje d.d. SarajevoIzvještaj o promjenama u kapitalu za godinu koja završava 31.12.2019. godine – za Grupu

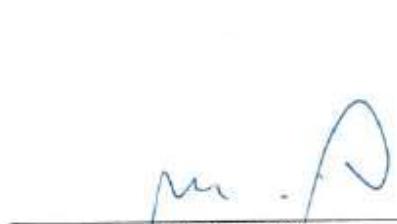
(Svi iznosi su izraženi u KM, osim ukoliko je drugačije navedeno)

Vrsta promjene u kapitalu	Vlasnički kapital	Revaloriz. rezerve	Zakonske rezerve	Akumulir.dobit / nepokriveni gubitak	Ukupno
Stanje na dan 31.12.2017.	48.169.469	7.471.593	3.215.790	-26.134.181	32.722.671
Efekti ravalorizacije materijalnih i nematerijalnih sredstava		-27.559		27.559	0
Neto dobit / gubitak perioda iskazana u bilansu stanja				1.085.536	1.085.536
Objavljene dividende i drugi oblici raspodjele dobiti i pokrića gubitka			348.420	-355.963	-7.543
Stanje na dan 31.12.2018	48.169.469	7.444.034	3.564.210	-25.377.049	33.800.664
Efekti ravalorizacije materijalnih i nematerijalnih sredstava		-27.557			-27.557
Neto dobit / gubitak perioda iskazana u bilansu stanja				1.823.337	1.823.337
Objavljene dividende i drugi oblici raspodjele dobiti i pokrića gubitka			477.576	-477.576	0
Emisija dioničkog kapitala i drugi oblici povećanja ili smanjenja osnovnog kapitala	-19.000			-259.016	-278.016
Stanje na dan 31.12.2019.	48.150.469	7.416.477	4.041.786	-24.290.304	35.318.428

Bilješke na stranicama 12-69 čine sastavni dio finansijskih izvještaja

Arif Kulić
Direktor

Edin Muhović
Izvršni direktor

Sarajevo-osiguranje d.d. Sarajevo

Izvještaj o novčanim tokovima za godinu koja završava 31.12.2019. godine

(Svi iznosi su izraženi u KM, osim ukoliko je drugačije navedeno)

	Društvo 2019	Grupa 2019	Društvo 2018	Grupa 2018
A. TOKOVI GOTOVINE OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI				
I. Priljevi gotovine iz poslovnih aktivnosti	74.054.044	76.210.887	69.595.219	71.361.768
1. Priljevi od premije osiguranja, saosiguranja i primljeni avansi	67.296.694	67.296.694	58.631.904	58.631.904
2. Priljevi od premije reosiguranja i retrocesija	55.718	55.718	2.111.072	2.111.072
3. Priljevi od učešća u naknadi štete	1.168.994	1.168.994	1.956.988	1.956.988
4. Ostali Priljevi iz poslovnih aktivnosti	5.532.638	7.689.481	6.895.255	9.661.802
II. Odljevi gotovine iz poslovnih aktivnosti	75.123.046	77.947.905	67.627.014	69.430.107
1. Odljevi po osnovu naknade šteta iz osiguranja i udjela u štetama iz saosiguranja i datih avansi	31.704.912	31.704.912	29.547.534	29.547.534
2. Odljevi po osnovu naknade šteta i udjela iz reosiguranja i retrocesija	1.831.405	1.831.405	2.074.447	2.074.447
3. Odljevi po osnovu premija saosiguranja, reosiguranja i retrocesija	563.854	563.854	994.946	994.946
4. Odljevi po osnovu isplata bruto plaća i naknada i ostalih ličnih primanja zaposlenika	14.653.745	14.653.745	13.165.475	13.165.475
5. Odljevi po osnovu troškova za provođenje djelat. osiguranja	6.354.473	6.354.473	4.935.297	4.935.297
6. Odljevi po osnovu plaćenih kamata				0
7. Odljevi po osnovu poreza na dobit			1.021.352	1.021.352
8. Ostali Odljevi iz poslovnih aktivnosti	20.014.657	22.839.516	16.909.316	17.691.057
III. Neto priljev gotovine iz poslovnih aktivnosti			1.968.205	1.931.659
IV. Neto Odljev gotovine iz poslovnih aktivnosti	1.069.002	1.738.766		
B. TOKOVI GOTOVINE IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI				
I. Priljevi gotovine iz ulagačkih aktivnosti	4.315.948	6.115.548	9.355.107	9.355.307
1. Priljevi po osnovu kratkoročnih finansijskih ulaganja	3.042.812	3.042.812	5.565.227	5.565.227
2. Priljevi po osnovu prodaje dionica i udjela			1.800.000	
3. Priljevi po osnovu prodaje nematerijalne i materijalne imovine	434.491	434.491	421.310	421.310
4. Priljevi po osnovu kamata	793.921	793.921	893.000	893.000
5. Priljevi od dividendi i udjela	44.724	44.724	2.475.570	2.475.770
6. Priljevi po osnovu ostalih dugoročnih finansijskih ulaganja	2.365.138	3.654.594	9.560.894	9.560.894
II. Odljevi gotovine iz ulagačkih aktivnosti	2.365.138	2.365.138	7.242.583	7.242.582
1. Odljevi po osnovu kratkoročnih finansijskih ulaganja			38.810	38.810
2. Odljevi po osnovu kupovine nematerijalne i materijalne imovine			1.289.456	2.279.502
4. Odljevi po osnovu ostalih dugoročnih finansijskih ulaganja			2.279.502	2.279.502
III. Neto priljev gotovine iz ulagačkih aktivnosti	1.950.810	2.461.354		
IV. Neto Odljev gotovine iz ulagačkih aktivnosti			205.788	205.587
C. TOKOVI GOTOVINE IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI				
I. Priljev gotovine iz finansijskih aktivnosti	2.217.734	6.698.080	1.481.086	2.268.811
1. Priljevi po osnovu povećanja dioničkog kapitala			3.824.678	4.707
2. Priljevi po osnovu dugoročnih kredita	2.217.734	2.873.402	1.194.280	1.958.935
3. Priljevi po osnovu kratkoročnih kredita			286.806	305.169
4. Priljevi po osnovu ostalih dugoročnih i kratkoročnih obveza			77.595	156.208
II. Odljevi gotovine iz finansijskih aktivnosti	2.229.755	6.541.872	2.723.821	3.563.664
1. Odljevi po osnovu otkupa vlastitih dionica i udjela			3.743.073	839.843
2. Odljevi po osnovu dugoročnih kredita	2.152.160	2.634.088	2.472.158	2.472.158
3. Odljevi po osnovu kratkoročnih kredita			25.176	25.176
4. Odljevi po osnovu lizinga			77.595	156.208
5. Odljevi po osnovu isplaćenih dividendi			77.595	156.208
6. Odljevi po osnovu ostalih dugoročnih i kratkoročnih obveza			226.487	226.487
III. Neto priljev gotovine iz finansijskih aktivnosti	12.021		1.242.736	1.294.853
IV. Neto odljev gotovine iz finansijskih aktivnosti	80.587.726	89.024.915	80.431.411	82.985.884
D. UKUPNI PRILJEVI GOTOVINE	79.717.939	88.144.371	79.911.730	82.554.665
E. UKUPNI ODLJEV GOTOVINE	869.787	880.544	519.681	431.219
F. NETO PRILJEV GOTOVINE	1.199.988	1.271.798	680.307	840.579
G. NETO ODLJEV GOTOVINE	2.069.775	2.152.342	1.199.988	1.271.798
H. GOTOVINA NA POČETKU IZVJEŠTAJNOG PERIODA				
I. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE				
J. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE				
K. GOTOVINA NA KRAJU IZVJEŠTAJNOG PERIODA				

Bilješke na stranicama 12-69 čine sastavni dio finansijskih izvještaja

Arif Kulić
Direktor

Edin Mušović
Izvršni direktor

**RAČUNOVODSTVENE POLITIKE I
BILJEŠKE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 2019. GODINU**

I. OPĆI PODACI O DRUŠTVU

Društvo je osnovano 1946. godine. Ured za nadzor društava za osiguranje u FBiH je 24.07.1998. godine izdao Rješenje pod brojem: 10-021-19/98/R FBiH kojim se odobrava rad Društva za osiguranje Sarajevo - osiguranje d.d. Sarajevo. Kantonalni sud Sarajevo je dana 06.08.1998. godine donio Rješenje kojim se vrši uskladjivanje sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju imovine i osoba, promjena naziva, sjedišta, pristupanje i istupanje osnivača društva za osiguranje Sarajevo-osiguranje d.d. Sarajevo pod brojem: UF/I-1276/98 i broj registarskog uloška registarskog suda 1-2964. Sarajevo osiguranje d.d. Sarajevo je pravni slijednik ranijeg ZOIL Sarajevo.

Djelatnost Društva je u unutrašnjem prometu: 65.11 - životno osiguranje, 65.12 - ostala osiguranja, 66.21 - procjene rizika i štete, kao i 66.29 - ostale pomoćne djelatnosti u osiguranju i penzijskim fondovima.

Društvo obavlja djelatnost putem Direkcije i osam podružnica:

- Bihać, ulica Kralja Tvrka broj 3
- Brčko, ulica Kantardžića broj 2
- Tuzla, ulica Slatina broj 4
- Zenica, ulica Trg Republike BiH broj 5
- Sarajevo, ulica Maršala Tita broj 29
- Banja Luka, ulica Hilendarska 23, Istočno Novo Sarajevo
- Travnik, ulica Mostarska bb
- Mostar, ulica Lacina 2

Prema obavještenju Federalnog zavoda za statistiku Sarajevo, Društvo je razvrstano po principu pretežnosti u podgrupu 66.030 - Ostalo osiguranje.

Na osnovu Zahtjeva o dobrovoljnoj registraciji u Jedinstvenom registru obveznika indirektnih poreza Društvo se vodi pod identifikacijskim brojem: 200326930001 i obveznik je plaćanja PDV-a od 01.01.2006. godine za djelatnost koja je oporeziva (izdavanje nepokretne imovine pod zakup, prodaja rashodovanih sredstava).

Knjigovodstvene poslove Sarajevo osiguranja d.d. obavlja vlastita služba za ekonomsko-finansijske poslove.

Rješenjem Općinskog suda u Sarajevu broj: UF/I-2469/05 od 26.10.2006. godine u sudske registre je upisana ispravka greške Kantonalnog suda u Sarajevu broj: UF/I-742/03 od 19.03.2004. godine i to registarskog broja rješenja i registarskog lista 10/15 kolona 7. Broj dionica je 3.674.633 po nominalnoj vrijednosti jedne dionice 12,50 KM, što ukupno iznosi 45.932.919 KM.

Rješenjem Općinskog suda u Sarajevu broj: 065-0-Reg-08-001087 od 17.11.2008. godine u sudske registre je upisana ispravka Rješenja broj: 065-0-Reg-08-001087 u pogledu ukupnog broja dionica. Broj dionica je 4.634.633 KM nominalne vrijednosti 12,50 KM, što ukupno iznosi 57.932.912,50 KM.

Rješenjem Općinskog suda u Sarajevu broj: 065-0-Reg-10-000399 od 09.04.2010. godine u sudske registre je upisano smanjenje kapitala, a po Rješenju Komisije za vrijednosne papire i Rješenju Agencije za nadzor osiguranja u FBiH. Broj dionica iznosi 4.634.633 nominalne vrijednosti 10,00 KM, što ukupno iznosi 46.346.330 KM.

Prema izvodu iz sudske registre broj: 65-0-RegZ-17-010341 od 26.12.2017. godine, upisana je promjena sjedišta direkcije Društva na osnovu Odluke broj: 01-289/17 od 13.02.2017. godine. Sjedište direkcije Društva je u ulici Maršala Tita broj 29.

Prema Rješenju Komisije za vrijednosne papire broj: 03-19-489/02 od 17.02.2002. godine i Rješenju Komisije za vrijednosne papire FBiH broj: 03/1-19-111-1/0 od 20.03.2008. godine, dionički kapital Sarajevo osiguranja d.d. Sarajevo se sastoji iz 4.634.633 redovnih dionica nominalne vrijednosti 10 KM, od čega je 45,49 % u vlasništvu Federacije BiH, dok 54,51 % predstavlja privatni kapital 1384 dioničara (44,41575 % privatnog kapitala je privatizirano putem javne ponude dionica).

Lista od 10 najvećih dioničara na dan 31.12.2019.:

Ime (naziv)	%
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	45,4938%
Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina	16,1551%
ZIF "BIG-Investiciona grupa" d.d. Sarajevo	15,8298%
ZIF "PROF-PLUS" d.d. Sarajevo	5%
MIF d.o.o. Sarajevo	4,2819%
ZIF "BONUS" d.d. Sarajevo	2,4216%
BOSNA RE d.d. SARAJEVO	1,4541%
ASA OSIGURANJE d.d. Sarajevo	1,1201%
ZIF CROBIH FOND d.d. Mostar	0,7309%
UniCredit Bank d.d. Mostar	0,4513%

Finansijsko poslovanje Društvo obavlja putem 41 transakcijskog računa otvorenog u poslovnim bankama.

U toku 2019. godine su upisane sljedeće izmjene u sudskom registru:

R.br.	Upisana izmjena	Broj Odluke /datum
1.	Odluka o razrješenju direktora Podružnice BANJA LUKA –ISTOČNO SARAJEVO	01-2383/18 od 29.04.2019.
2.	Odluka o imenovanju direktora Podružnice BANJA LUKA –ISTOČNO SARAJEVO	01-2821-1/18 od 23.05.2019.
3.	Odluka o promjeni sjedišta Podružnice BANJA LUKA –ISTOČNO SARAJEVO	01-3853-1/19 od 29.07.2019.
4.	Odluka o prestanku poslovanja Društva za osiguranje SARAJEVO-OSIGURANJE d.d. Sarajevo – Podružnica životnih osiguranja Sarajevo	01-4144/19 od 30.08.2019.
5.	Odluka o razrješenju direktora Podružnice BIHAĆ	01-4424/19 od 17.09.2019.
6.	Odluka o imenovanju direktora Podružnice BIHAĆ	01-4425/19 od 17.09.2019.
7.	Odluka o razrješenju direktora Podružnice SARAJEVO	01-1779/19 od 04.04.2019.
8.	Odluka o imenovanju direktora Podružnice SARAJEVO	01-1780/19 od 04.04.2019.
9.	Odluka o razrješenju direktora Podružnice ZENICA	01-1778/19 od 04.04.2019.
10.	Odluka o imenovanju direktora Podružnice ZENICA	01-1777/19 od 04.04.2019.
11.	Odluka o osnivanju SARAJEVO-OSIGURANJE d.d. Sarajevo – Podružnica MOSTAR	01-283319 od 24.05.2029.
12.	Odluka o osnivanju SARAJEVO-OSIGURANJE d.d. Sarajevo – Podružnica TRAVNIK	01-4322/19 od 12.09.2019.

Organji Društva:

Uprava

Lica ovlaštena za zastupanje Društva su:

- Arif Kulić, Direktor društva i Predsjednik Uprave društva, broj Odluke o imenovanju: 01-1723 od 01.08.2016. godine
- Senad Arslanagić, Izvršni direktor za funkciju osiguranja - član Uprave,
- Edin Muhović, Izvršni direktor za finansije i podršku - član Uprave.

Na dan 31.12.2019. godine u Sarajevo osiguranju d.d. Sarajevo bilo je zaposleno 526 zaposlenika (429 na dan 31.12.2018. godine)

Nadzorni odbor od 1.10.2018. do danas:

- Ifeta Fazlić (predsjednik)
- Vahidin Omanović
- Mario Glibić
- Edina Dizdar
- Džemil Sabrihafizović

Odbor za reviziju od 1.10.2018. do danas

- Amir Dedić (predsjednik)
- Aziba Fehratović
- Vesna Soldo

Ovlašteni aktuar

Od 01.09.2016. godine do danas poslove aktuara za Društvo obavlja dr. sc. Safet Kozarević, po osnovu Ugovora o djelu.

USVOJENI AKTI DRUŠTVA:

- Statut broj: 01-2163/18 od 26.06.2018. godine
- Odluka o osnovama organizacije SARAJEVO-OSIGURANJA d.d. Sarajevo broj: 01-2257-1/12 od 18.12.2012.godine;
- Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o osnovama organizacije SARAJEVO-OSIGURANJE d.d. Sarajevo broj: 01-1218/16 od 20.06.2016. godine
- Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o osnovama organizacije SARAJEVO-OSIGURANJE d.d. Sarajevo broj: 01-1798/18 od 28.05.2018. godine
- Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o osnovama organizacije SARAJEVO-OSIGURANJE d.d. Sarajevo broj: 01-6405/19 od 23.12.2019. godine
- Pravilnik o radu broj: 01-1255/19 od 21.03.2019.
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka u Direkciji društva broj: 01-4636/19 od 27.09.2019
- Odluka o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka u Direkciji društva broj: 01- 6274/19 od 18.12.2019
- Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka u Podružnici SARAJEVO (PREČIŠĆENI TEKST), broj:01- 4343/19 od 12.09.2019.
- Odluka o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka u Podružnici SARAJEVO, broj: 01-4740/19 od 04.10.2019.
- Odluka o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka u Podružnici SARAJEVO, broj: 01-5942/19 od 04.12.2019.
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka u Podružnici ZENICA (PREČIŠĆENI TEKST), broj: 01- 6700-1/19 od 31.12.2019.
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka u Podružnici TUZLA broj: 01- 4325/19 od 12.09.2019. godine (Prečišćeni tekst)
- Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka u Podružnici BRČKO, broj :01- 4320/19 od 12.09.2019.
- Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka u Podružnici BIHAĆ, broj :01- 4677/19 od 02.10.2019.
- Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka u Podružnici MOSTAR, broj : 01-6006/19 od 02.12.2019.
- Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka u Podružnici BANJA LUKA – ISTOČNO SARAJEVO (PREČIŠĆENI TEKST) Broj : 01- 4213/19 od 03.09.2019.
- Odluka o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka u Podružnici BANJA LUKA – ISTOČNO SARAJEVO, broj:01-4611/19 od 26.09.2019.
- Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka u Podružnici TRAVNIK, broj :01-6203/19 od 16.12.2019.

- Pravilnik o stručnom usavršavanju i obrazovanju radnika broj: 01-358/18 od 31.01.2018.godine
- Pravilnik o visini i načinu ulaganja sredstava garantnog fonda životnog i neživotnog osiguranja SARAJEVO-OSIGURANJE d.d. Sarajevo, broj: 01-322/14 od 28.02.20H.godine
- Odluka o izmjeni Pravilnika o visini i načinu ulaganja sredstava garantnog fonda životnog i neživotnog osiguranja SARAJEVO-OSIGURANJE d.d. sarajevo broj: 01-2372/17 od 25.09.2017. godine-isto
- Pravilnik o načinu korištenja sredstava preventive, broj: 01-572/10 od 23.03.2010. godine
- Odluka o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu korištenja sredstava preventive SARAJEVO-OSIGURANJE d.d. Sarajevo, broj: 01-2301/12 od 26.12.2012.godine
- Pravilnik o postupku rješavanja odštetnih zahtjeva, broj: 01-231/2010 od 08.02.2010.godine
- Pravilnik o maksimalnim stopama režijskog dodatka broj: 01-1068/11 od 23.05.2011.godine
- Odluka o usvajaju izmjena i dopuna Pravilnika o maksimalnim stopama režijskog dodatka, broj: 01-1982/13 od 13.11.2013.godine
- Pravilnik o blagajničkom poslovanju, broj:01-1819/18 od 28.05.2018.
- Pravilnik o knjigovodstvu i računovodstvu, broj: 09-254/11 od 07.07.2011.godine
- Osnovne računovodstvene politike u skladu sa MRS/MSFI, broj: 01-1587-1/15 od 07.10.2015.godine
- Izmjene broj: 01-1612-1/16 od 15.07.2016.godine.
- Pravilnik o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, unutrašnjoj kontroli, ovlaštenoj osobi, čuvanju i zaštiti podataka te upravljanju evidencijama, broj:01-471/18 od 09.02.2018. godine
- Godišnji program stručnog obrazovanja zaposlenika i ovlaštenih lica kao i uposlenika koji rade na pribavi životnih osiguranja sa ciljem sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma društva Sarajevo-osiguranje d.d. Sarajevo za 2019.godinu, broj: 01-93/19 od 07.01.2019.
- Pravilnik o formiranju i načinu obračunavanja matematičke rezerve, broj 01-4964/19 od 16.10.2019.
- Pravilnik o formiranju i načinu obračunavanja prijenosnih premija, broj 01-4965/19 od 16.10.2019.
- Pravilnik o formiranju i načinu obračunavanja rezerve šteta, broj 01-4154/19 od 15.11.2019.

II. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Osnovne računovodstvene politike korištene za pripremu ovih finansijskih izveštaja su navedene u nastavku. Ove politike su se primjenjivale na sva prikazana razdoblja, osim ukoliko nije drugačije navedeno.

2.1. Osnova za pripremu izveštaja

Ovi finansijski izveštaji su pripremljeni u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“) koji su doneseni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde („IASB“).

Ovi finansijski izveštaji su pripremljeni po konceptu povijesnog troška, osim za finansijsku imovinu raspoloživu za prodaju i finansijsku imovinu kroz račun dobiti ili gubitka koji se iskazuju po fer vrijednosti.

Društvo je dužno primjenjivati Uputstvo o vrednovanju bilansnih pozicija (Služb. novine FBiH 2/18) koje je donijela Agencija za nadzor osiguranja (u daljem tekstu; „Agencija“)

Ovo Uputstvo nalaže slijedeće:

- Procjenu i vrednovanje bilansnih i vanbilansnih pozicija društvo je dužno vršiti u skladu sa zakonom i podzakonskim propisima kojima je uređena oblast računovodstva u Federaciji Bosne i Hercegovine, primjenom Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI) i ovog Pravilnika.
- Bilansne i vanbilansne pozicije društva procjenjivat će se i vrednovati u skladu sa MSFI/MRS i podzakonskim aktima Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija za nadzor).

2.2. Konsolidacija

Ovisna društva su sva pravna lica (uključujući i strukturirana pravna lica) nad kojima Grupa ima kontrolu. Grupa kontrolira određeni pravni subjekt kada je Grupa izložena, ili kada posjeduje pravo na povrat uloženih sredstava u pravni subjekt. Ovisna društva su u potpunosti konsolidirana od datuma na koji je kontrola prenesena na Grupu, a prestaju se konsolidirati od datuma kada kontrola prestaje.

Transakcije unutar društva, stanja i nerealizirana dobit od transakcija društava unutar Grupe se eliminiraju. Nerealizirani troškovi se također eliminiraju. Kada je neophodno iznosi prijavljeni od strane ovisnih društava prilagođavaju se sukladno računovodstvenim politikama Grupe.

2.3. Koncept nastavka poslovanja

Konsolidirani finansijski izveštaji su pripremljeni sukladno konceptu nastavka poslovanja, koji podrazumijeva da će Društvo i Grupa nastaviti sa svojim aktivnostima u predvidivoj budućnosti.

2.3. Funkcionalna i izveštajna valuta

Konsolidirani finansijski izveštaji iskazani su u valuti primarnog ekonomskog okruženja u kojem Društvo i Grupa posluju („funkcionalna valuta“), konvertibilnim markama („KM“).

2.4. Korištenje prosudbi i procjena

Priprema konsolidiranih finansijskih izveštaja sukladno MSFI zahtijeva od Uprave donošenje prosudbi, procjena i prepostavki koje utječu na primjenu politika i iskazane iznose imovine, obveza, prihoda i rashoda. Procjene i uz njih vezane prepostavke zasnivaju se na povijesnom iskustvu i raznim drugim čimbenicima za koje se smatra da su razumni u danim oslovima i uz raspoložive informacije na datum izrade konsolidiranih finansijskih izveštaja, a rezultat kojih Zini osnovu za prosudjivanje knjigovodstvene vrijednosti imovine i obveza koja nije lako utvrđiva iz drugih izvora. Stvarni rezultati mogu se razlikovati od ovih procjena.

Procjene i uz njih vezane prepostavke kontinuirano se pregledavaju. Izmjene računovodstvenih procjena priznaju se u razdoblju u kojem je procjena izmijenjena i budućim razdobljima, ako izmjena utječe na njih.

2.5. Preračunavanje stranih valuta

Transakcije u stranim valutama preračunavaju se u funkcionalnu valutu po tečaju važećem na dan transakcije. Monetarna imovina i obveze denominirane u stranoj valuti preračunavaju se u funkcionalnu valutu prema tečaju važećem na datum izvještavanja. Dobici i gubici nastali po osnovi tečajnih razlika monetarnih stavaka predstavljaju razliku amortiziranog troška u funkcionalnoj valuti na početku razdoblja, usklađenog za efektivnu kamatu i plaćanja tijekom razdoblja, i amortiziranog troška u stranoj valuti, koji se mijere po fer vrijednosti, preračunavaju se u funkcionalnu valutu prema važećem tečaju na datum kada je njihova fer vrijednost utvrđena. Tečajne razlike proizašle iz preračunavanja priznaju se kroz dobit ili gubitak. Na datum izvještavanja Grupa nije imala nemonetarnih vrijednosnica denominiranih u ili vezanih uz strane valute klasificiranih kao raspoložive za prodaju.

Najznačajnija strana valuta u kojoj Grupa drži imovinu i obveze je EUR. Tečaj EUR-a koji se koristio za preračunavanje na datum 31. 12. 2019. godine bio je 1 EUR= 1,95583 KM.

3. Sažetak značajnih računovodstvenih politika usvojenih za pripremu finansijskih izvještaja.

3.1. Operativni segmenti

U konsolidiranim finansijskim izvještajima osiguravajućih društava posebno se iskazuju konsolidirani finansijski izvještaji za životno osiguranje, ili poseban poslovni segment, te isto tako posebno za neživotno osiguranje, ili poseban poslovni segment, a stoje sukladno MSFI8: „Poslovni segmenti“.

Prihodi od ulaganja, realizirani i nerealizirani dobici i gubici, troškovi i naknade koji potječu od kapitala i rezerva iz sredstava neživotnog osiguranja raspoređuju se na segment neživotnog osiguranja.

Prihodi od ulaganja, realizirani i nerealizirani dobici i gubici, troškovi i naknade od imovine životnog osiguranja uključeni su izravno u segment životnih osiguranja.

Zajednički administrativni troškovi i troškovi oglasa raspoređuju se na segmente životnog i neživotnog osiguranja prema raznim kriterijima, kao što su: postoci sudjelovanja u pojedinim segmentima po broju sati, ili po količini polica, te razni drugi primjereni kriteriji koje Grupa utvrđuje u svojim normativnim aktima sukladno odluci Agencije. Troškovi pribave raspoređuju se izravno po segmentima, ili se raspoređuju po postotku po kojem su policirane premije.

Finansijska ulaganja se raspoređuju po osnovu izvora sredstava. Kapital i rezerve se raspoređuju na temelju minimalnih zakonskih zahtjeva za kapitalom. Rezerve fer vrijednosti, ostale rezerve i zadržana dobit raspoređuju se temeljem stvarnog rezultata povezanog segmenta.

3.2. Priznavanje prihoda- premije

Zaračunate premije čine osnovne poslovne prihode, a sadrže zaračunate premije neživotnog i životnog osiguranja.

Zaračunate bruto premije neživotnih osiguranja uključuju iznose premija koje su ugovorene (policirane) u tekućem obračunskom razdoblju za razdoblje najduže do godinu dana, bez obzira odnose li se ti iznosi na kasnije obračunsko razdoblje.

Zaračunate bruto premije životnih osiguranja uključuju sve iznose premija koji su naplaćeni do kraja obračunskog razdoblja.

Zarađene premije su udio zaračunatih premija koje predstavljaju pokriće osiguranja dano u izvještajnom razdoblju.

Zarađene premije odgovaraju ukupno zaračunatim premijama tijekom razdoblja uvećano za prijenosnu premiju na početku razdoblja, umanjeno za prijenosnu premiju na kraju razdoblja.

Shodno članu 25 Uputstva o vrednovanju bilansnih pozicija premija osiguranja se priznaje na slijedeći način:

- Obračunata bruto premija neživotnih osiguranja uključuje sve iznose premija koje su ugovorene (policirane) u tekućem obračunskom periodu na period najduže do godinu dana, bez obzira da li se ti iznosi u cijelosti ili djelimično odnose na kasniji obračunski period.
- Obračunata bruto premija životnih osiguranja uključuje sve iznose premija koji su naplaćeni do kraja obračunskog perioda (stvarno naplaćena premija uključujući naplaćeni dio djelimično naplaćenih rata), bez obzira da li se ti iznosi u cijelosti ili djelimično odnose na kasniji obračunski period ili periode. Dospjele djelimično naplaćene rate mogu se smatrati naplaćenim ukoliko je naplaćeno najmanje 50% rate.

3.3. Prihodi i troškovi od ulaganja

Prihodi od ulaganja obuhvaćaju prihode koji se ostvaruju od sudjelujućih interesa (dividende, udjeli u dobiti, pripisi povećanja

vrijednosti), prihode od ulaganja u zemljište i građevinske objekte, prihode od kamata, dobitke od prodaje (realizacije) ulaganja, neto pozitivne tečajne razlike, i ostale prihode od ulaganja.

Prihodi od ulaganja u zemljište i građevinske objekte sastoje se od prihoda od povećanja vrijednosti zemljišta i građevinskih objekata, prihoda od prodaje zemljišta i građevinskih objekata, prihoda od najma i ostalih prihoda povezanih s ulaganjima u zemljište i građevinske objekte. Prihod od najma zemljišta i građevinskih objekata i ostalih operativnih najmova priznaju se u računu dobiti i gubitka linearnom metodom tijekom cijelog trajanja najma.

Prihodi od kamata priznaju se u računu dobiti i gubitka kako nastaje, uzimajući u obzir efektivni prinos na odgovarajuću imovinu. Kamata na monetarnu imovinu po fer vrijednosti kroz račun dobiti ili gubitka se obračunava po kuponskoj kamatnoj stopi i prikazuje unutar prihoda od kamata. Prihod od dividende priznaje se u računu dobiti i gubitka na dan kada su dividende izglasane.

Troškovi od ulaganja uključuju troškove kamata, troškove usklađivanja vrijednosti (smanjenja) ulaganja, gubitke ostvarene pri prodaji (realizaciji) ulaganja, neto negativne tečajne razlike i ostale troškove ulaganja.

3.4. Izdaci za osigurane slučajeve

Izdaci za osigurane slučajeve obuhvaćaju sve likvidirane iznose šteta u obračunskom razdoblju, bez obzira u kojem su obračunskom razdoblju štete nastale, umanjeni za udio reosiguranja u štetama, naplaćena regresna potraživanja, prodane i spašene dijelove, te uvećani za rezerve šteta na kraju obračunskog razdoblja, a umanjeni za rezerve šteta na početku obračunskog razdoblja.

Bruto iznosi likvidiranih šteta, osim čistih likvidiranih šteta, uključuju troškove vezane za likvidaciju šteta (procjene, odvjetničke usluge i slično), otkupe i troškove po regresnim zahtjevima, a umanjene za naplaćena regresna potraživanja, te prodane i spašene dijelove.

3.5. Troškovi pribave i odgođeni troškovi pribave

Troškovi pribave uključuju troškove nastale zaključivanjem ugovora o osiguranju. Uključuju sve direktnе troškove pribave (provizije i plate zaposlenih isključivo u pribavi), te indirektne troškove pribave (troškove reklame, obrade ponuda i izdavanja polica).

Dio direktnih troškova pribave neživotnih osiguranja u vezi s plaćama prodajnog osoblja se odgađa do slijedećeg obračunskog razdoblja po udjelu prijenosne premije u zaračunatoj premiji, odnosno omjeru u kojem se odnose na zarađenu premiju slijedećeg razdoblja. Direktni troškovi pribave koji se odnose na provizije odgađaju se do slijedećeg obračunskog razdoblja na osnovu plaćene provizije (koja se temelji na plaćenoj premiji). Odgođeni troškovi pribave uključuju troškove pribave vezane za stjecanje i obnavljanje ugovora, a koji se mogu razgraničiti tijekom trajanja ugovora.

Test umanjenja vrijednosti provodi se na datum izvještavanja ili u trenutku kad promijenjene okolnosti ukazuju na to da postoje indikatori umanjenja. Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se u konsolidiranom izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti i nadoknadivog iznosa.

Odgođeni troškovi pribave prestaju se priznavati u trenutku kada relevantni ugovori, na koje se odnose, prestaju važiti.

Shodno članu 25 Uputstva o vrednovanju bilansnih pozicija, neposredni troškovi pribave se priznaju na slijedeći način:

- Neposredne troškove pribave neživotnih osiguranja koji nastaju zaključivanjem ugovora o osiguranju tokom godine, a odnose se na narednu godinu i životnih osiguranja za koja se ne izračunava matematička rezerva, te životnih osiguranja kada ugovaratelj snosi rizik ulaganja dozvoljeno je razgraničavati.
- Pod neposrednim troškovima pribave smatraju se troškovi provizije posrednicima za zaključena osiguranja i troškovi plata zaposlenika direktno i isključivo zaposlenih na pribavi osiguranja, odnosno u slučaju zaposlenika koji obavljaju više poslova, srazmjerni dio troškova plata zaposlenika za dio radnog vremena koji prosječno godišnje provodi na direktnim i isključivim poslovima pribave osiguranja.
- Troškovi ispostavljanja dokumenata o osiguranju ili uključivanja ugovora o osiguranju u portfelj, kao i posredni troškovi kao što su troškovi reklame ili administrativni troškovi vezani s obradom ponude i izdavanjem police ne smatraju se neposrednim troškovima pribave i nije ih dozvoljeno razgraničavati.
- Kod životnih osiguranja za koja se izračunava matematička rezerva, neposredni troškovi pribave ne mogu se razgraničavati u visini koja prelazi iznos od 3,5 razgraničenih troškova pribave)

Obračun razgraničenih troškova pribave po vrstama neživotnih osiguranja iz člana 23. ovog Uputstva vrši se na osnovu:

- učešća neposrednih troškova pribave u ukupnim režijskim troškovima koji uključuju administrativne troškove, finansijske i ostale rashode i troškove pribave osiguranja,
- obračunatog dozvoljenog režijskog dodatka (maksimalna stopa režijskog dodatka po vrstama osiguranja propisana pravilnikom o maksimalnim stopama režijskog dodatka društva primjenjena na bruto prenosnu premiju).

Prema članu 24. Uputstva obračun razgraničenih troškova pribave po vrstama neživotnih osiguranja iz člana 23. ovog Uputstva vrši se na osnovu:

- učešća neposrednih troškova pribave u ukupnim režijskim troškovima koji uključuju administrativne troškove, finansijske i ostale rashode i troškove pribave osiguranja,
- obračunatog dozvoljenog režijskog dodatka (maksimalna stopa režijskog dodatka po vrstama osiguranja propisana pravilnikom o maksimalnim stopama režijskog dodatka društva primjenjena na bruto prenosnu premiju).

3.6. Administrativni troškovi

Administrativni troškovi sadrže troškove osoblja, najma, usluga savjetovanja, putne troškove, troškove vezane za naplatu premije, troškove upravljanja portfeljem, amortizaciju materijalne i nematerijalne imovine i druge troškove.

3.7. Reosiguranje

Društvo zaključuje ugovore o reosiguranju kako bi smanjilo prihvacieni rizik osiguranja od osiguranika.

Stanja i transakcije koje se odnose na poslove reosiguranja prikazani su u ovim konsolidiranim finansijskim izvještajima na osnovu stanja na dan konsolidiranog izvještaja o finansijskom položaju, sukladno odredbama ugovora o reosiguranju.

Potraživanja i obveze iz reosiguranja računovodstveno se vode sukladno MSFI4: „Ugovori O osiguranju“.

3.8. Nematerijalna i materijalna imovina i ulaganja u nekretnine

Nematerijalna i materijalna imovina početno je iskazana po trošku nabave koji uključuje kupovnu cijenu, uključujući uvozne pristojbe i nepovratne poreze nakon odbitka trgovackih popusta i rabata, kao i sve troškove koji se izravno mogu pripisati dovođenju imovine na mjesto i u radno stanje za namjeravanu uporabu.

Nakon početnog priznavanja, imovina se iskazuje po trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti.

Nematerijalna imovina, osim odgođenih troškova pribave, iskazuje se po trošku nabave i amortizira linearnom metodom tijekom procijenjenog vijeka trajanja.

Licence za softver kapitaliziraju se na osnovu troškova stjecanja i troškova koji nastaju dovođenjem softvera u radno stanje. Nakon početnog priznavanja, zemljiste i građevinski objekti iskazuju se po revaloriziranom iznosu koji čini njegova fer vrijednost na datum revalorizacije umanjena za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Povećanje vrijednosti imovine zbog revalorizacije odobrava se izravno glavnici kao revalorizacijska rezerva. Revalorizacija se provodi redovito tako da se knjigovodstveni iznos značajno ne razlikuje od onog do kojeg bi se došlo utvrđivanjem fer vrijednosti na datum bilansa.

Troškovi tekućeg održavanja i popravaka, zamjene, te investičkog održavanja manjeg obima priznaju se kao rashod razdoblja u kojem su nastali. U situacijama gdje je jasno da su troškovi rezultirali povećanjem budućih očekivanih ekonomskih koristi koje se trebaju ostvariti uporabom imovine iznad njenih izvorno procijenjenih mogućnosti, oni se kapitaliziraju, odnosno uključuju u knjigovodstvenu vrijednost tog sredstva.

Dobici ili gubici nastali otuđenjem ili rashodovanjem određenog sredstva utvrđuju se kao razlika između prihoda od prodaje i knjigovodstvenog iznosa toga sredstva i priznaju u korist, odnosno na teret prihoda.

Amortizacija se obračunava na temelju procijenjenog vijeka uporabe sredstva, koristeći linearnu metodu, na osnovu procijenjenog korisnog vijeka upotrebe kako slijedi:

1	Nematerijalna imovina	30 godina
2	Zgrade	do 133 godine
3	Motorna vozila	13 godina
4	Računari	10 godina
5	Oprema i namještaj	16 godina

3.9. Ulaganja u nekretnine

Ulaganja u nekretnine (zemljiste, zgrade) koje ne služe za provođenje djelatnosti i koje su u vlasništvu Grupe ili u finansijskom najmu drže se kako bi Grupa ostvarila prihode od najma ili/i radi porasta tržišne vrijednosti imovine, te je iskazano po fer vrijednosti kroz račun dobiti ili gubitka ili po trošku nabave.

3.10. Finansijski instrumenti

Za priznavanje i vrednovanje finansijskih instrumenata Društvo primjenjuje odredbe Uputstva o vrednovanju bilansnih pozicija koje propisuje (članovi od 6 do 11):

a) Procjena i vrednovanje finansijske imovine

- Društvo je obavezno da finansijsku imovinu procjenjuje i vrednuje u skladu sa MRS i MSFI.
- U zavisnosti od namjene finansijskih instrumenata klasificiraju se i finansijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, ulaganja koja se drže do dospijeća, odnosno finansijska imovina sa fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim dospijećem, zajmovi i potraživanja kojima se ne trguje na berzi i drugim uređenim javnim tržištima i finansijska imovina raspoloživa za prodaju.

b) Fer vrijednost

Nakon početnog priznavanja društvo vrednuje finansijsku imovinu po njenoj fer vrijednosti, osim za zajmove, potraživanja i ulaganja koja se drže do dospijeća koji se vrednuju po amortizovanom trošku, primjenom metode efektivne kamatne stope.

c) Vrednovanje vrijednosnih papira

Društvo je dužno da za vrijednosne papire kojima se trguje na berzi i drugim uređenim javnim tržištima vrijednosnih papira i koji nemaju fiksna ili odrediva plaćanja i fiksno dospijeće, utvrđuje cijenu na osnovu fer vrijednosti, na svaki datum bilansiranja.

d) Vrednovanje vrijednosnih papira kojim se ne trguje na organizovanim tržištima

- Vrijednosni papiri kojima se ne trguje na berzi i drugim uređenim javnim tržištima vrijednosnih papira, kojima se rijetko trguje i koji imaju netransparentnu cijenu, početno se priznaju po trošku sticanja, naknadno mjerjenje se vrši primjenom tehnika procjene definisane odredbama MSFI 13.
- Tehnike procjene fer vrijednosti finansijske imovine u skladu sa MSFI 13 obuhvataju tri tehnike vrednovanja i to: . tržišni pristup, troškovni pristup i dobitni pristup.

Rezultat utvrđivanja fer vrijednosti je povećanje ili smanjenje vrijednosti finansijske imovine društva koji se iskazuje kao prihod, odnosno rashod ili se priznaje direktno u kapitalu kao revalorizacijska rezerva.

e) Vrednovanje zajmova, potraživanja ili ulaganja koja se drže do dospijeća

- Zajmovi i potraživanja ili ulaganja koja se drže do dospijeća mjere se po amortizovanom trošku, i ukoliko postoji objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti navedene imovine, iznos gubitka se mjeri kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova diskontovanih primjenom efektivne kamatne stope.
- Knjigovodstvena vrijednost će se umanjiti upotrebom računa ispravke vrijednosti.
- Iznos gubitka se priznaje u dobit ili gubitak.

Finansijska imovina i finansijske obveze se priznaju kada Grupa postane ugovorna strana u ugovoru vezanom za finansijski instrument.

Finansijska imovina i obveze inicijalno se priznaju po fer vrijednosti. Transakcijski troškovi koji su direktno pripisivi sticanju finansijske imovine, odnosno nastanku finansijske obveze (izuzev finansijske imovine i finansijskih obveza po fer vrijednosti kroz račun dobiti ili gubitka), dodaju se, odnosno oduzimaju, od fer vrijednosti finansijske imovine, odnosno finansijskih obveza, pri početnom priznavanju. Transakcijski troškovi koji su direktno pripisivi sticanju finansijske imovine i finansijskih obveza po fer vrijednosti kroz račun dobiti ili gubitka odmah se priznaju u računu dobiti ili gubitka.

Finansijska imovina

Finansijska imovina se priznaje, odnosno prestaje priznavati na datum trgovanja kad je kupoprodaja imovine definirana ugovorenim datumom isporuke finansijske imovine u rokovima utvrđenima sukladno konvencijama na predmetnom tržištu. Finansijska imovina je klasifikovana u kategoriju: "po fer vrijednost kroz račun dobiti ili gubitka", "koja se drži do dospijeća", "raspoloživa za prodaju" i "krediti i potraživanja".

Klasifikacija finansijske imovine ovisi o prirodi i svrsi finansijske imovine i odredena je u trenutku inicijalnog prepoznavanja

Metoda efektivne kamatne stope

Metoda efektivne kamatne stope je metoda izračuna amortizovanog troška finansijske imovine i raspoređivanja prihoda od kamata tokom određenog razdoblja. Efektivna kamatna stopa je kamatna stopa koja tačno diskonтуje buduća novčana primanja (uključujući sve naknade za plaćene ili primljene poene koje čine sastavni dio efektivne kamatne stope, troška transakcije i ostalih premija i rabata) kroz očekivani vijek trajanja finansijske imovine, ili gdje je to moguće, kraćeg razdoblja. Finansijski instrumenti koji su "zajmovi i potraživanja" priznaju prihod na temelju efektivne kamatne stope.

Zajmovi i potraživanja

Dati zajmovi, potraživanja od klijenata i ostala potraživanja sa fiksnim ili odredivim plaćanjima koja ne kotiraju na aktivnom tržištu klasifikuju se kao krediti i potraživanja. Krediti i potraživanja se mjere po amortizovanom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope, umanjenom za procijenjeno umanjenje vrijednosti. Prihod od kamate se priznaje primjenom efektivne kamatne stope, osim u slučaju kratkoročnih potraživanja, gdje bi priznavanje prihoda bilo nematerijalno.

Potraživanja koja nastaju iz ugovora o osiguranju računovodstveno se vode sukladno MSFI4: „Ugovori o osiguranju“.

Ulaganja koja se drže do dospijeća

Obveznice sa fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim rokom dospijeća, za koje Grupa ima pozitivnu namjeru i mogućnost da ih čuva do dospijeća, klasificiraju se kao ulaganja koja se drže do dospijeća. Knjiže se i po trošku amortizacije koristeći metodu efektivne kamatne stope, umanjenom za umanjenje vrijednosti, sa prihodom koji se priznaje na bazi efektivnog prihoda.

Ulaganja raspoloživa za prodaju

Ulaganja raspoloživa za prodaju je nederivativna finansijska imovina koja je raspoređena u ovu kategoriju ili nije raspoređena niti u jednu drugu kategoriju. Ulaganja raspoloživa za prodaju namjerava se zadržati na neodređeno vrijeme, ali se može prodati u svrhu održavanja likvidnosti ili u slučaju promjene kamatnih stopa, tečajnih razlika ili cijena vlasničkih instrumenata. Ulaganja raspoloživa za prodaju uključuje ulaganja u dužničke vrijednosne papire, investicijske fondove i vlasničke vrijednosnice.

Ulaganja raspoloživa za prodaju se inicijalno priznaju, te naknadno vrednuju po fer vrijednosti. Gubici ili dobici nastali prilikom promjene fer vrijednosti prikazuju se kao izdvojena stavka unutar ostale sveobuhvatne dobiti do trenutka prestanka priznavanja ili umanjenja vrijednosti. U trenutku prestanka priznavanja ili umanjenja vrijednosti, dobici ili gubici prethodno iskazani unutar ostale sveobuhvatne dobiti, prenose se u dobit ili gubitak.

Umanjenja finansijske imovine

Finansijska imovina je procijenjena za indikatore umanjenja na svaki datum konsolidiranog izvještaja o finansijskom položaju. Finansijska imovina je umanjena tamo gdje je dokazano da, kao rezultat jednog ili više događaja koji su se desili nakon početnog priznavanja finansijske imovine, procijenjeni budući novčani tijekovi investicije su izmijenjeni.

Za dionice koje ne kotiraju na burzi i klasificirane su kao raspoložive za prodaju, značajan ili produžen pad u fer vrijednosti vrijednosnog papira ispod njegovog troška smatra se objektivnim dokazom umanjenja.

Za svu ostalu finansijsku imovinu, uključujući otkupive vrijednosne papire klasificirane kao raspoloživi za prodaju, objektivan dokaz umanjenja može uključiti:

- Značajne finansijske teškoće izdavaoca ili korisnika; ili
- Propust ili delikvencija u otplati kamate ili glavnice; ili
- Mogućnost da će dužnik pasti pod stečaj ili finansijsku reorganizaciju

Za određene kategorije finansijske imovine, kao što su potraživanja od kupaca, sredstva za koje je procijenjeno da nisu umanjena pojedinačno se naknadno procjenjuju za umanjenje na kolektivnoj osnovi. Objektivan dokaz umanjenja portfelja potraživanja mogao bi uključiti prethodno iskustvo Grupe u naplati, kašnjenje u naplati nakon datuma dospijeća, kao i promjene u nacionalnim ili lokalnim ekonomskim oslovima koji stoje u uzajamnoj vezi sa neizvršenjem potraživanja.

Za finansijsku imovinu isezazanu po amortiziranom trošku, iznos umanjenja je razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tijekova, diskontiranih koristeći originalnu efektivnu kamatnu stopu finansijskog sredstva.

Knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine je umanjena za gubitke umanjenja direktno za svu finansijsku imovinu osim za potraživanja gdje je knjigovodstvena vrijednost umanjena kroz uporabu rezervacija za umanjenje vrijednosti. Kada nije moguće naplatiti potraživanja od kupaca, onda su ista otpisana na teret rezervacije za umanjenje vrijednosti. Naknadni povrat iznosa koji su prethodno otpisani se oprihoduje u korist rezervacije za umanjenje vrijednosti. Promjene u knjigovodstvenoj vrijednosti rezervacije za umanjenje vrijednosti evidentiraju se u konsolidiranom izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti.

Sa izuzetkom vlasničkih instrumenata raspoloživih za prodaju, ako se, u narednom razdoblju, iznos gubitaka od umanjenje vrijednosti smanji i to smanjenje se odnosi na događaj koji je nastao nakon stoje umanjenje priznato, prethodno priznat gubitak umanjenja može se priznati kroz konsolidirani izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti u mjeri koja neće rezultirati knjigovodstvenim iznosom većim nego što bi bio amortizirani trošak da nije došlo do priznavanja umanjenja vrijednosti na datum kada je umanjenje vrijednosti ispravljeno.

Što se tiče vlasničkih instrumenata - ulaganja raspoloživih za prodaju, gubici od umanjenja prethodno priznati kroz konsolidirani izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti se ne poništavaju kroz konsolidirani izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti. Bilo koje uvećanje u fer vrijednosti nakon gubitka umanjenja je priznato direktno u kapital.

Grupa će prestatи priznavati finansijsku imovinu samo kada ugovorna prava na novčane tijekove od finansijske imovine isteknu; ili ako prenese finansijsku imovinu, pa samim tim i sve rizike i nagrade od vlasništva sredstava na drugi subjekt. Ako Grupa

ne prenese, niti zadrži suštinski sve rizike i povrate od vlasništva i zadrži kontrolu nad finansijskom imovinom, Grupa nastavlja da priznaje finansijsku imovinu.

Finansijske obveze

Finansijske obveze klasifikuju se kao finansijske obveze "po fer vrijednosti kroz račun dobiti ili gubitka" ili "ostale finansijske obveze". Trenutno, Grupa nema finansijske obveze "po fer vrijednost kroz račun dobiti ili gubitka".

Ostale finansijske obveze, uključujući i obveze po kreditima i finansijskom najmu, se početno priznaju po fer vrijednosti, umanjenoj za transakcijske troškove.

Ostale finansijske obveze su naknadno mjerene po amortiziranom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope.

Metoda efektivne kamate je metoda izračunavanja troškova amortizacije finansijske obveze i određivanja troška kamate za relevantno razdoblje. Efektivna kamatna stopa je stopa koja tačno diskonтуje procijenjena buduća plaćanja u gotovini kroz očekivano trajanje finansijske obveze, ili, gdje je to moguće, u kraćem razdoblju.

Prestanak priznavanja finansijske obveze

Grupa prestaje priznavati finansijsku obvezu onda, i samo onda, kada su obveze Grupe prestale, otkazane ili ističu.

3.11. Ulaganja u zavisna društva

Zavisna društva su pravni subjekti u kojima Društvo ima pravo da upravlja finansijskim i poslovnim aktivnostima; i u kojima ima više od 50% glasačkih prava. Ulaganja u zavisna društva iskazana su kao ulaganja raspoloživa za prodaju sukladno MRS 39: „Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerjenje“ u ovim finansijskim izvještajima.

3.12. Potraživanja iz poslova osiguranja

Potraživanja iz poslova osiguranja obuhvaćaju potraživanja od osiguranika po osnovi premije neživotnih i životnih osiguranja.

Potraživanja po osnovi premije neživotnih osiguranja sastoje se od potraživanja za policiranu i fakturiranu, a nenaplaćenu premiju.

Potraživanja po osnovi premije životnih osiguranja i dopunskog osiguranja od posljedica nesretnog slučaja (nezgode) sastoje se od potraživanja za fakturiranu, a nenaplaćenu premiju.

Potraživanja za fakturiranu, a nenaplaćenu premiju iskazuju se po nominalnoj vrijednosti, a za sumnjiva i nenaplativa potraživanja utvrđuje se ispravak vrijednosti.

Ispravak vrijednosti može se umanjiti za ona potraživanja po osnovi kojih je utvrđena obveza isplate štete dužniku (rezerva štete).

Potraživanja po osnovu regresa od pravnih i fizičkih lica društvo vodi vanbilansno do momenta njihove naplate.

Ostala potraživanja odnose se na potraživanja za kamate na kredite i depozite, potraživanja za predujmove, potraživanja za primljene instrumente plaćanja i slično.

Procjena potraživanja, imajući u vidu dospijeće potraživanja, se vrši u skladu sa odredbama MRS 39, na osnovu pojedinačne procjene finansijske sposobnosti dužnika i dana kašnjenja u izmirivanju dospjelih obaveza prema društву.

Društvo primjenjuje odredbe Uputstva o vrednovanju bilansnih pozicija koje se odnose na potraživanja (Članovi od 13. do 21. Uputstva.). Međutim, u slučajevima kada procjena izvršena u skladu sa MRS 39 (vrednovanje na osnovu pojedinačne procjene finansijske sposobnosti dužnika i dana kašnjenja u izmirivanju dospjelih obaveza prema društву) odstupa od zahtjeva navedenog Uputstva, Društvo daje prednost odredbama MRS 39, jer Zakon o računovodstvu i reviziji zahtjeva primjenu MRS.

3.13. Najmovi

Društvo primjenjuje MSFI 16 Najmovi od 1.1.2019. Osnovne računovodstvene politike u vezi MSFI 16 date su u nastavku

a) Određivanje najma

U smislu tačke 9. na početku sporazuma, Društvo procjenjuje da li ugovor predstavlja sporazum o najmu, odnosno da li sadrži elemente najma. Sporazum je sporazum o najmu, odnosno sadrži elemente najma ukoliko se njime ustupa pravo kontrole nad korištenjem određene imovine tokom datog perioda u zamjenu za naknadu.

Procjenjivanje da li neki sporazum predstavlja sporazum o najmu, odnosno da li sadrži elemente najma vrši se prema točkama B9-B31 koje daju uputstvo o provođenju procjene

b) Društvo kao Najmodavac

b1) Klasifikacija najmova

Shodno tačkama 61 i 62 Društvo kao najmodavac svaki svoj najam klasificuje kao poslovni ili kao finansijski najam. Najam se klasificuje kao finansijski najam ako se njim prenose suštinski svi rizici i koristi povezani sa vlasništvom nad predmetnom imovinom. Najam se klasificuje kao poslovni najam ako se njim ne prenose suštinski svi rizici i koristi povezani s vlasništvom nad datom imovinom. Trenutno je društvo najmodavac samo u varijanti poslovnog najma.

b2) Prikazivanje

U skladu s tačkom 88 Društvo imovinu koja je predmet poslovnih najmova u svojim izvještajima o finansijskom položaju prikazuje prema vrsti imovine.

b3) Priznavanje i mjerjenje poslovnog najma

U skladu sa tačkom 81 Društvo kao najmodavac plaćanja po osnovu poslovnih najmova priznaje kao prihod bilo na pravolinijskoj ili nekoj drugoj sistematskoj osnovi.

c) Društvo kao Najmoprimac po sporazumima koji sadrže elemente najma, odnosno ukoliko se njima ustupa pravo kontrole nad korištenjem određene imovine

c1) Priznavanje

U skladu s tačkom 22. od prvog dana trajanja najma, društvo priznaje imovinu s pravom korištenja i obavezu po osnovu najma.

c2) Mjerjenje

U skladu s tačkom 23. od prvog dana trajanja najma, društvo ka najmoprimac imovinu s pravom korištenja mjeri po trošku. U skladu s tačkom 26. na prvi dan trajanja najma, Društvo kao najmoprimac obavezu po osnovu tog najma mjeri po sadašnjoj vrijednosti svih plaćanja u vezi s najmom koja nisu izvršena na taj dan. Ta plaćanja se diskontuju po kamatnoj stopi sadržanoj u najmu ako je stopu lako utvrditi. U slučajevima kad tu kamatnu stopu nije moguće lako utvrditi, primjenjuje inkrementalnu kamatnu stopu zaduženja. U skladu s tačkom 29 nakon prvog dana trajanja najma, Društvo kao najmoprimac imovinu s pravom korištenja mjeri po modelu troška.

d) Društvo kao Najmoprimac po sporazumima koji ne sadrže elemente najma, odnosno ukoliko se njima ne ustupa pravo kontrole nad korištenjem određene imovine

Po sporazumima koji ne sadrže elemente najma, odnosno ukoliko se njima ne ustupa pravo kontrole nad korištenjem određene imovine Društvo kao najmoprimac **ne priznaje** imovinu s pravom korištenja, niti priznaje obavezu po osnovu najma. U momentu primanja fakture dobavljača Društvo priznaje mjesecni trošak najma i obavezu prema dobavljaču u istom iznosu.

Procjenjivanje da li neki sporazum predstavlja sporazum o najmu, odnosno da li sadrži elemente najma vrši se prema tačkama B9-B31 koje daju uputstvo o provođenju procjene. Indikatori da u sporazumima o najmu dobavljači nisu ustupili pravo kontrole nad korištenjem imovine koja je predmet zakupa su slijedeći:

- Društvo, kao kupac, nema li pravo određivanja načina i svrhe korištenja imovine tokom cijelog perioda korištenja nego to pravo ima dobavljač ili nijedna od strana (MSFI 16 tačke B25.-B30.)
- Društvo kao kupac ima pravo upravljati sredstvom tokom cijelog perioda korištenja, ali dobavljač ima pravo mijenjati ta uputstva o upravljanju (MSFI 16 tačka B24)
- Društvo kao kupac nije imovinu dizajnirao tako da su način i svrha njenog korištenja tokom cijelog perioda korištenja unaprijed određeni (MSFI 16 tačka B24).

Zbog neispunjavanja uslova iz tački 24 do 30 predmetni ugovori ne sadrže elemente najma u smislu MSFI 16.

U konkretnim slučajevima, predmetni ugovori ne ispunjavaju uslove iz tački 24 do 30, odnosno ne ustupaju pravo kontrole u smislu MSFI 16 iz slijedećih razloga:

- Društvo iznajmljuje dio prostora koji koristi zajedno s drugim zakupcem (šalteri, hodnici, čajne kuhinje, sanitarni čvorovi)
- Opstanak ugovora o zakupu djela prostora prestaje ako drugi zakupac prekine ugovor o zakupu
- Zakupodavac ne dopušta nikakve prepravke pa čak ni redovno održavanje bez njegove posebne saglasnosti

- Djelatnost zakupaca koja se može obavljati u zakupljenom prostoru je definirana ugovorom i ne može se mijenjati

3.14. Novac i novčani ekvivalenti i kratkoročni depoziti

Za svrhe konsolidiranog izvještaja o novčanim tijekovima, novcem i novčanim ekvivalentima podrazumijeva se novac u banci i blagajni, te primljeni čekovi i mjenice. Depoziti sa dospjećem manjim od godine dana podrazumijevaju se kratkoročnim depozitima.

Novčani ekvivalenti i depoziti su prikazani po cijeni troška, a oni koji su izraženi u stranim valutama preračunati su po srednjem tečaju Centralne banke Bosne i Hercegovine na kraju godine.

3.15. Porez na dobit

Porez na dobit sastoji se od tekućeg i odgođenog poreza. Tekući porez predstavlja očekivanu poreznu obvezu obračunatu na dobit za godinu usklaćenu za iznose koji ne ulaze u poreznu osnovicu ili porezno nepriznate rashode, koristeći porezne stope koje su bile na snazi na datum izvještavanja. Odgođeni porezi priznaju se bilančnom metodom, odražavajući privremene razlike, izmjenu knjigovodstvene vrijednosti imovine i obveza za potrebe finansijskog izvještavanja i iznosa koji se koriste za potrebe izračuna poreza.

Odgođeni porez ne priznaje se u slučaju ulaganja u zavisna društva ako se neće nadoknaditi u doglednoj budućnosti. Odgođeni porez izračunava se korištenjem poreznih stopa za koje se očekuje da će se primjenjivati u razdoblju kada će imovina biti nadoknađena ili obveza podmirena, na temelju poreznih stopa koje su, i poreznih zakona, koji su, na snazi ili stvarno primjenjivi na datum izvještaja o finansijskom položaju. Odgođena porezna imovina priznaje se do iznosa za koji je vjerojatno da će buduća oporeziva dobit biti dostatna za korištenje privremenih razlika. Odgođena porezna obveza pregledava se na svaki datum izvještavanja, te se smanjuje ukoliko više nije vjerojatno da će se povezana porezna korist moći realizirati. Odgođena porezna imovina i obveze se ne diskontiraju, a iskazuju se kao dugotrajna imovina i/ili dugoročne obveze.

Porez na dobit se obračunava po stopi od 10% (2016.: 10%) na poreznu osnovicu koja čini dobit uvećanu i umanjenu prema odredbama Zakona o porezu na dobit (porezno nepriznati rashodi/prihodi).

3.16. Kapital i rezerve

Grupa u poslovnim knjigama iskazuje kapital raščlanjen na: upisani kapital, revalorizacijske rezerve, zakonske rezerve, zadržanu dobit i dobit tekuće godine.

Upisani kapital predstavlja nedjeljivi dionički kapital, uplaćen u cijelosti. Efekt povećanja / smanjenja vrijednosti ulaganja, klasificiranih kao ulaganja raspoloživa za prodaju i nekretnina koje služe za obavljanje djelatnosti, uslijed svođenja na procijenjenu tržišnu vrijednost, Grupa iskazuje u bilanci kao revalorizacijsku rezervu. Tijekom razdoblja, revalorizacijske rezerve se povećavaju / smanjuju uslijed vrijednosnog usklađivanja na nadoknadivu tržišnu vrijednost.

Izdvajanja u statutarne rezerve, zakonske rezerve, ostale rezerve i zadržanu dobit utvrđena su odlukama Skupštine.

Dobit tekuće finansijske godine iskazuje se sa stanjem na dan 31. decembra i prenosi u sljedeću poslovnu godinu. Odlukom Skupštine utvrđuje se uporaba, odnosno raspored dobiti.

3.17. Tehničke rezerve

Tehničke rezerve iskazane u konsolidiranim finansijskim izvještajima odnose se na prijenosne premije, matematičku rezervu osiguranja života, rezervu za štete, rezerve za povrate premije ovisne i neovisne o rezultatu (bonusi i popusti) i ostale osiguravateljno tehničke rezerve, a formiraju se sukladno zakonskim propisima.

Aktuar Društva provodi testiranje adekvatnosti obveza u životnom osiguranju na svaki datum sačinjavanja finansijskih izvještaja koristeći tekuće procjene budućih novčanih tokova po ugovorima o osiguranju. U slučaju da neto knjigovodstvena vrijednost rezerva nije odgovarajuća u odnosu na procijenjene buduće novčane tokove, razlika se priznaje u računu dobiti i gubitka na način da se korigiraju matematičke rezerve životnog osiguranja.

Iznos bonusa kojeg treba rasporediti na ugavaratelja polica određenje na datum bilance i naveden unutar rezerve za diskrecioni bonus.

a) Prijenosne premije

Društvo obračunava prijenosne premije za one vrste osiguranja kod kojih pokriće osiguranja traje i nakon kraja obračunskog razdoblja budući da se osiguravateljna i obračunska godina ne poklapaju. Osnovica za obračun bruto prijenosne premije neživotnih osiguranja je obračunata (policirana) premija u obračunskom razdoblju, dok je osnovica za obračun bruto prijenosne premije dopunskih osiguranja uz osiguranje života naplaćena premija u obračunskom razdoblju.

Društvo je obračunalo prenosnu premiju na 31.12.2019. godine korištenjem metode pojedinačnog obračuna za svaki ugovor o osiguranju, u skladu sa Mjerilima za prenosne premije, Pravilnika o minimalnim standardima za izračun tehničkih rezervi osiguranja (Službene novine Federacije BiH, broj 99/17). Prenosna premija je obračunata za sve vrste osiguranja i sve police su uključene u obračun kroz Informacioni sistem Društva.

b) Matematička rezerva osiguranja života

Pri izračunavanju matematičke rezerve korištene su odgovarajuće tablice smrtnosti za svaki proizvod. Korištena kamatna stopa za ugovore zaključene do 31.03.2017. godine iznosi 3%, a od tada 2%. U skladu sa kretanjem kamatnih stopa na tržištu, Društvo je izvršilo korekcije tarifa za proizvode osiguranja života smanjenjem kamatne stope ukalkulisane u premiju i matematičku rezervu za sve tarife na 2%. Matematička rezerva izračunata je kao bruto rezerva uz faktor zilmierzicije koji nije veći od 3,5%.

Matematička rezerva je obračunata u skladu sa Mjerilima za matematičku rezervu životnih osiguranja i drugih osiguranja na koja se obračunava matematička rezerva, Pravilnika o minimalnim standardima za izračun tehničkih rezervi osiguranja,

c) Rezerve za štete

Rezerve za štete koje su nastale i prijavljene do kraja obračunskog razdoblja, a do tog dana nisu obrađene (NOCR), Društvo utvrđuje prema pojedinačnoj procjeni za svaku štetu u skladu sa Mjerilima za rezervu šteta, Pravilnika o minimalnim standardima za izračun tehničkih rezervi osiguranja. Ove rezervacije utvrđuje Služba šteta u Društvu.

Obračun rezervacija za nastale neprijavljene štete na dan 31.12.2019. godine urađen na osnovu evidencije šteta iz Informacionog sistema Društva. Ova evidencija sadrži potpune podatke o štetama za posljednjih osam godina, kao i nepotpune podatke za štete nastale ranije. U skladu sa Mjerilima za obračun rezervi Pravilnika o minimalnim standardima za izračun tehničkih rezervi osiguranja (Službene novine Federacije BiH, broj 99/17), za obračun je korištena osnovna metoda ulančanih ljestvica i Bornhuetter-Ferguson metoda. Za sve tarife u obračun su uključene godine razvoja 2011-2019. pri čemu je posmatran odnos između godine nastanka i godine likvidacije šteta.

d) Rezerve za povrate premije ovisne i neovisne o rezultatu (bonusi i popusti)

Rezerva za bonuse i popuste oblikuje se u visini iznosa na čiju isplatu imaju pravo osiguranici s osnova prava na: sudjelovanja u dobiti iz njihovih osiguranja, odnosno drugih prava na temelju ugovora, buduće djelomično sniženje premije, povrat dijela premije za nepotrošeno vrijeme osiguranja zbog prijevremenog prestanka osiguranja.

e) Ostale osiguravateljno tehničke rezerve

Društvo oblikuje ostale osiguravateljno tehničke rezerve za predviđene buduće obveze i rizike od velikih šteta koji proizlaze iz rizika potresa. Društvo je također formirala rezerve za neistekle rizike koji proizlaze iz poslova kreditnih osiguranja gdje se očekuje da će štete koje će vjerojatno nastati nakon finansijske godine za Ugovore koji su zaključeni prije toga datuma premašiti prijenosnu premiju.

3.18. Ostale obveze

Obveze proizašle iz neposrednih poslova osiguranja odnose se na obveze po štetama. Obveze proizašle iz poslova reosiguranja odnose se na obveze po ugovorenim iznosima za štete po reosiguranju, te obveze po premiji za reosiguranje.

Ostale obveze odnose se na obveze prema dobavljačima u zemlji, obveze za primljene predujmove, obveze za provizije i dr.

3.19. Primanja zaposlenika

Plaće, porezi i doprinosi iz plaće i na plaće obračunavaju se kao trošak razdoblja u kojem je zaposlenik radio.

U ime svojih zaposlenika, Grupa plaća penziono i zdravstveno osiguranje na i iz plaće na bruto isplaćenu plaću, kao i poreze koji su obračunati na neto isplaćenu plaću. Grupa gore navedene doprinose plaća u Federalni zavod za mirovisnko i invalidsko osiguranje, po zakonskim stopama tijekom godine na bruto isplaćenu plaću. Nadalje, naknade za topli obrok, prijevoz i regres

su plaćeni sukladno domaćim zakonskim propisima.

Sukladno važećem Zakonu i internim pravilnikom o radu, Grupa je obvezna isplaćivati otpremnine prilikom odlaska u mirovinu u visini minimalno 6 prosječnih plaća zaposlenog ili 6 prosječnih plaća u Federaciji Bosne i Hercegovine u razdoblju koji prethodi datumu umirovljenja, prema posljednjim podacima objavljenim iz Federalnog Zavoda za statistiku, zavisno od toga staje povoljnije za zaposlenog Grupa nema drugih planova u vezi isplate svojim zaposlenicima ili Upravi poslje datuma umirovljenja u Bosni i Hercegovini.

Obveza se iskazuje u sadašnjoj vrijednosti budućih novčanih tijekova koristeći diskontnu stopu, koja predstavlja prinos na državne obveznice.

3.20. Rezerviranja i potencijalne obveze

Rezerviranje je obveza koja je neizvjesna u pogledu roka i iznosa, a priznaje se po postojanju sadašnje obveze koja je nastala kao rezultat prošlog događaja, te kada je vjerljiv resursa za podmirenje obveze i kada se iznos obveze može pouzdano procijeniti.

Rezerviranja se preispisuju na svaki datum bilance i uskladjuju prema najnovijim najboljim procjenama.

Rezerviranja su utvrđena za troškove sudskih sporova.

3.21. Vanbilansna evidencija

Za priznavanje i vrednovanje vanbilansne evidencije Društvo primjenjuje odredbe Uputstva o vrednovanju bilansnih pozicija (čl 26 i 27) koje propisuje:

- Potraživanja po osnovu regresa od pravnih i fizičkih lica društvo vodi vanbilansno do momenta naplate istih.
- Potencijalne obaveze društva kao što su garancije, jemstva za uzete kredite trećih lica i slično, društvo je obavezno voditi u vanbilansnoj evidenciji.
- Metode i način procjene kod vrednovanja bilansnih i vanbilansnih pozicija društvo utvrđuje svojim računovodstvenim politikama.

3.22. Računovodstveni standardi korišteni u izvještajnom periodu

Određeni novi standardi, a također izmijenjeni i dopunjeni postojeći standardi izdani od strane Međunarodnog odbora za računovodstvene standarde i tumačenja koje izdaje Odbor za tumačenje međunarodnog finansijskog izvještavanja stupili su na snagu u izvještajnom periodu:

MSFI 9 Finansijski Instrumenti: Posljednje izdanje MSFI 9 Finansijski Instrumenti zamjenjuje MRS 39 Finansijski Instrumenti: Klasifikaciju i mjerjenje, kao i i sva prethodna izdanja MSFI 9. Ovaj standard uvodi nove uslove za Klasifikaciju i mjerjenje, umanjenje vrijednosti i računovodstvo hedžinga. Uprava Društva je odložila primjenu ovog standarda do 2021. godine kada će stupiti na snagu novi standard osiguranja.

MSFI 15 Prihodi od ugovora sa kupcima: MSFI 15 uspostavlja model od pet koraka koji će se primjenjivati na prihode ostvarene iz ugovora sa kupcima (uz ograničen broj izuzetaka), nezavisno od vrste prihoda ili industrije. Zahtjevi ovog standarda će se također primjenjivati na priznavanje i mjerjenje dobitaka i gubitaka od prodaje određene nefinansijske imovine, koja nije posljedica uobičajenih aktivnosti Društva (npr. Prodaja stalne materijalne ili nematerijalne imovine). Standard zahtjeva detaljna objavljivanja, uključujući razvrstavanje ukupnih prihoda, informacije o obavezama činjenja iz ugovora, promjene u stanju imovine i obaveza po osnovu između perioda, kao i ključne procjene. Uprava Društva je ocijenila da primjena navedenog standarda nema uticaja na Društvo.

MSFI 2 Klasifikacija i vrednovanje transakcija plaćanja dionicama (Izmjene): Izmjene ovog standarda se odnose na zahtjeve računovodstvenog prikazivanja efekata ispunjavanja i neispunjavanja uslova sticanja kod vrednovanja transakcija dionicama izmirenim u gotovini, kod transakcija plaćanja dionicama sa karakteristikama neto poravnanja prilikom obračuna obaveze poreza po odbitku i kod izmjene odredbi i uslova plaćanja dionicama, koje mijenjaju klasifikaciju transakcije od zasnovane na gotovini do transakcija plaćanja dionicama zasnovane na kapitalu. Uprava Društva je ocijenila da primjena navedenog standarda nema uticaja na Društvo.

MRS 40 Transferi na investicione nekretnine (Izmjene): Izmjene ovog standarda pojašnjavaju kada Društvo treba da izvrši transfer imovine, uključujući i imovinu u pripremi ili razvoju u, ili iz investicionih nekretnina. Izmjene navode da promjena upotrebe nastaje kada imovina ispuni, ili prestane da ispunjava definiciju investicione nekretnine a postoje dokazi promjene upotrebe iste. Puka promjena namjere rukovodstva u vezi sa načinom korištenja imovine ne pruža dokaze o promjeni upotrebe iste. Uprava Društva je ocijenila da primjena navedenog standarda nema uticaja na Društvo. Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) je izdao Ciklus godišnjih poboljšanja MSFI 2014 – 2016,

koji predstavlja skup izmjena i dopuna postojećih MSFI. Usvajanje ovih promjena nije imalo utjecaj na finansijske izvještaje:

MRS 28 Investicije u pridružene entitete: Izmjene pojašnjavaju da primjena fer vrednovanja kroz bilans uspjeha investicije u pridružene entitete ili u joint venture (organizacije zajedničkog ulaganja) koji je pod kontrolom entiteta koji je organizacija zajedničkog kapitala (venture capital), ili drugog kvalifikovanog entiteta, je moguća za svaku investiciju u pridružene entitete ili u joint venture na pojedinačnoj osnovi („investicija po investiciju“), nakon inicijalnog priznavanja. Na datum izdavanja ovih finansijskih izvještaja ispod navedeni standardi, dopune standard i tumačanja su izdata od strane Odbora ali još nisu na snazi:

MSFI 16 Lizing: Standard je primjenljiv počev od ili poslije 1. januara 2019. godine. MSFI 16 definiše principe za priznavanje, mjerjenje, prezentaciju i objelodanjanje lizinga za obje strane u ugovoru, odnosno za kupca („zajmoprimeca“) i za dobavljača („zajmodavca“). Novi standard zahtjeva da zajmoprimec prizna većinu zajmova u svojim finansijskim izvještajima. Zajmoprimeci će imati jedan računovodstveni model za sve vrste lizinga, uz pojedine izuzetke. Računovodstvo zajmodavca ostaje suštinski nepromijenjeno.

MSFI 9: Funkcija preplate sa negativnom nadoknadom (izmjena i dopuna): Izmjene i dopune standarda su primjenjive za period počev od ili poslije 1. januara 2019. godine, sa mogućnošću ranijeg početka primjene. Izmjene i dopune omogućava da finansijska imovina sa funkcijom preplate koja dozvoljava ili zahtjeva od ugovorne strane u ugovoru ili da plati ili primi razumnu kompenzaciju za raniji raskid ugovora (tako da iz perspektive vlasnika imovine može biti "negativne nadoknade"), da bude vrednovana po amortizovanom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostali rezultat. Uprava Društva je odložila primjenu ovog standarda do 2021. godine.

MRS 28: Dugoročna ulaganja u pridruženim društvima i zajedničkim ulaganjima (Izmjene i dopune):

Izmjene i dopune standarda su primjenjive za period počev od ili poslije 1. januara 2019. godine, sa mogućnošću ranijeg početka primjene. Izmjene i dopune se odnose na to da li mjerjenje, osobito zahtjevi za umanjenje (ispravku) vrijednosti, dugoročnih ulaganja u pridružena društva i zajedničke poduhvate koji, u suštini, čine dio "neto investicije" u pridruženom društvu ili zajedničkom poduhvatu, treba da budu regulisani MSFI 9, MRS 28 ili kombinacijom oba. Izmjene i dopune objašnjavaju da Društvo treba da primjeni MSFI 9 Finansijski instrumenti, prije nego što primjeni MRS 28, na dugoročna ulaganja za koje se ne primjenjuje metod kapitala (equity metod). U primjeni MSFI 9, entitet ne uzima u obzir bilo kakva prilagođavanja knjigovodstvenog iznosa dugoročnih ulaganja koji proističu iz primjene MRS 28. Uprava Društva je ocijenila da usvajanje navedenog standarda nema uticaja na Društvo.

MRS 19: Izmjene, ograničenje ili izmirenja plana primanja zaposlenih (Izmjena): Izmjene standarda stupile su na snagu za period počev od 1. januara 2019. godine ili kasnije sa mogućnošću ranijeg početka primjene. Izmjene standarda uslovjavaju entitete da uzimaju u obzir ažurirane aktuarske pretpostavke kako bi utvrdili tekuće troškove i neto kamatu za preostali period godišnjeg izvještavanja nakon što je na snagu stupila izmjena, ograničenje ili izmirenje plana primanja zaposlenih. Izmjene standarda takođe pojašnjavaju kako računovodstvo za izmjene, ograničenje ili izmirenje plana primanja zaposlenih utiče na primjenu zahtjeva za ograničenje imovine. Uprava Društva je ocijenila da usvajanje navedenog standarda nema uticaja na Društvo.

Odbor za međunarodne računovodstvene standarde je izdao Ciklus godišnjih poboljšanja MSFI 2015 – 2017, koji predstavlja skup izmjena i dopuna MSFI. Izmjene i dopune su primjenljive za godišnji period počev od ili nakon 1. januara 2019. godine sa mogućnošću ranije primjene. Uprava Društva je ocijenila da usvajanje navedenog standarda nema uticaja na Društvo.

5. Upravljanje rizikom osiguranja

Društvo je izloženo aktuarskom riziku i riziku pribave koji proizlaze iz široke ponude proizvoda osiguranja života i neživota: sudjelujućih tradicionalnih proizvoda života, polica vezanih za udjele i svih vrsta neživotnih osiguranja. Rizik osiguranja se odnosi na neizvjesnost poslova osiguranja. Najznačajnije komponente rizika osiguranja su premijski rizik i rizik rezerva. Oni se odnose na adekvatnost premijskih tarifa i adekvatnost rezerva u odnosu na obveze iz osiguranja i kapitalnu osnovu.

Premijski rizik je prisutan u trenutku izdavanja police prije nego što se dogodi osigurani slučaj. Postoji rizik da će troškovi i štete koje će nastati biti veći od primljenih premija. Rizik rezerva predstavlja rizik daje apsolutna razina tehničkih rezerva krivo procijenjen ili da će stvarne štete varirati oko statističke srednje vrijednosti.

Rizik pribave neživota također uključuje rizik katastrofe, koji proizlazi iz izvanrednih događaja koji nisu u dovoljnoj mjeri pokriveni premijskim rizikom ili rizikom rezerve.

Rizik pribave osiguranja života uključuje biometrijski rizik (koji uključuje smrtnost, dugovječnost, rizik poboljševanja i invalidnosti) i rizik odustajanja. Rizik odustajanja predstavlja veću ili manju stopu odustajanja od polica, prekida, promjena u

kapitalizaciji (prestanak plaćanja premije) i otkupa.

Društvo upravlja rizikom osiguranja kroz limite pribave, procedure odobravanja transakcija koje uključuju nove proizvode ili koje prelaze zadane limite, tarifiranje, dizajn proizvoda i upravljanjem reosiguranjem. Strategija pribave teži različitosti koja će osigurati uravnotežen portfelj i bazira se na velikom portfelju sličnih rizika tijekom više godina što smanjuje varijabilnost rezultata. Svi ugovori osiguranja neživota su u pravilu godišnji i pribavitelji imaju pravo odbiti produljenje ugovora ili promijeniti oslove ugovora prilikom obnove.

Društvo reosigurava dio rizika koje pribavlja kako bi kontroliralo izloženost gubicima i zaštitilo kapitalnu osnovu. Društvo kupuje kombinaciju proporcionalnih i neproporcionalnih ugovora o reosiguranju kako bi smanjilo neto izloženost za pojedini rizik ovisno o vrsti osiguranja.

Koncentracija rizika osiguranja

Ključni aspekt rizika osiguranja kojem je Društvo izloženo je stupanj koncentracije rizika osiguranja koji određuje stupanj do koga određeni događaj ili serija događaja mogu utjecati na obveze Društva. Takva koncentracija može proizaći iz pojedinog ugovora o osiguranju ili iz većeg broja ugovora. Važan aspekt koncentracije rizika osiguranja je da može proizaći iz akumulacije rizika kroz različite vrste osiguranja.

Koncentracija rizika može proizaći iz rijetkih događaja s velikim posljedicama kao što su prirodne katastrofe, u situacijama kada je Društvo izloženo neočekivanim promjenama u trendovima, na primjer, neočekivane promjene u ljudskoj smrtnosti ili u ponašanju osiguranika; ili kada značajni sudski ili regulatorni rizici mogu prouzrokovati velike pojedinačne gubitke, ili imati značajan utjecaj na veliki broj ugovora. Rizici koje pribavlja Društvo su primarno locirani u BiH. U poslovima osiguranja neživota, rukovodstvo vjeruje da Društvo nema značajnih izloženosti prema bilo kojoj skupini osiguranika prema društvenim, profesionalnim, generacijskim ili sličnim kriterijima. Najveća vjerojatnost značajnih gubitaka proizlazi iz katastrofalnih događaja, kao što su poplave, oluje ili oštećenja uslijed potresa. Tehnike i pretpostavke koje Društvo koristi za izračun ovih rizika uključuju: Mjerenje zemljopisnih akumulacija; Procjena najvećeg mogućeg gubitka; Reosiguranje viška štete.

Upravljanje finansijskim rizikom

Finansijski rizik se sastoji iz tržišnog rizika (uključujući valutni rizik, rizik od promjene kamatne stope, kao i drugi cjenovni rizik), kreditnog rizika i rizika likvidnosti. Primarni ciljevi funkcije upravljanja finansijskim rizikom su uspostaviti limit rizika, te osigurati da izloženost riziku ostane unutar tog limita. Funkcije upravljanja operativnim i pravnim rizikom imaju za cilj da se osigura ispravno funkcioniranje internih politika i procedura, kako bi se operativni i pravni rizik sveo na minimum. Društvo ne koristi izvedene finansijske instrumente za kao zaštitu od izloženosti riziku.

Društvo prati izloženost od ulaganja kroz redovite pregledne pozicije imovine i obveza. Procjene novčanih tokova, kao i utjecaj promjenjivosti kamatnih stopa u vezi portfelja ulaganja i rezervi osiguranja, se redovno modeliraju i pregledaju. Odluke o ulaganju su ograničene zakonskim zahtjevima.

Transakcije finansijskim instrumentima rezultiraju time da Društvo preuzima finansijske rizike. Oni uključuju tržišni rizik, kreditni rizik (uključujući kreditni rizik reosiguranja) i rizik likvidnosti. Svaki od finansijskih rizika je dolje naveden, zajedno sa sažetkom načina kojima Društvo upravlja rizicima.

Tržišni rizik

Tržišni rizik uključuje tri tipa rizika:

- valutni rizik - rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena u tečajevima stranih valuta.
- rizik promjene fer vrijednosti uslijed promjene kamatnih stopa - rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena u tržišnim kamatnim stopama.
- cjenovni rizik - rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena cijena na tržištu, bez obzira jesu li te promjene prouzrokovane faktorima koji se odnose specifično na taj instrument ili njegova izdavatelja ili faktorima koji se odnose na sve instrumente kojima se trguje na tržištu.

Tržišni rizik ne uključuje samo potencijalni gubitak, već i potencijalni dobitak.

Usklađivanje imovine i obveza

Društvo aktivno upravlja imovinom koristeći pristup koji stavlja u ravnotežu kvalitetu, diversifikaciju, usklađivanje imovine i obveza, likvidnost i prinos od ulaganja. Cilj procesa investiranja je optimizacija prinosa od ulaganja poslije poreza, usklađenog za rizik i ukupnog prinosa usklađenog za rizik, uz upravljanje imovinom i obvezama na osnovu novčanih tokova temeljeno na dospijećima. Uprava pregledava i odobrava ciljna portfelja na redovitoj osnovi, utvrđuje smjernice ulaganja i limite, i nadzire proces upravljanja aktivom i pasivom. Dužna pažnja poklanja se i usklađenosti s pravilima koja su postavljena Zakonom.

Društvo utvrđuje ciljna portfelja za svaki značajni osiguravateljni proizvod. Što predstavlja strategije ulaganja koje se koriste kako bi se profitabilno finansirale obveze uz prihvatljivi nivo rizika. Ove strategije uključuju ciljeve za efektivno trajanje, krivulju prinosa, osjetljivost, likvidnost, koncentraciju imovine po sektorima i kreditnu kvalitetu. Procjene korištene u utvrđivanju približnih iznosa i vremena plaćanja vlasnicima polisa za obveze iz ugovora o osiguranju se redovno preračunavaju.

Kamatni rizik

Izloženost Društva tržišnom riziku promjena u kamatnim stopama je koncentrirana u portfelju ulaganja. Poslovanje Društva je podložno riziku promjene kamatnih stopa utoliko što kamatonosna imovina i obveze na koje se plaća kamata dospijevaju ili se kamata mijenja u različitim razdobljima ili u različitim iznosima.

Društvo je također izloženo riziku promjena u budućim gotovinskim tokovima koje proizlaze iz promjena kamatnih stopa na tržištu. Međutim, ovaj rizik je ograničen budući da većina kamatonosnih ulaganja Društva na datum bilance nosi fiksne kamatne stope.

Društvo nema obvezu po uzetim zajmovima i promjene kamatnih stopa ne utječu na razinu tehničke rezerve neživota. Matematička rezerva Života diskontira se nižom od tehničke kamatne stope i zakonski propisane stope. Propisana diskontna stopa, donekle, odražava predviđena kretanja u kamatnim prinosima kroz duže vremensko razdoblje.

Iz toga slijedi da promjene u investicijskim vrijednostima koje se mogu povezati s promjenama u kamatnim stopama neće biti ublažene pratećim promjenama u ekonomskim vrijednostima tehničkih rezervi za ugovore o osiguranju.

Društvo prati ovu izloženost redovitim pregledima stanja svoje imovine i obveza.

Društvo je trenutno dužno obračunavati kamatu na plaćene premije iz polisa životnog osiguranja za isplatu iznosa osiguranja ima po isteku takvih polisa osiguranja i trenutno se ne može zaštiti od budućeg kamatnog rizika kojem će biti izložena sredstva uložena za pokriće tih budućih obveza.

Rizik promjene cijene kapitala

Portfelj utrživih vlasničkih vrijednosnih papira i ulaganja u investicione fondove koji se u bilanci stanja vode po fer vrijednosti, podliježu cjenovnom riziku. Uzimajući u obzir vrijednost ovih investicija na datum bilance, Društvo smatra da nema značajnije izloženosti cjenovnom riziku.

Valutni rizik

Društvo je izloženo riziku promjene tečaja kroz transakcije u stranim valutama. To je rizik da će se vrijednost finansijskog instrumenta mijenjati zbog promjena u tečaju strane valute. Izloženost valutnom riziku na datum bilance smatra se niskom utoliko. Što su imovina i obveze Društva, osim depozita kod banaka i matematičke rezerve koji su vezani za EUR, denominirani u KM. Očekuje se da će KM ostati vezana za EUR i u doglednoj budućnosti. Stoga Uprava niti računa niti objavljuje osjetljivost na promjenu tečaja stranih valuta.

Kreditni rizik

Kreditni rizik se odnosi na rizik da ugovorna strana neće ispuniti obveze iz ugovora. Što bi dovelo do finansijskog gubitka za Društvo. Tijekom normalnog poslovanja kada se premije prime, ta sredstva se koriste za plaćanje obveza budućeg nosioca polise. Društvo je izloženo kreditnom riziku dužničkih vrijednosnih papira koja se drže do dospjeća, oročenih depozita i ugovornih strana u ugovorima oreosiguranju. Ulagačke aktivnosti Društva su ograničene zakonskim zahtjevima.

Portfelj depozita Društva te u manjoj mjeri kratkoročna i ostala ulaganja podložna su kreditnom riziku. Ovaj rizik definira se kao potencijalni pad tržišne vrijednosti kao rezultat nepovoljnih promjena u sposobnosti dužnika da vrati dug. Društvo upravlja ovim rizikom tako što unaprijed provodi strogu analizu odobravanja kreditnih rizika, redovitim pregledima od strane Uprave te redovitim sastancima s ciljem praćenja razvoja kreditnog rizika.

Uprava je donijela kreditnu politiku i izloženost kreditnom riziku se stalno prati. Procjena kreditne sposobnosti vrši se za sve imaoce police osiguranja te se osigurava obezbjeđenje prije odobrenja ili produžetka odobrenog zajma. Obezbeđenje kredita je propisano Zakonom.

Kreditni rizik je rizik da će jedna ugovorna strana finansijskog instrumenta drugoj strani prouzročiti gubitke zbog neispunjavanja obveza. Portfelj Društva koji uključuje vrijednosnice s fiksnim prinosima, hipotekarne kredite, a u manjoj mjeri kratkoročna i druga ulaganja, podložni su kreditnom riziku. Ovaj rizik se definira kao potencijalni pad tržišne vrijednosti kao rezultat nepovoljnih promjena u sposobnosti dužnika da vrati dug.

Rukovodstvo je donijelo kreditnu politiku i kontinuirano prati izloženost kreditnom riziku. Za sve osiguranike rade se ocjene kreditne sposobnosti i prikupljaju instrumenti osiguranja prije plaćanja po odobrenim zajmovima ili njihovo prolongaciji. Instrumenti osiguranja su sukladni onima koji su propisani Zakonom.

Rizik ugovora o osiguranju imovine

Kod ugovora o osiguranju imovine, klimatske promjene mogu dovesti do češćih i ozbiljnijih ekstremnih vremenskih nepogoda (npr., poplave, oluje...) i uzrokovati značajne posljedice (npr., potraživanja za slijeganje/odronjavanje tla). Za određene ugovore, Društvo je također ograničilo broj odštetnih zahtjeva koji mogu biti plaćeni u bilo kojoj godini polise ili je uvelo maksimalne iznose predviđene za isplatu šteta u bilo kojoj godini polise.

Društvo ima pravo da ponovno procijeni rizik i/ili promijeni odredbe i oslove prilikom te procjene. Također je moguće da se nametnu odbitne stavke i da se odbace lažne tvrdnje. Takvi ugovori su zajamčeni pozivanjem na komercijalnu vrijednost zamjene imovine i osiguranog sadržaja, i ograničenja isplate potraživanja su uvijek uključena da obuhvate vrijednost za isplatu po nastanku osiguranog događaja. Trošak obnavljanja imovine, zamjene ili odštete za sadržaj i vrijeme koje je

potrebno za ponovno započinjanje prekinutih poslovnih aktivnosti su glavni faktori koji utječu na nivo potraživanja prema ovim politikama.

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti nastaje kao rezultat finansijskih aktivnosti Društva i upravljanja pozicijama. Ovaj rizik uključuje rizik nesposobnosti finansiranja imovine u prikladnim rokovima i kamatama te rizik nesposobnosti likvidacije imovine po razumnoj cijeni i u odgovarajućem vremenskom razdoblju. Društvo ima portfelj likvidne imovine kao dio strategije upravljanja rizikom likvidnosti, Čime osigurava kontinuirano poslovanje i udovoljava zakonskim zahtjevima. Društvo upravlja rizikom likvidnosti konstantnim praćenjem predviđenih i stvarnih novčanih tokova i uklapanjem profila dospijeća finansijske imovine i obveza.

Fer vrijednosti

Fer vrijednost predstavlja iznos za koji se neka imovina može zamijeniti ili obveza podmiriti po tržišnim oslovima. Finansijska imovina raspoloživa za prodaju izražena je po fer vrijednosti. Uprava vjeruje da se knjigovodstvena vrijednost ovih instrumenata ne razlikuje značajno od njihove fer vrijednosti, pod pretpostavkom da će sva plaćanja po izloženostima čija vrijednost nije umanjena biti naplaćena kao stoje ugovoreno, i ne uzimajući u obzir nikakve buduće gubitke.

Upravljanje kapitalom

Glavni cilj Društva pri upravljanju kapitalom je da ispunи oslove propisane od strane Agencije, kao regulatorne agencije za tržište osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine.

Zakon o osiguranju (od 29.03.2017.), podzakonski akti i dio pravila o upravljanju rizicima određuje adekvatnost kapitala, koji mora biti jednak barem limitu solventnosti, dok kapital prema pravilima nadzornog tijela treba iznositi najmanje trećinu limita solventnosti. Margina solventnosti se računa odvojeno za životna i neživotna osiguranja.

U segmentu neživotnog osiguranja, štete i premija u protekle tri godine se ponderira sa faktorima rizika određenim od strane nadzornog tijela, pri čemu se visi iznos uzima kao margina solventnosti.

U segmentu života, margina solventnosti se izračunava ponderiranjem matematičke rezerve s faktorima rizika određenim od strane nadzornog tijela. Pored toga, suma rizika se dodaje i ponderira sa faktorima rizika koje propisuje nadzorno tijelo, ovisno od trajanja osiguranja.

Garantni fond se računa kao iznos veći od minimalnog garantnog fonda zahtijevanog Zakonom (5.000.000 KM za neživotna osiguranja i 3.000.000 KM za životna osiguranja) ili garantnog fonda izračunatog kao 1/3 margine solventnosti.

Adekvatnost kapitala ne može biti manja od margine solventnosti, garantnog fonda 1/3 margine solventnosti i minimalno propisanog garantnog fonda.

6. Test adekvatnosti obaveza

Na svaki datum izještajnog perioda Društvo vrši testiranje adekvatnosti obaveza kako bi utvrdilo da su obaveze i tehničke rezerve, umanjene za povezanu imovinu, dovoljne za podmirivanje obaveza iz zaključenih ugovora o osiguranju. Prilikom vršenja ovog testa uzimaju se u obzir najbolje procjene budućih novčanih tokova vezano za ugovarena potraživanja i obaveze, te procjene šteta i troškovi obrade istih, te prihodi od ulaganja koji su povezani sa ugovorima. Ukoliko se utvrdi da je obaveza neadekvatna ista se povećava na teret rezultata perioda, bilo pomoću umanjenja vrijednosti finansijske imovine (potraživanja po osnovu ugovora o saosiguranju ili potraživanja od reosiguravatelja) ili povećanjem tehničkih rezervi odnosno obaveza po osnovu ugovora o osiguranju.

III. ZABILJEŠKE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

1. Izvještaji po segmentu

Mjerenje imovine i obveza te prihoda i rezultata po poslovnim segmentima temelji se na računovodstvenim politikama koje su navedene u bilješkama o računovodstvenim politikama.

Osnovni poslovni segmenti Društva su neživotno osiguranje i životno osiguranje.

Rezultati segmenata, imovine i obveze uključuju stavke koje se mogu direktno pripisati segmentu kao i one koje su raspoređene na razumnoj osnovi.

Obvezni kapital se sukladno zakonskim propisima priznaje posebno za segment neživotnog i životnog osiguranja.

Sve značajne stavke imovine se također direktno pripisuju segmentima neživotnog i životnog osiguranja.

Geografski segment

Društvo posluje samo u Bosni i Hercegovini. Cjelokupni prihodi od ugovora o osiguranju dolazi od klijenata u Bosni i Hercegovini, prema tome su podijeljeni na:

Federacija Bosne i Hercegovine (FBiH) Republika Srpska (RS) Brčko Distrikt (DB)

Društvo ne objavljuje informacije po geografskim segmentima.

Informacije po poslovnim segmentima životnog i neživotnog osiguranja date su uz pojedine bilješke za grupe imovine, obaveza, prihoda i rashoda.

U nastavku su prezentirani bilansi uspjeha i bilansi stanja posebno za neživotno, a posebno za životno osiguranje:

1.1. Bilans uspjeha – neživotna osiguranja

O P I S	2018	2019
I. Zarađene premije (prihodovne)	45.383.212	50.337.489
1. Zaračunate bruto premije	56.052.316	63.365.600
2. Premije suosiguranja	294.439	290.940
3. Ispravak vrijednosti i naplaćeni ispravak vrij. Premije/suosiguranja	-1.265.839	-1.160.004
4. Premija predata u reosiguranje (-)	-7.757.809	-8.647.008
5. Premija predata u saosiguranje (-)	-517.336	-537.096
6. Promjena bruto rezervi prenosnih premija (+/-)	-1.687.317	-3.221.188
7. Promjena rezervi prenosnih premija udio reosiguranja (+/-)	264.806	150.409
8. Promjena rezervi prenosnih premija udio suosiguranja (+/-)	-48	95.836
II. Prihodi od ulaganja	1.186.968	1.603.101
1. Prihodi od podružnica, pridruženih društava i sudjelovanja u zajed. pothvatima	780.822	713.232
2. Prihodi od ulaganja u zemljišta i građevinske objekte	284.202	525.057
3. Prihod od kamata	108.893	137.056
4. Nerealizirani dobici od ulaganja po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka		42.316
5. Dobici od prodaje (realizacije) finansijskih ulaganja	0	0
6. Neto pozitivne kursne razlike		13.051
7. ostali prihod od ulaganja		185.440
III. Prihodi od provizija i naknada	1.289.197	1.471.249
IV. Ostali osiguraljno-tehnički prihodi, neto od reosiguranja	821.726	1.016.311
V. Ostali prihodi	927.552	1.126.063
VI. Izdaci za osigurane slučajeve, neto	22.212.415	25.869.422
1. Izdatci za štete	21.544.190	24.749.796
2. Promjena rezervacija za štete(+/-)	668.225	1.119.626
VII. Promjene ostalih tehničkih rezervacija, neto od reosiguranja	25.000	0
VIII. Promjena tehničkih rezervi životnih osiguranja kada ugovaratelj snosi rizik ulaganja, neto od reosiguranja (+/-)	0	0
IX. Izdaci za povrat premije (bonusi, popusti), neto od reosi.	0	0
X. Poslovni rashodi (za obavljanje djelatnosti) neto	25.420.309	28.029.243
1. Troškovi pribave	16.023.673	18.087.567
2. Troškovi uprave (administrativni troškovi)	9.396.636	9.941.676
2.1. Amortizacija	557.924	600.056
2.2. Plaće, porezni i doprinosi iz plaće i na plaće	2.702.210	3.451.001
2.3. Ostali troškovi uprave	6.136.502	5.890.619
XI. Troškovi ulaganja	233.035	102.778
XII. Ostali tehnički troškovi, neto od reosiguranja	1.223.512	975.448
1. Troškovi za preventivnu djelatnost	473.164	535.638
2. Ostali tehnički troškovi osiguranja	750.348	439.810
XIII. Ostali trpškovi uključujući vrijednost uskladenja	494.384	577.322
XIV. Dobit ili gubitak redovnog poslovanja prije poreza(+/-)	49.438	38.609
XV. Porez na dobit ili gubitak	49.438	38.609
1. Tekući porezni trošak		
2. Odgođeni porezni trošak (prihod)		
XVI. Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja poslije poreza (+/-)	444.946	538.713
XVII. Dobit ili gubitak od prekinutog poslovanja		
XVIII. Neto dobit tekuće godine	444.946	538.713
XIX. Ostala sveobuhvatna dobit prije poreza	27.558	27.558
1. Promjena revalorizacijskih rezervi (MRS 16 i MRS 38)	27.558	27.558
XX. Odgođeni porez na dobit (10%)	-2.756	-2.756
XXI. Ostala sveobuhvatna dobit poslije poreza	24.802	24.802
XXII. Ukupna sveobuhvatna dobit tekuće godine	469.748	563.515

1.2. Bilans uspjeha – životna osiguranja

OPIS	2018	2019
I. Zarađene premije (prihodovne)	3.549.486	3.971.831
Zaračunate bruto premije	3.733.678	4.176.548
Premije suosiguranja		
Promjena bruto rezervi prenosnih premija (+/-)	-184.192	-204.717
II. Prihodi od ulaganja	608.491	454.129
Prihodi od podružnica, pridruženih društava i sudjelovanja u zajed. pothvatima	137.202	123.292
Prihod od kamata	471.289	330.837
III. Prihodi od provizija i naknada	0	0
IV. Ostali osigurateljno-tehnički prihodi, neto od reosiguranja	0	0
V. Ostali prihodi	18.257	5.626
VI. Izdatci za osigurane slučajeve, neto	3.267.555	2.624.803
1. Izdatci za štete	3.267.555	2.623.291
2. Promjena rezervacija za štete(+/-)	0	1.512
VII. Promjene ostalih tehničkih rezervacija, neto od reosig.(+/-)	-86.083	838.071
1. Promjena matematičke rezerve osiguranja(+/-)	-86.083	838.071
VIII. Promjena tehničkih rezervi životnih osiguranja kada ugovaratelj snosi rizik ulaganja, neto od reosiguranja (+/-)	0	0
IX. Izdatci za povrat premije (bonusi, popusti), neto od reosi.	0	0
X. Poslovni rashodi (za obavljanje djelatnosti) neto	811.764	835.090
1. Troškovi pribave	588.457	540.594
2. Troškovi uprave (administrativni troškovi)	223.307	294.496
XI. Troškovi ulaganja	0	0
XII. Ostali tehnički troškovi, neto od reosiguranja	146.743	96.000
1. Troškovi za preventivnu djelatnost	0	0
2. Ostali tehnički troškovi osiguranja	146.743	96.000
XIII. Ostali trškovi uključujući vrijednost usklađenja		
XIV. Dobit ili gubitak redovnog poslovanja prije poreza(+/-)	36.255	37.622
XV. Porez na dobit ili gubitak	3.625	0
1. Tekući porezni trošak	3.625	0
2. Odgođeni porezni trošak (prihod)	0	0
XVI. Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja poslije poreza (+/-)	32.630	37.622
XVII. Dobit ili gubitak od prekinutog poslovanja		0
XVIII. Neto dobit tekuće godine	32.630	37.622
XIX. Ostala sveobuhvatna dobit prije poreza	0	0
XX. Odgođeni porez na dobit (10%)	0	
XXI. Ostala sveobuhvatna dobit poslije poreza	0	0
XXII. Ukupna sveobuhvatna dobit tekuće godine	32.630	37.622

1.3. Bilans stanja – neživotna osiguranja

O P I S	2018	2019
AKTIVA		
A) NEMATERIJALNA IMOVINA	1.663.745	1.620.529
1. Goodwill		
2. Ostala nematerijalna imovina	1.663.745	1.620.529
B) MATERIJALNA IMOVINA	27.637.453	42.985.152
1. Zemljišta i građ.objekti koji služe društvu za provođ.djelatnosti	24.943.439	37.879.352
2. Oprema	2.339.240	2.808.794
3. Ostala materijalna imovina	354.774	2.297.006
C) ULAGANJA	42.223.817	30.216.779
I. Zemljišta i građevinski objekti koji ne služe društvu za provođenje djelatnosti	18.551.219	6.728.063
1. Ostala materijalna imovina koja ne služi društvu za prov. djelatnosti	7.935.175	7.903.475
II. Ulaganja u podružnice, pridružena društva i sudjelovanje u zajedničkim poduhvatima	1.132.580	1.147.580
III. Ostala finansijska ulaganja	14.604.843	14.437.661
1. Finansijska ulaganja koja se drže do dospijeća	0	0
2. Ulaganja raspoloživa za prodaju	3.868.424	3.868.424
2.1. Dionice, udjeli i drugi vrije. papiri koji nose promjenljiv prihod	3.868.424	3.868.424
3. Ulag. po fer vrijed. kroz račun dobiti i gubitka	5.182.762	5.182.762
3.1. Dionice, udjeli i drugi vrije. papiri koji nose promjenljiv prihod	5.182.762	5.182.762
4. Depoziti, zajmovi i potraživanja	5.553.657	5.386.475
4.1. Depoziti kod kreditnih institucija	3.242.200	3.742.200
4.2. Zajmovi	1.467.231	725.478
4.3. Ostali zajmovi i potraživanja	844.226	918.797
D) ULAGANJA ZA RACUN I RIZIK VLASNIKA POLICA ŽIVOTNOG OSIGURANJA	0	0
E) UDIO REOSIGURANJA U TEHNIČKIM REZERVAMA	7.733.290	8.533.855
Prenosne premije, udio reosiguranja, udio saosiguranja	3.585.018	3.831.263
Rezervacija za štete, udio reosiguranja	4.148.272	4.702.592
F) ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	0	0
G) POTRAŽIVANJA	14.157.303	13.517.107
1. Potraživanja iz neposrednih poslova osig.	10.209.139	9.545.806
2. Potraživanja iz poslova suosiguranja, reosiguranja	5.601	8.892
3. Ostala potraživanja	3.942.563	3.962.409
H) OSTALA IMOVINA	540.878	1.023.945
Novac u banci i blagajni	510.973	995.232
Ostala imovina i zalihe	29.905	28.713
I) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I NEDOSPJELA NAPLATA PRIHODA	3.206.731	3.823.733
J) UKUPNA AKTIVA	97.163.217	101.721.100
PASIVA		
A. KAPITAL I REZERVE	24.486.906	24.976.181
1. Upisani kapital	43.346.330	43.346.330
2. Premije na emitirane dionice (rezerve kapitala)		
3. Revalorizacione rezerve	7.013.423	6.985.865
4. Rezerve	325.304	770.250
5. Prenesena (zadržana) dobit ili gubitak	-26.692.535	-26.703.586
6. Dobit ili gubitak tekućeg obračunskog perioda	494.384	577.322
B) OBAVEZE DRUGOG REDA (PODREĐENE OBAVEZE)	0	0
C) TEHNIČKE REZERVE	63.285.149	68.179.184
1. Prijenosne premije, bruto iznos	26.848.584	30.069.773
2. Matematička rez. život.osiguranja, bruto iznos	24.486.906	
3. Rezerve za nastale prijavljene i nastale neprijavljene štete, bruto iznos	36.411.565	38.084.411
4. Rezerve za povrate premije ovisne i neovisne o rezultatu (bonusi i popusti)		
bruto	25.000	25.000
D) TEHNIČKE REZERVE ŽIVOTNIH OSIGURANJA KADA UGOVARAČ SNOSI RIZIK	0	0

O P I S	2018	2019
E) OSTALE REZERVE	1.156.818	1.256.079
F) ODGOĐENA POREZNA OBAVEZA	546.880	544.124
G) DEPOZITI ZADRŽANI IZ POSLA PREDANOG U REOSIGURANJE	0	0
H) FINANSIJSKE OBAVEZE	2.222.152	1.340.793
Obaveze po zajmovima	1.275.219	1.340.793
Ostale finansijske obaveze	946.933	0
I) OSTALE OBAVEZE	5.460.697	5.191.723
Obaveze proizašle iz poslova suosiguranja i reosiguranja	737.537	593.927
Ostale obaveze iz poslova osiguranja	644.767	674.404
Ostale obaveze	4.078.393	3.923.392
J) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHODA BUDUĆEG PERIODA	4.615	233.016
K) UKUPNO PASIVA	97.163.217	101.721.100

1.4. Bilans stanja – životna osiguranja

O P I S	2018	2019
AKTIVA		
A) NEMATERIJALNA IMOVINA	387.222	372.273
Ostala nematerijalna imovina	387.222	372.273
B) MATERIJALNA IMOVINA	227.056	223.474
1. Zemljišta i građ.objekti koji služe društvu za provođ.djelatnosti	178.681	176.350
2. Oprema	37.175	34.524
3. Ostala materijalna imovina	11.200	12.600
C) ULAGANJA	16.746.826	17.636.333
I. Zemljišta i građevinski objekti koji ne služe društvu za provođenje djelatnosti	3.436.841	3.436.841
II. Ostala finansijska ulaganja	13.309.985	14.199.492
1. Finansijska ulaganja koja se drže do dospijeća	501.146	501.146
2. Ulaganja raspoloživa za prodaju	0	0
3. Ulag. po fer vrijed. kroz račun dobiti i gubitka	807.500	807.500
4. Depoziti, zajmovi i potraživanja	12.001.339	12.890.846
4.1. Depoziti kod kreditnih institucija	11.690.000	12.590.000
4.2. Zajmovi	311.339	300.846
D) ULAGANJA ZA RAČUN I RIZIK VLASNIKA POLICA ŽIVOTNOG OSIGURANJA	0	0
E) UDIO REOSIGURANJA U TEHNIČKIM REZERVAMA	0	0
F) ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	0	0
G) POTRAŽIVANJA	1.377.757	1.269.214
1. Potraživanja iz neposrednih poslova osig.	0	0
3. Ostala potraživanja	1.377.757	1.269.214
H) OSTALA IMOVINA	689.015	1.074.543
1. Novac u banci i blagajni	689.015	1.074.543
I) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I NEDOSPJELA NAPLATA PRIHODA	0	0
J) UKUPNA AKTIVA (A+B+C+D+E+F+G+H+I)	19.427.876	20.575.837
PASIVA		
A) KAPITAL I REZERVE	7.118.749	7.152.746
1. Upisani kapital	3.000.000	3.000.000
2. Premije na emitirane dionice (rezerve kapitala)		
3. Revalorizacione rezerve	0	0
4. Rezerve	3.238.744	3.271.374
4.1. Zakonske rezerve	3.238.744	3.271.374
5. Prenesena (zadržana) dobit ili gubitak	843.750	843.750
6. Dobit ili gubitak tekućeg obračunskog perioda	36.255	37.622
B) OBAVEZE DRUGOG REDA (PODREĐENE OBAVEZE)	0	0
C) TEHNIČKE REZERVE	12.062.788	13.107.088
1. Prijenosne premije, bruto iznos	222.580	427.297
2. Matematička rez. život.osiguranja, bruto iznos	11.838.499	12.676.570
3. Rezerve za nastale prijavljene i nastale neprijavljene štete, bruto iznos	1.709	3.221
D) TEHNIČKE REZERVE ŽIVOTNIH OSIGURANJA KADA UGOVARAČ SNOSI RIZIK	0	0
E) OSTALE REZERVE	0	0
F) ODGOĐENA POREZNA OBAVEZA	0	0
1. Odgođena porezna obaveza		
G) DEPOZITI ZADRŽANI IZ POSLA PREDANOOG U REOSIGURANJE	0	0
H) FINANSIJSKE OBAVEZE	0	0
I) OSTALE OBAVEZE	46.083	11.300
J) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHODA BUDUĆEG PERIODA	200.256	304.703
K) UKUPNO PASIVA (A+B+C+D+E+F+G+H+I+J)	19.427.876	20.575.837

2. Zarađene premije

Zarađene premije – Društvo i Grupa

Konto	OPIS	1.1.-31.12.2019.			1.1.-31.12.2018.		
		Ukupno	Životno	Neživotno	Ukupno	Životno	Neživotno
700, 710	Zaračunata bruto premija	67.542.148	4.176.548	63.365.600	59.785.993	3.733.677	56.052.316
701	Premija saosiguranja	290.940		290.940	294.439		294.439
705, 714	Ispravak vrijednosti i naplaćeni ispravak vrijednosti premije u osiguranju/ saosiguranju	-1.160.004		-1.160.004	-1.265.840		-1.265.840
702,712	Premija predata u reosiguranje (-)	-8.647.008		-8.647.008	-7.720.475		-7.720.475
dio 702	Premija predata u saosiguranje (-)	-537.096		-537.096	-517.336		-517.336
dio 702	Premija reosiguranja po saosiguranju	-3.425.905	-204.717	-3.221.188	-37.333		-37.333
703,711	Promjena bruto rezervi prijenosnih premija (+/-)	150.409		150.409	-1.871.509	-184.192	-1.687.317
7040,713	Promjena bruto rezervi prijenosnih premija, udio reosiguranja (+/-)	95.836		95.836	264.806		264.806
7041	Promjena bruto rezervi prijenosnih premija, udio saosiguranja (+/-)	67.542.148	4.176.548	63.365.600	-48		-48
Ukupno zarađene premije (prihodovane)		54.309.320	3.971.831	50.337.489	48.932.698	3.549.485	45.383.213

U 2019. godini Društvo je ostvarilo 92,69 % ili 50.337.489 KM zarađene premije iz poslova neživotnog osiguranja, a 7,32 % ili 3.971.831 KM iz poslova životnog osiguranja.

U 2019. godini Društvo je, po osnovu potpisanih ugovora o reosiguranju i saosiguranju, predalo u reosiguranje i saosiguranje premija u iznosu od 9.184.104 KM (2018. godina: 8.237.811 KM).

3. Prijodi od ulaganja

Prijodi od ulaganja - Grupa

Opis	2019	2018
Prihod od podružnica, pridruženih društava i sudjelovanja u zajedničkim ulaganjima	836.524	918.024
Prihodi od ulaganja u zemljišta i građevinskih objekata	525.057	284.202
Prihod od kamata	467.893	548.298
Nerealizovani dobici od ulaganja po fer vrijednosti	42.316	
Ostali prihod od ulaganja	185.440	13.052
Ukupno prihodi od ulaganja	2.057.230	1.763.575

Prihodi od ulaganja - Društvo

Konto	Opis	1.1.-31.12.2019.			1.1.-31.12.2018.		
		UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
743	Prihodi od podružnica, pridruženih društava i sudjelovanja u zajedničkim ulaganjima	836.524	123.292	713.232	918.024	137.202	780.822
744	Prihodi od najma	525.057		525.057	284.202		284.202
780	Prihodi od povećane vrijednosti zemljišta	525.057		525.057			0
748	Prihodi od prodaje zemljišta i građevinskih objekata	0		0			0
740	Prihodi od kamata	0		0	580.144	471.289	108.855
746	Neralizovani dobici od ulaganja po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	467.893	330.837	137.056			0
742	Pozitivne kursne razlike	42.316		42.316	38		38
749,745, 741,746	Ostali prihodi od ulaganja	0		0	13.051		13.051
Ukupno prihodi od ulaganja		1.603.101	454.129	2.057.230	1.795.459	608.491	1.186.968

4. Prihodi od provizija i naknada

Prihodi od provizija i naknada za Društvo i Grupu

Konto	Opis	1.1.-31.12.2019.			1.1.-31.12.2018.		
		UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
7200	Provizije po ugovorima o reosiguranju	1.473.001		1.473.001	1.291.160		1.291.160
7202	Provizije reosiguranja po saosiguranju	-1.752		-1.752	-1.963		-1.963
720	Ukupno prihodi od provizija i naknada	1.471.249		1.471.249	1.289.197	0,00	1.289.197

5. Ostali osiguravateljno- tehnički prihodi

Ostali osiguravateljno- tehnički prihodi za Društvo i Grupu:

Konto	Opis	1.1.-31.12.2019.			1.1.-31.12.2018.		
		UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
706	Naplaćena ispravka premije osiguranja			639.912			
707	Naplaćena otpisana premija osiguranja			496			
7210	Naplaćena potraživanja za koja je izvršena ispravka			23.680	115		115
7220	Prihodi iz ranijih godina			828	661		661
7290	Prihodi od uslužnih procjena			24.552	86		86
7293	Prihodi od zelenih kartona			326.843	288.332		288.332
Ukupno ostali osiguravateljno - tehnički prihodi, neto od reosigur.		1.016.311	0	1.016.311	821.726	0	821.726

6. Ostali prihodi

Ostali prihodi – Društvo

Konto	Opis	1.1.-31.12.2019.			1.1.-31.12.2018.		
		UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
7300	Prihod od otpisa obaveza				1.000		1.000
7310	Prihod od prodaje rashodovanih sredstava				11.868		11.868
7320	Prihodi od refundacija, dotacija, subvencija	9.159		9.159	33.575		33.575
7330	Prihodi iz proteklih godina	180.045		180.045	97.395	12.909	84.486
7340	Naplata ispravke ostalih potraž.	16.266		16.266			
7350	Naplata otpisanih potraživanja	4.105		4.105	3.017		3.017
7390	Ostali poslovni prihodi	922.114	5.626	916.488	798.954	5.348	793.606
Ukupno ostali prihodi		1.131.689	5.626	1.126.063	945.809	18.257	927.552

7. Nastale štete

Nastale štete – Društvo i Grupa

Konto	Opis	1.1.-31.12.2019.			1.1.-31.12.2018.		
		UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
400,401,410	1.1. Bruto iznos	33.936.253	2.623.291	31.312.962	30.697.824	3.267.555	27.430.269
402	1.2. Udio suosiguranja (-)	-258.215		-258.215	-204.239		-204.239
403,411	1.3. Udio reosiguranja (-)	-6.304.951		-6.304.951	-5.681.841		-5.681.841
2. Promjena rezervacija za štete(+/-)		1.121.138	1.512	1.119.626	668.226	0	668.226
4210,422	2.1. Bruto iznos	1.674.358	1.512	1.672.846	-232.384		-232.384
4212	2.2. Udio suosiguranja(-)	-104.594		-104.594	132.244		132.244
4211	2.3. Udio reosiguranja(-)	-448.626		-448.626	768.366		768.366
Ukupno izdaci za osigur. slučajeve, neto		27.373.087	2.623.291	24.749.796	25.479.971	3.267.555	22.212.416

8. Promjena ostalih tehničkih rezervi

Promjena ostalih tehničkih rezervi – Društvo i grupa

Konto	Opis	1.1.-31.12.2019.			1.1.-31.12.2018.		
		UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
	1. Promjena matematičke rezerve osiguranja(+/-)	838.071	838.071		-86.083	-86.083	0
4200	1.1. Bruto iznos (+/-)	838.071	838.071		-86.083	-86.083	0
4201	1.2. Udio reosiguranja (+/-)						0
	2. Promjena ostalih tehničkih rezervacija, neto od reosig.(+/-)			25.000	0	25.000	
4230,4240 ,426	2.1. Bruto iznos			25.000		25.000	
4232,4242	2.2. Udio suosiguranja (-)					0	
4231,4241	2.3. Udio reosiguranja (-)					0	
	Ukupno promjene ostalih tehničkih rezervacija, neto od reosig.(+/-)	838.071	838.071		-61.083	-86.083	25.000

9. Troškovi pribave i administrativni troškovi

Troškovi pribave i administrativni troškovi Grupa:

	OPIS	2019	2018
1.	Troškovi pribave	18.628.161	16.612.131
2.	Troškovi uprave (administrativni troškovi)	10.349.555	12.379.646
	UKUPNO	28.977.716	28.991.777

Troškovi pribave i administrativni troškovi Društva:

Konto	Opis	1.1.-31.12.2019.			1.1.-31.12.2018.		
		UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
	1. Troškovi pribave	18.628.161	540.594	18.087.567	16.612.131	588.457	16.023.674
4300,4301	1.1. Provizija	2.792.702	287.255	2.505.447	2.529.078	158.735	2.370.343
431,432,430	1.2. Ostali troškovi pribave	15.961.217	253.339	15.707.878	13.642.695	429.722	13.212.973
433	1.3. Promjena razgranič. troškova pribave (+/-)	-125.758		-125.758	440.357		440.357
	2. Troškovi uprave (administrat. troškovi)	10.236.172	294.496	9.941.676	9.619.941	223.306	9.396.635
4441	2.1. Amortizacija	620.357	20.301	600.056	578.468	20.545	557.923
grupa 47	2.2. Plaće, porezi i doprinosi	3.506.052	55.051	3.451.001	2.775.999	73.789	2.702.210
440,441,442, grupa 45	2.3. Ostali troškovi uprave	6.109.763	219.144	5.890.619	6.265.474	128.972	6.136.502
	Ukupno poslovni rashodi	28.864.333	835.090	28.029.243	26.232.072	811.763	25.420.309

Troškovi pribave neživotnog osiguranja se odnose na sljedeće:

OPIS	2019	2018
Provizija - fizičke osobe	1.712.551,50	1.260.249,40
Provizija - pravne osobe	792.895,22	1.268.828,50
Ostali neposredni troškovi pribave	4.048,96	19.214,59
Ostali neposredni troškovi pribave- život		19.403,45
Troškovi reklame i propagande	3.699.414,44	2.621.644,88
Troškovi reklame i propagande-ostalo	446.152,65	171.135,54
Neto plate - pribava	3.892.528,52	3.789.267,83
Doprinosi iz plate - pribava	1.775.369,85	1.730.457,11
Porez - pribava	118,72	10.257,01
Doprinosi na plate - pribava	567.171,16	550.052,37
Ostale naknade zap. prodaje		8.971,80
Prevoz - pribava	108.935,45	113.059,65
Ishrana - pribava	654.734,68	522.878,95
Regres - pribava	124.359,22	95.028,10
Pribava-troškovi telefona	144.969,02	146.498,52
Pribava-troškovi održavanja	114.314,49	202.274,28
Pribava-zakupnine	2.636.364,14	1.716.826,00
Pribava-el. energija	130.493,28	126.871,57
Pribava-komunalne usluge	73.066,03	72.103,96
Pribava-PTT usluga	86.474,96	78.933,07
Pribava-gorivo i mazivo	402.956,99	269.015,02
Troškovi reklame-oglasi	10.571,53	19.856,44
Sponzorstvo (2%)	142.389,56	302.555,71
Posredni troškovi pribave TP	48.298,60	44.029,66
Posredni troškovi pribave G		4.133,80
Posredni troškovi pribave P	272.915,98	532.713,19
Ostalo - pribava	312.802,63	408.582,09
Obrasci	58.815,20	54.318,47
Troškovi električne energije		4.075,42
Komunalne usluge	87,00	62,40
Reprezentacija - pribava	524,0	8.474,50
Troškovi goriva i maziva		
Promjena razgran. troškova pribave	-125.757,91	440.357,33
UKUPNO	18.087.567	16.612.130,61

d) Društvo kao Najmoprimac po sporazumima koji ne sadrže elemente najma, odnosno ukoliko se njima ne ustupa pravo kontrole nad korištenjem određene imovine

Po sporazumima koji ne sadrže elemente najma, odnosno ukoliko se njima ne ustupa pravo kontrole nad korištenjem određene imovine Društvo kao najmoprimac **ne priznaje** imovinu s pravom korištenja, niti priznaje obavezu po osnovu najma. U momentu primanja fakture dobavljača Društvo priznaje mjesecni trošak najma i obavezu prema dobavljaču u istom iznosu.

Procjenjivanje da li neki sporazum predstavlja sporazum o najmu, odnosno da li sadrži elemente najma vrši se prema točkama B9-B31 koje daju uputstvo o provođenju procjene.

Društvo je u 2019. godini bilo korisnik zakupa prema 6 zaključenih višegodišnjih Ugovora o zakupu i to sa sljedećim zakupodavcima: Amos treyd doo, Beganović doo, Krsmanović Gordana, Mehanizacija doo, Pozder doo i Soni lux doo. U ovim ugovorima dobavljači nisu ustupili pravo kontrole nad korištenjem imovine koja je predmet zakupa jer:

- Društvo, kao kupac, nema li pravo određivanja načina i svrhe korištenja imovine tokom cijelog perioda korištenja nego to pravo ima dobavljač ili nijedna od strana (MSFI 16 tačke B25.-B30.)
- Društvo kao kupac ima pravo upravljati sredstvom tokom cijelog perioda korištenja, ali dobavljač ima pravo mijenjati ta upustva o upravljanju (MSFI tačka B24)
- Društvo kao kupac nije imovinu dizajnirao tako da su način i svrha njenog korištenja tokom cijelog perioda korištenja unaprijed određeni (MSFI tačka B24).

Zbog neispunjavanja uslova iz tački 24 do 30 predmetni ugovori ne sadrže elemente najma u smislu MSFI 16. U konkretnim slučajevima, predmetni ugovori ne ispunjavaju uslove iz tački 24 do 30, odnosno ne ustupaju pravo kontrole u smislu MSFI 16 iz slijedećih razloga:

- Društvo iznajmljuje dio prostora koji koristi zajedno s drugim zakupcem (šalteri, hodnici, čajne kuhinje, sanitarni čvorovi)
- Opstanak ugovora o zakupu djela prostora prestaje ako drugi zakupac prekine ugovor o zakupu
- Zakupodavac ne dopušta nikakve prepravke pa čak ni redovno održavanje bez njegove posebne saglasnosti
- Djelatnost zakupaca koja se može obavljati u zakupljenom prostoru je definirana ugovorom i ne može se mijenjati

10. Troškovi ulaganja

Troškovi ulaganja za Grupu:

OPIS	2019	2018
Ukupno troškovi ulaganja	102.778	263.840

Troškovi ulaganja za Društvo:

KONTO	OPIS	1.1.-31.12.2019.			1.1.-31.12.2018.		
		UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
460	Kamate	102.778		102.778	231.466		231.466
462	Uskladištanje vrijednost (smanjenje) ulaganja					0	
465,466	Gubici ostvareni pri prodaji (realizaciji) ulaganja				1.508		1.508
461	Neto negativne kursne razlike				60		60
463,464,469	Ostali troškovi ulaganja					0	
	Ukupno troškovi ulaganja	102.778	0	102.778	233.035	0	233.035

11. Ostali tehnički troškovi

Ostali tehnički troškovi za Društvo i Grupu

KONTO	OPIS	1.1.-31.12.2019.			1.1.-31.12.2018.		
		UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
484,485	Troškovi za preventivnu djelatnost	535.638		535.638	473.164		473.164
480,481,482, 486,489	Ostali tehnički troškovi osiguranja	535.810	96.000	439.810	897.091	146.743	750.348
	Ukupno ostali tehnički troškovi, neto od reosiguranja	1.071.448	96.000	975.448	1.370.255	146.743	1.223.512

12. Finansijski rezultat i porez na dobit

Finansijski rezultat za Grupu

OPIS	2019	2018
Dobit ili gubitak iz redovn. poslovanja prije poreza (+/-)	2.923.667	1.055.039
Porez na dobit ili gubitak	267.524	112.097
Tekući porezni trošak	267.524	112.097
Odgodeni porezni trošak (prihod)		
Dobit ili gubitak obrač. razdoblja poslije poreza (+/-)	1.779.888	942.942
Dobit ili gubitak od prekinutog poslovanja		
Neto dobit tekuće godine	1.779.888	942.942
Ostala sveobuhvatna dobit prije poreza	27.558	27.558
Promjena revalorizacijskih rezervi (MRS 16 i MRS 38)	27.558	27.558
Odgodeni porez na dobit (10 %)	-2.756	-2.756
Ostala sveobuhvatna dobit poslije poreza	24.802	24.802
Ukupna sveobuhvatna dobit tekuće godine	1.804.690	967.744

Finansijski rezultat za Društvo

Br.	OPIS	1.1.-31.12.2019.	1.1.-31.12.2018
XIV.	Dobit ili gubitak iz redovnog poslovanja prije poreza (+/-)	614.944	530.640
XV.	Porez na dobit ili gubitak	38.609	53.064
1.	Tekući porezni trošak	38.609	53.063,95
2.	Odgodeni porezni trošak (prihod)		0,00
XVI.	Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja poslije poreza (+/-)	576.335	477.576
XVII.	Dobit ili gubitak od prekinutog poslovanja		0,00
XVIII.	Neto dobit tekuće godine	576.335	477.576
XIX.	Ostala sveobuhvatna dobit prije poreza	27.558	27.558
1.	Promjena revalorizacijskih rezervi (MRS 16 i MRS 38)	27.558	27.558
2.	Aktuarski dobici/gubici		0,00
3.	Dobici ili gubici iz preračunavanja inozemnog poslovanja (MRS 21)		0,00
4.	Ponovno mjerjenje finansijske imovine raspoložive za prodaju (MRS 39)		0,00
5.	Dobici ili gubici od zaštite novčanog toka (MRS 39, t.100)		0,00
6.	Udjeli u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti pridruženih društava (MRS 1, t.82h)		0,00
XX.	Odgodeni porez na dobit (10 %)	-2.756	-2.756
XXI.	Ostala sveobuhvatna dobit poslije poreza	24.802	24.802
XXII.	Ukupna sveobuhvatna dobit tekuće godine	601.137	502.378

Obračun poreza na dobit koji je prikazan u gornjoj tabeli je konačan jer je urađen porezni bilans za 2019.

Poreski propisi Bosne i Hercegovine obuhvaćaju i propise vezano za cijene između povezanih pravnih lica. Važeći propisi definiraju princip jednakih oslova odnosno da se transakcije sa povezanim pravnim licima obavljaju po istim oslovima kao i sa trećim licima, kao i metode utvrđivanja transfernih cijena. Za godinu koja završava 31.12. 2019. Društvo je u obvezi da predstavi studiju o transfernim cijenama do 31. 3. 2019. godine. Za izradu studije Društvo je angažiralo nezavisno revizorsko društvo.

13. Nematerijalna i materijalna imovina

Nematerijalna i materijalna imovina Grupa:

		31.12.19.	31.12.18.
A)	Nematerijalna imovina	1.992.801	2.051.106
B)	Materijalna imovina- nekretnine i oprema	47.861.526	31.267.033

Nematerijalna i materijalna imovina Društvo:

KONTO	OPIS	1.1.-31.12.2019.			1.1.-31.12.2018.		
		UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
003	Goodwill	0		0	0		0
000,001,2,4, 005,007,8,9	Ostala nematerijalna imovina	1.992.802	372.273	1.620.529	2.050.967	387.222	1.663.745
	UKUPNO NEMATER. IMOVINA	1.992.802	372.273	1.620.529	2.050.967	387.222	1.663.745
010,011	Zemljišta i grad.objekti koji služe društvu za provod.djelatnosti	38.055.702	176.350	37.879.352	25.122.121	178.682	24.943.439
012	Oprema	2.843.318	34.524	2.808.794	2.376.415	37.175	2.339.240
013 do 019	Ostala materijalna imovina	2.309.606	12.600	2.297.006	365.974	11.200	354.774
	UKUPNO MATERIJALNA IMOVINA	43.208.626	223.474	42.985.152	27.864.510	227.057	27.637.453

13.1. Nematerijalna imovina

Pregled prometa i stanja nematerijalnih sredstava Društva u 2019. godini:

OPIS	NEMATERIJALNA ULAGANJA	UKUPNO
NABAVNA VRIJEDNOST		
Stanje 1.1.2019	2.509.059,20	2.509.059,20
Povećanje - nabavka	26.478,46	26.478,46
Usklađenje vrijednosti		
Smanjenje (prodaja, otpis)		
Stanje 31.12.2019	2.535.537,47	2.535.537,47
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI		
Stanje 1.1.2019	458.092,23	458.092,23
Povećanje - amortizacija	84.643,92	84.643,92
Usklađenje vrijednosti		
Smanjenje (prodaja, otpis)		
Stanje 31.12.2019	542.736,15	542.736,15
SADAŠNJA VRIJEDNOST		
Stanje 1.1.2019	2.050.966,97	2.050.966,97
Stanje 31.12.2019	1.992.801,32	1.992.801,32

Povećanje vrijednosti nematerijalnih sredstava odnosi se na ulaganja u softver i licence.

13.2.Materijalna imovina- Društvo

Pregled prometa i stanja materijalnih sredstava Društva u 2019. godini:

OPIS	ZEMLJIŠTE	GRAĐEVINSKI OBJEKTI	OPREMA	AVANSI ZA STALNA SRED.	INVESTICIJE U TOKU	UKUPNO
NABAVNA VRIJEDNOST						
Stanje 1.1.2019	375.323,35	26.552.151,09	7.023.629,72	10.070,00	355.903,65	34.317.077,81
Povećanje - nabavka		19.749.393,12	860.831,20		2.183.732,73	22.793.957,05
Usklađenje vrijednosti		-27.557,76				
Smanjenje (prodaja, otpis)		-6.615.459,87	-304.017,55		-241.500,00	-7.160.977,42
Stanje 31.12.2019	375.323,35	39.658.526,58	7.580.443,37	10.070,00	2.299.536,38	49.923.899,68
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI						
Stanje 1.1.2019	0,00	1.805.353,30	4.647.214,64	0,00	0,00	6.452.567,94
Povećanje - amortizacija		172.795,48	338.525,14			511.320,62
Usklađenje vrijednosti						
Smanjenje (prodaja, otpis)			-248.614,41			-248.614,41
Stanje 31.12.2019	0,00	1.978.148,78	4.737.125,37	0,00	0,00	6.715.274,15
SADAŠNJA VRIJEDNOST						
Stanje 1.1.2019	375.323,35	24.746.797,79	2.376.415,08	10.070,00	355.903,65	27.864.509,87
Stanje 31.12.2019	375.323,35	37.680.377,80	2.843.318,00	10.070,00	2.299.536,38	43.208.625,53

Povećanje vrijednosti građevinskih objekata u 2019. godini odnosi se na slijedeće

1. Kupovina poslovnog prostora u ul M Hadžijahića 74.865,00 KM
2. Reklasifikacija poslovne zgrade u Čapljini 5.626.169,00 KM
3. Reklasifikacija poslovnog objekta u Jajcu 3.689.052,00 KM
4. Reklasifikacija poslovnog objekta u Vogošći 3.500.345,26 KM
5. Usklađenje vrijednosti (povećanje) tehničke stanice Vogošća 866.951,36 KM
6. Usklađenje vrijednosti (povećanje) zgrade u ul M.Tita u Sarajevu 5.328.536,78 KM
7. Usklađenje vrijednosti (povećanje) zgrade u ul Slatina u Tuzli 419.971,74

Smanjenje vrijednosti građevinskih objekata u 2019. godini odnosi se na slijedeće

1. Usklađenje vrijednosti (smanjenje) poslovne zgrade u Čapljini 4.028.471,79 KM
2. Usklađenje vrijednosti (smanjenje) poslovnog objekta u Jajcu 2.586.988,08 KM

Povećanje i smanjenje vrijednosti građevinskih objekata izvršeno je na osnovu procjene vrijednosti koju je izvršio ovlašteni procjenitelj.

Povećanje vrijednosti opreme u 2019. godini u odnosi se, u najvećoj mjeri, na:

- Nabavku novih putničkih vozila 444.720,36 KM
- Nabavku elektroničke opreme 171.992,92 KM

Smanjenje vrijednosti opreme u 2019. godini u odnosi se, u najvećoj mjeri, na:

- Prodaju starih putničkih vozila 110.554,81 KM
- Otpis elektroničke opreme 92.596,51 KM

13. b Ulaganja u nekretnine - Društvo

Ulaganja u nekretnine Društva:

KONTO	OPIS	31.12.2019.			31.12.2018.		
		UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
020,021	Zemljišta i građevinski objekti koji ne služe društvu za provođenje djelatnosti	10.164.904	3.436.841	6.728.063	21.988.060	3.436.841	18.551.219
022-029	Ostala materijalna imovina koja ne služi društvu za prov. djelatnosti	7.903.475		7.903.475	7.935.175		7.935.175

Ulaganja u nekretnine Društva na dan 31.12.2019. odnose se na slijedeće:

Konto	OPIS	2019	2018
0210	Vlasništvo stana	198.883,36	180.600,00
0211	Poslovni prostori	9.966.019,88	21.807.460,19
0240	Mat. Imovina koja ne služi za osigur. djel. u pripremi	7.903.474,74	7.935.174,74

Na poziciji građevinskih objekata koji ne služe društvu za obavljanje djelatnosti nalazi se apartman u vlasništvu Društva i poslovni prostori. Na kontu 02100- Vlasništvo stana došlo je do povećanja za 23.472,50 KM po osnovu kupovine dijela apartmana s ostavom, dok je došlo do smanjenja vrijednosti za 5.189,14, po osnovu procjene vrijednosti apartmana. Poslovni prostori su u 2019 godini obuhvatili građevinske objekte u Sarajevu (ulica Čobanija, 1669 m²), Bjelašnici, Bihaću, Kladnju, Čapljini, Jajcu, Visokom, Vogošći. U 2019. godini slijedećim poslovnim prostorima je vršena procjena vrijednosti:

1. Usklađenje vrijednosti (smanjenje) apartman Bjelašnica	-5.189,14KM
2. Usklađenje vrijednosti (povećanje) zgrada u ul Čobanija	343.650,98 KM
3. Usklađenje vrijednosti (povećanje) poslovni prostor u Bihaću	107,67 KM
4. Usklađenje vrijednosti (smanjenje) poslovni prostor u Visokom 77 m ²	- 49.446,14 KM
5. Usklađenje vrijednosti (smanjenje) poslovni prostor u Visokom 75 m ²	- 117.540,11 KM
6. Usklađenje vrijednosti (smanjenje) poslovni prostor u Visokom 24 m ²	- 34.109,78
7. Usklađenje vrijednosti (smanjenje) poslovni prostor u Visokom 66 m ²	- 102.661,89
8. Usklađenje vrijednosti (povećanje) poslovni prostor u Kladnju	7.504,32 KM

Povećanje i smanjenje vrijednosti građevinskih objekata izvršeno je na osnovu procjene vrijednosti na dan 31.12.2019. koju je izvršila Jasmina Beganović-Zulum, ovlašteni procjenitelj.

Na osnovu ove procjene došlo je do povećanja ili smanjena vrijednosti gore navedenih poslovnih prostora. U toku 2019. godine Društvo je počelo koristiti sljedeće poslovne zgrade za obavljanje poslovne djelatnosti i u skladu sa MRS 16 direktor Društva je donio odluke o reklasifikaciji sljedećih objekata:

1. Reklasifikacija poslovne zgrade u Čapljini	5.626.169,00 KM
2. Reklasifikacija poslovnog objekta u Jajcu	3.689.052,00 KM
3. Reklasifikacija poslovnog objekta u Vogošći	3.500.345,26 KM

Pored toga, do povećanja vrijednosti je došlo za 820.921 po osnovu ulaganja u renoviranje zgrade direkcije u ul. Čobanija, koja je nakon završenog renoviranja izdata u zakup.

Društvo je u januaru 2019. godine izdalo u zakup poslovnu zgradu u ulici Čobanija u Sarajevu Intesa Sanpaolo banch d.d. Sarajevo. Ugovor je zaključen na 10 godina, a vrijednost ugovora je 3.000.000,00 KM.

Na poziciji materijalne imovine u pripremi je evidentirana vrijednost hotela Borik na Igmanu u iznosu od 7.903.475 KM. Društvo nastavlja sa aktivnostima prodaje hotela Borik na Igmanu.

14. Ulaganja

Ulaganja Grupa:

OPIS	31.12.19.	31.12.18.
I. Zemljišta i grad objekti koji ne služe društvu za provođenje djelatnosti	10.164.903	21.988.060
Ostala materijalna imovina koja ne služi društvu za provođenje djelatnosti	7.903.475	7.935.175
II. Ulaganja u podružnice i pridružena društva	0	0
III. Ostala finansijska ulaganja	24.976.637	22.621.093
1. Finansijska ulaganja koja se drže do dospjeća	501.146	501.146
2. Ulaganja raspoloživa za prodaju	187.908	187.908
3. Ulaganja po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	5.990.262	5.990.262
4. Depoziti, zajmovi i potraživanja	18.277.321	16.937.777
UKUPNO ULAGANJA	43.045.015	53.544.328

Ulaganja Društvo:

OPIS	31.12.2019.			31.12.2018.		
	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
I. Zemljišta i građevinski objekti koji ne služe društvu za provođenje djelatnosti	10.164.904	3.436.841	6.728.063	21.988.060	3.436.841	18.551.219
Ostala materijalna imovina koja ne služi društvu za prov. djelatnosti	7.903.475		7.903.475	7.935.175		7.935.175
II. Ulaganja u podružnice, pridružena društva i sudjelovanje u zajedničkim poduhv.	1.147.580	0	1.147.580	1.132.580	0	1.132.580
1. Dionice i udjeli u podružnice	1.147.580		1.147.580	1.132.580		1.132.580
2. Dionice i udjeli u pridruženim društvima	0		0	0	0	0
III. Ostala finansijska ulaganja	28.637.153	14.199.492	14.437.661	27.914.828	13.309.985	14.604.843
1. Finansijska ulaganja koja se drže do dospjeća	501.146	501.146	0	501.146	501.146	0
1.1. Dužnički vrijednosni papiri i drugi vrijednosni papiri s fiksnim prihod.	501.146	501.146	0	501.146	501.146	0
1.2.. Ostala ulaganja koja se drže do dospjeća	0		0			0
2. Ulaganja raspoloživa za prodaju	3.868.424	0	3.868.424	3.868.424	0	3.868.424
2.1. Dionice, udjeli i drugi vrije. papiri koji nose promjenljiv prihod	3.868.424		3.868.424	3.868.424		3.868.424
3. Ulag. po fer vrijed. kroz racun dobiti i gubitka	5.990.262	807.500	5.182.762	5.990.262	807.500	5.182.762
3.1. Dionice, udjeli i drugi vrije. papiri koji nose promjenljiv prihod	5.990.262	807.500	5.182.762	5.990.262	807.500	5.182.762
4. Depoziti, zajmovi i potraživanja	18.277.321	12.890.846	5.386.475	17.554.996	12.001.339	5.553.657
4.1. Depoziti kod kreditnih institucija	16.332.200	12.590.000	3.742.200	14.932.200	11.690.000	3.242.200
4.2. Zajmovi	1.026.324	300.846	725.478	1.778.570	311.339	1.467.231
4.3. Ostali zajmovi i potraživanja	918.797		918.797	844.226		844.226
UKUPNO ULAGANJA	47.853.112	17.636.333	30.216.779	58.970.643	16.746.826	42.223.817

14.1. Ulaganja u podružnice i pridružena društva

Na bilansnoj poziciji Ulaganja u podružnice iz zakonskih i statutarnih rezervi iznad 50% na dan 31.12.2019. godine Društvo je iskazalo ulaganje u Auto kuću Travnik d.o.o. Travnik u iznosu od 1.147.580 KM (učešće 82,0542%)

14.2. Finansijska ulaganja koja se drže do dospijeća

Na ovoj poziciji na dan 31.12.2019. su iskazana ulaganja iz zakonskih i statutarnih rezervi u iznosu od 501.146 KM i u cijelosti se odnose na osiguranja života. Isti iznos prikazan je i u prethodnoj godini. Ulaganje se odnosi na kupovinu obveznica emitenta Kantona Sarajevo - Ministarstvo finansija po odluci broj: 01-1703/17 od 27.06.2017.

14.3. Ulaganja raspoloživa za prodaju

Ulaganja raspoloživa za prodaju su na dan 31.12.2019. iskazana u iznosu od 3.868.424 KM, što je identično kao na isti datum prethodne godine, a odnose se na:

- ulaganje u društvo OSING d.o.o. Sarajevo u iznosu od 3.680.516 KM (učešće 100%),
- ulaganje u društvo AVUS d.o.o. Sarajevo u iznosu od 187.907 KM (učešće 40%).

14.4. Ulaganja po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka

Ulaganja po fer vrijednosti kroz račun dobiti ili gubitka (ulaganja do 20%) su u bilansu stanja na dan 31.12.2019. godine iskazana u iznosu od 5.990.262 KM.

Ulaganja se odnose na sljedeće:

Konto	NAZIV	Stanje 31.12.2018.	Smanjenje	Stanje 31.12.2019
06000	Vrijednosni papiri iz zakonskih i statutarnih rezervi	48.036,08		48.036,08
06300	Dionice iz zakonskih i statutarnih rezervi	5.058.750,00		5.058.750,00
06320	Dionice iz MROŽ	807.500,00		807.500,00
06390	Fin. Sred. po FER vrijednosti-Vrijednosno usklađenje	75.975,97		75.975,97
UKUPNO		5.990.262,05		5.990.262,05

Ulaganja u dionice iz zakonskih i statutarnih rezervi kojima se trguje na tržištu vrijednosnih papira u iznosu od 48.036,08 KM (na dan 31.12.2019 56.905 KM) se odnosi na ulaganja u dionice PBS Banka d.d., UniCredit banke d.d.

Iznos od 5.134.725,97 KM se odnosi na ulaganje u dionice iz zakonski i statutarnih rezervi neživotnih osiguranja u dioničko društvo za reosiguranje Bosna Reosiguranje d.d. Sarajevo. Dio ulaganja u dionice Bosna Reosiguranje d.d. Sarajevo u iznosu od 807.500,00 KM iskazan je u okviru poslova životnog osiguranja.

Uprava smatra da u 2019. godini nije potrebno mijenjati procjenu fer vrijednosti jer nije bilo relevantnog trgovanja dionicama Bosna Re niti postoji drugi indikatori koji bi ukazivali na promjenu fer vrijednosti.

Prema MSFI 13 Mjerenje fer vrijednosti paragrafi 37 i 38 fer vrijednost vlasničkog instrumenta se može mjeriti koristeći cijenu koja kotira na **aktivnom tržištu**.

Prema MSFI 13 – Mjerenje fer vrijednosti (Dodatak A Pojmovnik) aktivno tržište ima slijedeću definiciju: **Aktivno tržište** je tržište na kojem se odvijaju transakcije predmetnom imovinom, odnosno predmetnim obvezama **dovoljno učestalo i u dovoljnom opsegu** da omogućuju kontinuitet u informiranju o cijenama.

Uprava zaključuje da se dionicama Bosna Re trgovalo vrlo rijetko (jednom godišnje) u izuzetno malim iznosima, pa se ne može govoriti o postojanju aktivnog tržišta po definiciji MSFI 13. Zbog toga se ni mjerenje fer vrijednosti nije moglo vršiti po cijeni koja kotira na aktivnom tržištu.

Zbog toga je za procjenu korištena Metoda komparativnih vrijednosti i diskontovanog novčanog pri čemu su neto knjigovodstvena cijena i bruto zaračunata premija korištene kao ključni pokazatelji. Indikator neto knjigovodstvene cijene predstavlja podatak sa najvećim efektom na knjigovodstvenu vrijednost.

15. Depoziti, zajmovi i potraživanja

Depoziti zajmovi i potraživanja za Društvo

OPIS	31.12.2019.			31.12.2018.		
	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
Depoziti kod kreditnih institucija	16.332.200	12.590.000	3.742.200	14.932.200	11.690.000	3.242.200
Zajmovi	1.026.324	300.846	725.478	1.778.570	311.339	1.467.231
Ostali zajmovi i potraživanja	918.797		918.797	844.226		844.226
Ukupno depoziti, zajmovi i potraživanja	18.277.321	12.890.846	5.386.475	17.554.996	12.001.339	5.553.657

Depoziti kod kreditnih institucija na dan 31.12.2019. u iznosu 16.332.200 KM odnose se na slijedeće:

Red. br.	Izvor sredstava * (član 4. Pravilnika)	Naziv banke	Datum ugovora	Aneks ugovora	Iznos depozita	Godišnja kamatna stopa
1	Zak.i stat.rezerve oo-min	Nova banka a.d. Banja Luka	21.10.2016.	30.10.2018	300.000,00	1,15%
2	Tehničke rezerve ost. osig.	Nova banka a.d. Banja Luka	30.10.2018.	30.5.2019	100.000,00	1,15%
3	Zak.i stat.rezerve oo-min	Union banka d.d. Sarajevo	16.03.2018.		700.000,00	1,30%
4	Zak.i stat.rezerve oo-min	Intesa Sanpaolo Banka d.d. Bosna i Hercegovina	16.12.2019.		1.100.000,00	1,78%
5	Zak.i stat.rezerve oo-min	ZiraatBank BH d.d. Sarajevo	26.12.2017.		101.000,00	2,00%
6	Zak.i stat.rezerve oo-min	ZiraatBank BH d.d. Sarajevo	26.12.2017.		101.000,00	2,00%
7	Zak.i stat.rezerve oo-min	ZiraatBank BH d.d. Sarajevo	26.12.2017.		101.000,00	2,00%
8	Zak.i stat.rezerve oo-min	ZiraatBank BH d.d. Sarajevo	26.12.2017.		101.000,00	2,00%
9	Matematička rezerva	Union banka d.d. Sarajevo	30.12.2015.	11.01.2016.	800.000,00	3,40%
10	Matematička rezerva	Vakufska banka d.d. Sarajevo	04.09.2018.	15.01.2016.	200.000,00	2,30%
11	Matematička rezerva	Vakufska banka d.d. Sarajevo	20.04.2016.		600.000,00	2,30%
12	Matematička rezerva	ASA Banka d.d. Sarajevo	29.04.2015.	12.01.2016.	500.000,00	3,75%
13	Matematička rezerva	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. SARAJEVO	10.03.2016.		400.000,00	3,30%
14	Matematička rezerva	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. SARAJEVO	25.06.2018.		730.000,00	1,78%
15	Matematička rezerva	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	18.09.2017.		1.000.000,00	1,95%
16	Matematička rezerva	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	01.08.2019.		200.000,00	1,95%
17	Matematička rezerva	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	29.11.2019.		400.000,00	1,65%
18	Matematička rezerva	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. SARAJEVO	24.03.2015.	11.01.2016.	600.000,00	4,00%
19	Matematička rezerva	ZiraatBank BH d.d. Sarajevo	03.08.2018.		600.000,00	2,05%
20	Matematička rezerva	Intesa Sanpaolo Banka d.d. Bosna i Hercegovina	26.12.2019.		800.000,00	1,72%
21	Matematička rezerva	ZiraatBank BH d.d. Sarajevo	29.06.2018.		330.000,00	2,10%
22	Matematička rezerva	Raiffeisen Bank d.d. BiH	26.06.2018.		300.000,00	1,20%
23	Matematička rezerva	Komercijalna banka a.d. Banja Luka	25.06.2018.		400.000,00	2,00%
24	Zak.i stat.rezerve ož-min	Union banka d.d. Sarajevo	31.03.2008.	05.05.2016.	1.200.000,00	3,50%

Red. br.	Izvor sredstava * (član 4. Pravilnika)	Naziv banke	Datum ugovora	Aneks ugovora	Iznos depozita	Godišnja kamatna stopa
25	Zak.i stat.rezerve ož	Intesa Sanpaolo Banka d.d. Bosna i Hercegovina	09.04.2019.		230.000,00	1,80%
26	Zak.i stat.rezerve ož	ProCredit Bank Sarajevo	31.12.2015.	05.01.2016.	600.000,00	2,60%
27	Zak.i stat.rezerve ož	Sberbank BH d.d.	11.05.2016.	11.05.2016.	600.000,00	2,20%
28	Zak.i stat.rezerve ož-min	Sberbank BH d.d.	27.04.2015.	18.05.2016.	500.000,00	3,99%
29	Matematička rezerva	Sberbank BH d.d.	07.03.2017.		500.000,00	2,05%
30	Matematička rezerva	Intesa Sanpaolo Banka d.d. Bosna i Hercegovina	29.10.2018.		300.000,00	2,00%
31	Matematička rezerva	Intesa Sanpaolo Banka d.d. Bosna i Hercegovina	23.07.2019.		300.000,00	1,85%
32	Zak.i stat.rezerve ož-min	ZiraatBank BH d.d. Sarajevo	14.04.2017.		500.000,00	2,20%
33	Tehničke rezerve ost. osig.	ZiraatBank BH d.d. Sarajevo	29.06.2018.		600.000,00	2,10%
34	Tehničke rezerve ost. osig.	Intesa Sanpaolo Banka d.d. Bosna i Hercegovina	30.12.2019.		500.000,00	1,72%
35	Zak.i stat.rezerve oo	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	13.10.2017.		38.200,00	
		UKUPNO			16.332.200,00	

Ostali zajmovi i potraživanja na dan 31.12.2019. iznose 918.797 KM, a u najvećoj mjeri se odnose na ulaganja u fondove Biroa zelene karte (909.257,30 KM)

Kratkoročni i dugoročni zajmovi na dan 31.12.2019. godine iskazani su u iznosu od 1.026.324 KM, a odnose se na sljedeće:

Konto	OPIS	2019	2018
07300	Zajmovi fizičkim licima iz tehničkih rezervi	63.827,81	98.614,33
15000	Dati zajmovi osobama iz zakonskih i statutarnih rezervi	151.691,70	105.587,30
15010	Dati zajmovi pravnim licima iz tehničkih rezervi	509.958,49	1.263.029,45
15020	Zajmovi pravnim osobama iz zakonskih i statutarnih rezervi životnih osiguranja	60.000,00	105.251,70
15030	Dati zajmovi iz MROZ	240.846,18	206.087,08
Ukupno dati zajmovi		1.026.324,18	1.778.569,56

16. Udio reosiguranja u tehničkim rezervama

Na dan 31.12.2019. godine, udio reosiguranja u tehničkim rezervama je u bilansu stanja iskazan u iznosu od 8.533.855 KM, stoje za 800.565 KM više nego na isti datum prethodne godine.

Udio reosiguranja u tehničkim rezervama za Društvo i Grupu

OPIS	31.12.2019.			31.12.2018.		
	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
Prenosne premije, udio reosiguranja, udio saosiguranja	3.831.263		3.831.263	3.585.018		3.585.018
Rezervacija za štete, udio reosiguranja i saosiguranja	4.702.592		4.702.592	4.148.272		4.148.272
Ukupno	8.533.855	0	8.533.855	7.733.290	0	7.733.290

Prijenosne premije predate u reosiguranje, odnosno saosiguranje na dan 31.12.2019. godine iznosile su 3.831.263 KM, kako a odnose se na sljedeće:

Podružnica	Kasko	Kargo	Imovina	Odgovornost	Fiansijsko	Ukupno neživot	Život	Ukupno
8IHAC	70 555,34	0,00	43.969,36	3 570,67	0,00	118.095,37		118.095,37
BRČKO	6 041,83	0,00	6.254,78	126,26	0,00	12.422,92		12.422,92
SARAJEVO	1.274.944,62	25 072,69	1.248 494,56	80 944,56	4 992,07	2.634 448,50		2 634.448,50
TU2LA	149.437,15	0,00	229388,21	2655,48	701,33	382 182,17		382 182,17
ZENICA	144.435,36	0,00	92405,86	8.668,13	267,25	245775,60		245.776,60
BANJA LUKA	45.960,81	9 709,49	22.603,68	6.985,47	0,00	85 259,45		85 259,45
DIREKCIJA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0 00
Ukupno reosiguranje	1.691.375,16	34.782,18	1.643.116,45	102.950,57	5.960,65	3.478.185,01		3.478.185,01
Saosiguranje								
UKUPNO	66.791,97	0,00	0,00	275.195,09	11.090,72	353.077,78		353.077,78
								3.831.262,79

Rezervacije za štete predate u reosiguranje i saosiguranje na dan 31.12.2019. godine iznosile su 4.702.592 KM, a odnose se na sljedeće:

OPIS	KM
Udio reosiguranja u rezerviranim IBNR štetama	1.097.099,87
Udio reosiguranja u rezerviranim štetama	3.275.831,62
Udio saosiguranja u rezerviranim štetama	329.660,61
UKUPNO	4.702.592,10

17. Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja

Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja za Grupu

OPIS	31.12.19.	31.12.18.
1. Potraživanja iz neposrednih poslova osiguranja	9.545.806	10.209.139
2. Potraživanja iz poslova suosiguranja i reosiguranja	8.892	5.600
3. Ostala potraživanja	8.258.877	10.952.942
Ukupno potraživanja	17.813.575	21.167.681

Potraživanja iz ugovora o osiguranju i ostala potraživanja za Društvo

KONTO	OPIS	31.12.2019.			31.12.2018.		
		UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
	1. Potraživanja iz neposrednih poslova	9.545.806	0	9.545.806	10.209.139	0	10.209.139
dio 120,121	Od osiguranika	9.545.806		9.545.806	10.209.139		10.209.139
dio 120,121	Od zastupnika - posrednika u osiguranja		0		0		0
122,123,124 ,130,131 ,132,140	2. Potraživanja iz poslova suosiguranja,reosiguranja	8.892		8.892	5.601		5.601
	3. Ostala potraživanja	5.231.623	1.269.214	3.962.409	5.320.320	1.377.757	3.942.563
125,128, 129,grupa13	Potraživanja iz drugih poslova osiguranja	0		0	0		0
161,162,163,164	Potraživanja za prinose na ulaganja	78.972	61.202	17.770	93.157	67.662	25.495
grupa14,140,18, dio16	Ostala potraživanja	5.152.651	1.208.012	3.944.639	5.227.163	1.310.095	3.917.068
	UKUPNO POTRAŽIVANJA	14.786.321	1.269.214	13.517.107	15.535.060	1.377.757	14.157.303

Pregled potraživanja po starosnoj strukturi na dan 31.12.2019.- Društvo

Redni broj	Vrsta potraživanja	Nedospjela potraživanja	Dospjela potraživanja					Ispravka vrijednosti potraživanja u tekućem obračunskom periodu	Saldo ispravke vrijednosti potraživanja	Neto iznos ukupnih potraživanja
			Do 90 dana	Od 91 - 180 dana	Od 181 - 365 dana	Preko 365 dana	Ukupno			
1	2	3	4	5	6	7	8=4+5+6+7	9	10	11=3+8-10
1.	Potraživanja premije osiguranja	5.566.792,30	1.929.444,63	990.830,70	1.058.738,77	5.976.204,13	9.955.218,23	1.160.003,89	5.976.204,13	9.545.806,40
1.1.	Potraživanja od osiguranika	5.566.792,30	1.929.444,63	990.830,70	1.058.738,77	5.976.204,13	9.955.218,23	1.160.003,89	5.976.204,13	9.545.806,40
1.2.	Potraživanje od posrednika	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	Potraživanja premije reosiguranja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.	Potraživanja od reosiguranja u zemlji i inostranstvu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	Potraživanja za avanse u zemlji i inostranstvu	627.097,49	603.002,47	112.720,00	83.606,74	81.598,11	880.927,32	21000,00	81598,11	1.426.426,70
5.	Potraživanja po osnovu prava na regres	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6.	Potraživanja od osig. društava iz zemlje	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7.	Potraživanja od osig. društava iz inostranstva	93.180,15	0,00	0,00	58.041,12	720,00	58.761,12	0,00	0,00	151.941,27
8.	Potraživanja po osnovu datih zajmova pravnim licima	102.454,40	533.351,19	13.266,65	670,00	27.975,60	575.263,44	0,00	3.521,62	674.196,22
8.1.	Potraživanja osigurana hipotekom na nekretninu	101128,00	530.842,73	12.641,00	0,00	18.152,46	561.636,19	0,00	1.114,00	661.650,19
8.2.	Potraživanja osigurana vrijednostnim papirima	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8.3.	Potraživanja osigurana garancijom banaka sa sjedištem u BiH	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8.4.	Potraživanja osigurana otkupnom vrijednosti osiguranja na osnovu ugovora o osiguranju života	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8.5.	Potraživanja po osnovu kamate za date zajmove	1326,40	2.508,46	625,65	670,00	9.823,14	13.627,25	0,00	2.407,62	12.546,03
9.	Potraživanja po osnovu datih zajmova fizičkim licima	66.508,22	0,00	0,00	0,00	23.202,05	23.202,05	0,00	23.202,05	66.508,22
9.1.	Potraživanja osigurana hipotekom na nekretninu	63.827,81	0,00	0,00	0,00	23.202,05	23.202,05	0,00	23.202,05	63.827,81
9.2.	Potraživanja osigurana vrijednostnim papirima	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9.3.	Potraživanja osigurana garancijom banaka sa sjedištem u BiH	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9.4.	Potraživanja osigurana otkupnom vrijednosti osiguranja na osnovu ugovora o osiguranju života	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9.5.	Potraživanja po osnovu kamate za date zajmove	2.680,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.680,41
10.	Potraživanja po osnovu kamate po depozitima	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11.	Ostala potraživanja	728.049,24	1.171.253,88	343.715,44	144.228,60	1.239.307,19	2.898.505,11	221720,03	1.239.307,19	2.387.247,16
12.	Ukupno	7.184.081,80	4.237.052,17	1.460.532,79	1.345.285,23	7.349.007,08	14.391.877,27	1.402.723,92	7.323.833,10	14.252.125,97

Pregled potraživanja premije od osiguranika po starosnoj strukturi na dan 31.12.2019.- društvo

Šifra osig.	Vrsta potraživanja	Nedospjela potraživanja	Dospjela potraživanja					Saldo ispravke vrijednosti
			Do 90 dana	Od 91 - 180 dana	Od 181 - 365 dana	Preko 365 dana	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7	8=4+5+6+7	10
01	Osiguranje od nezgode	1.433.877,41	457.334,81	235.156,98	163.785,61	695.300,30	1.551.577,70	695.300,30
02	Zdravstveno osiguranje	0,00	23.732,83	13.423,34	12.185,51	95.289,56	144.631,24	95.289,56
03	Osiguranje cestovnih vozila izuzev vozila na tračnicama	1.877.726,94	728.170,64	320.935,77	264.866,69	2.220.875,52	3.534.848,62	2.220.875,52
04	Osiguranje tračnih vozila	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
05	Osiguranje zračnih letjelica	0,00	0,00	0,00	0,00	84.905,19	84.905,19	84.905,19
06	Osiguranje plovila	0,00	0,00	0,00	584,00		584,00	
07	Osiguranje robe u prevozu	0,00	14.507,00	7.065,15	69.237,42	6.668,88	97.478,45	6.668,88
08	Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda	1.121.985,80	329.153,52	173.567,85	260.633,22	847.535,63	1.610.890,22	847.535,63
09	Ostala osiguranja imovine	1.008.359,64	288.040,70	153.128,10	257.025,03	1.566.566,40	2.264.760,23	1.566.566,40
11	Osiguranje od odgov. za upotrebu zračnih letjelica	0,00	1.390,00	15.824,60	-256,90	94.165,11	111.122,81	94.165,11
12	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila	0,00	100,00	100,00	100,00	0,00	300,00	0,00
13	Ostala osiguranja od odgovornosti	115.370,05	83.489,33	67.404,86	30.122,59	364.897,54	545.914,32	364.897,54
14	Osiguranje kredita	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15	Osiguranje jemstva	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
16	Osiguranje raznih finansijskih gubitaka	9.472,46	3.525,80	4.224,05	455,60	0,00	8.205,45	0,00
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
18	Osiguranje pomoći	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Ukupno neživotna osiguranja	5.566.792,30	1.929.444,63	990.830,70	1.058.738,77	5.976.204,13	9.955.218,23	5.976.204,13
	Ukupno životna osiguranja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Procjena potraživanja, imajući u vidu dospijeće potraživanja, se vrši u skladu sa odredbama MRS 39, na osnovu pojedinačne procjene finansijske sposobnosti dužnika i dana kašnjenja u izmirivanju dospjelih obaveza prema društvu. Društvo primjenjuje odredbe Uputstva o vrednovanju bilansnih pozicija koje se odnose na potraživanja (Članovi od 13. do 21. Uputstva.). Međutim, u slučajevima kada procjena izvršena u skladu sa MRS 39 (vrednovanje na osnovu pojedinačne procjene finansijske sposobnosti dužnika i dana kašnjenja u izmirivanju dospjelih obaveza prema društvu) odstupa od zahtjeva navedenog Uputstva, Društvo daje prednost odredbama MRS 39, jer Zakon o računovodstvu i reviziji zahtjeva primjenu MRS.

18. Novac u banci i u blagajni

Novac u banci i u blagajni za Grupu

OPIS	2019	2018
UKUPNO NOVAC	2.154.064	1.271.797

Novac u banci i u blagajni za Društvo

KONTO	OPIS	31.12.2019.			31.12.2018.		
		UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
100,103	Sredstva na poslovnom računu	2.035.183	1.073.992	961.191	1.157.006	689.008	467.998
101	Sredstva na računu za pokriće matemat. rezerve	11.108		11.108	19.807		19.807
102,104,105,106	Novčana sredstva u blagajni	23.484	551	22.933	23.175	7	23.168
	UKUPNO NOVAC	2.069.775	1.074.543	995.232	1.199.988	689.015	510.973

Društvo je na dan 31.12.2019. godine располагало новчаним sredstvima u iznosu od 2.069.775 KM i to na računima i u blagajnama, kako slijedi:

OPIS	Žiro račun EURO (u KM)	Blagajna KM	Žiro račun KM	Žiro račun Život KM	Preventiva KM	Sredstva matemat. rezerve KM	Prihodi od investiranja	Garansijski kapital KM	UKUPNO
BIHAĆ	117,26	314,19	27.492,71						27.924,87
BRČKO			10.179,64						10.179,64
SARAJEVO	35.249,70	21.558,36	183.191,01						239.699,07
TUZLA			24.206,14						24.206,14
ZENICA			34.388,36						24.388,36
BANJA LUKA		239,05	21.815,33						22.054,38
DIREKCIJA	25.051,56	1.120,95	619.406,29		329,48			871,20	646.779,48
ŽIVOT		550,79	698.875,05		125.869,36	237.445,95	11.802,00	1.074.543,18	
UKUPNO	60.418,52	23.484,05	910.679,48	698.875,05	329,48	125.869,36	237.445,95	12.673,20	2.069.775,12

18.a. Ostala imovina i zalihe

Ostala imovina i zalihe za Društvo

OPIS	31.12.2019.			31.12.2018.		
	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
Ostala imovina i zalihe	28.713		28.713	29.905		29.905
UKUPNO	28.713		28.713	29.905		29.905

Ostala imovina je iskazana u iznosu od 28.713 KM i odnosi se na zalihe kancelarijskog materijala i pribora.

19. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda

Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda za Grupu

OPIS	2019	2018
Razgraničene kamate i najamnine	354.150	216.396
Razgraničeni troškovi pribave	2.337.438	2.251.680
Ostali unaprijed plaćeni troškovi budućeg perioda i nedospjela naplata prihoda	1.641.669	751.690
UKUPNO	4.373.257	3.219.766

Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda za Društvo

OPIS	31.12.2019.			31.12.2018.		
	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
Razgraničene kamate i najamnine	354.150		354.150	216.396		216.396
Razgraničeni troškovi pribave	2.377.438		2.377.438	2.251.680		2.251.680
Ostali unaprijed plaćeni troškovi budućeg perioda i nedospjela naplata prihoda	1.092.145		1.092.145	738.655		738.655
UKUPNO	3.823.733	0	3.823.733	3.206.731	0	3.206.731

Aktivna vremenska razgraničenja su na dan 31.12.2019. godine bilansirana u iznosu od 3.823.733 KM, a odnose se na slijedeće:

Konto	NAZIV	2019	2018
19000	RAZGRANICENE NAJAMNINE	345.150,00	216.396,60
19200	RAZGRANIC.TROŠKOVA PRIBAVE	2.377.437,83	2.251.679,92
19300	UNAPRIJED PLACENI TROŠKOVI	1.092.144,67	738.654,94
	Ukupno	3.823.732,50	3.206.731

20. Kapital i rezerve

Kapital i rezerve Grupu

OPIS	2019	2018
1. Upisani kapital	48.150.469	48.169.469
2. Premije na emitirane dionice		
3. Revalorizacione rezerve	7.416.477	7.444.035
4. Rezerve	4.041.624	3.564.210
5. Prenesena (zadržana) dobit ili gubitak	-26.113.641	-26.462.585
6. Dobit ili gubitak tekućeg obračunskog perioda	1.823.337	1.085.536
UKUPNO KAPITAL I REZERVE	35.318.428	33.800.664

Kapital i rezerve Društvo

Konto	OPIS	31.12.2019.			31.12.2018.		
		UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
	1. Upisani kapital	46.346.330	3.000.000	43.346.330	46.346.330	3.000.000	43.346.330
900	Uplaćeni kapital - redovne dionice	46.346.330	3.000.000	43.346.330	46.346.330	3.000.000	43.346.330
901	Uplaćeni kapital - povlaštene dionice	0		0			0
904	Vlastite dionice	0		0			0
902,903	2. Premije na emitirane dionice	0	0	0			
	3. Revalorizacione rezerve	6.985.865	0	6.985.865	7.013.423	0	7.013.423
921	Zemljišta i građevinskih objekata	5.340.840		5.340.840	5.368.398		5.368.398
922	Finansijska ulaganja	1.645.025		1.645.025	1.645.025		1.645.025
	4. Rezerve	4.041.624	3.271.374	770.250	3.564.048	3.238.744	325.304
910	Zakonske rezerve	4.041.624	3.271.374	770.250	3.564.048	3.238.744	325.304
	5. Prenesena (zadržana) dobit ili gubitak	-25.859.836	843.750	-26.703.586	-25.848.785	843.751	-26.692.536
930	Zadržana dobit	1.064.980	843.750	221.230	1.076.032	843.751	232.281
931	Preneseni gubitak (-)	-26.924.816		-26.924.816	-26.924.817		-26.924.817
	6. Dobit ili gubitak tekućeg obračunskog perioda	614.944	37.622	577.322	530.640	36.255	494.385
940	Dobit tekućeg obračunskog perioda	614.944	37.622	577.322	530.640	36.255	494.385
	UKUPNO KAPITAL I REZERVE	32.128.927	7.152.746	24.976.181	31.605.655	7.118.750	24.486.905

Dionički kapital Sarajevo osiguranja d.d. Sarajevo se sastoji iz 4.634.633 redovnih dionica nominalne vrijednosti 10 KM, od čega je 45,49 % u vlasništvu Federacije BiH, dok 54,51 % predstavlja privatni kapital 1384 dioničara.

21. Tehničke rezerve

Tehničke rezerve za Društvo i Grupu

Konto	OPIS	31.12.2019.			31.12.2018.		
		UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
9500	Prijenosne premije, bruto iznos	30.497.070	427.297	30.069.773	27.071.165	222.580	26.848.585
960	Matematička rez. život.osiguranja, bruto iznos	12.676.569	12.676.569	0	11.838.499	11.838.499	0
9510,952	Rezerve za nastale prijavljene i nastale neprijavljenje stete, bruto iznos	38.087.632	3.221	38.084.411	36.413.275	1.709	36.411.566
9530	Rezerve za povrate premije ovisne i neovisne o rezultatu (bonusi i popusti) bruto iznos	25.000		25.000	25.000	0	25.000
	UKUPNO TEHNIČKE REZERVE	81.286.271	13.107.087	68.179.184	75.347.939	12.062.788	63.285.151

Tehničke rezerve iskazane u finansijskim izvještajima odnose se na prijenosne premije, matematičku rezervu osiguranja života, rezervu za štete, rezerve za povrate premije ovisne i neovisne o rezultatu (bonusi i popusti) i ostale osiguravateljno tehničke rezerve, a formiraju se sukladno zakonskim propisima.

Društvo formira sljedeće vrste tehničkih rezervi osiguranja:

- rezerve za prijenosne premije,
- matematičku rezervu,
- rezerve šteta i
- ostale tehničke rezerve osiguranja.

Ukupne tehničke rezerve su na datum bilansa iskazane u iznosu od 81.286.271 KM, što je za 5.938.332 KM više u odnosu na isti datum prethodne godine.

Rezerve za prijenosne premije su obračunate po metodi pojedinačnog obračuna za svaki ugovor o osiguranju u skladu sa Mjerilima za obračun prenosne premije i Pravilnikom o minimalnim standardima za izračun tehničkih rezervi osiguranja („Sl. novine FBiH“, broj: 99/17).

Iskazane su bruto prijenosne premije na dan 31.12.2019. godine u iznosu od 26.665.806,43 KM, a odnose se na slijedeće:

Konto	OPIS	31.12.2019.	31.12.2018.
95000	BRUTO IZNOS PRENOSNE PREMIJE	30.075.435,43	26.855.542,04
95006	BRUTO IZNOS PRENOSNE PREMIJE - DJECA	421.634,05	215.622,59
95010	UDIO SU-REOSIG U PRIJENOSNOJ PREMIJI (-)	- 3.478.185,27	- 3.327.776,10
95020	UDIO SAOSIG. U PRENOSNOJ. PREMIJI	- 353.077,78	- 257.242,11
950	UKUPNO	26.665.806,43	23.486.146,42

Društvo je obračunalo prenosnu premiju na 31.12.2019. godine korištenjem metode pojedinačnog obračuna za svaki ugovor o osiguranju, u skladu sa Mjerilima za prenosne premije, Pravilnika o minimalnim standardima za izračun tehničkih rezervi osiguranja (Službene novine Federacije BiH, broj 99/17). Prenosna premija je obračunata za sve vrste osiguranja i sve police su uključene u obračun kroz Informacioni sistem Društva.

Rekapitulacija prenosnih premija-neto na dan 31.12.2019

Podružnica	Osobe	Kasko	Kargo	Imovina	Odgovornost	Finansijsko	Živct	Ukupno
BIHAĆ	61 667,84	97.364,39	314,22	86.818,86	1239 902,60	79,97	0,00	1.486.147,88
BRČKO	35 929,34	14 266,89	-55,25	8 342,23	593.788,71	0,00	0,00	652.271,92
SARAJEVO	1.300.122,90	1.670.926,52	120669,44	731.985,63	10 486 947,62	36 843,66	0,00	14.347.495,77
TUZLA	344.275,03	422 860,16	19.629,11	309.134,83	3.314.900,97	1097,15	0,00	4.411.897,25
ZENICA	316757,94	181 989,28	1.106,65	155.583,37	3 463.516,45	849,47	0,00	4.119.803,16
B. LUKA	58.091,38	59.632,06	12321,40	28 333,73	1 062.515,01	0,00	0,00	1.220.893,58
DIREKCIJA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ŽIVOT	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	427.297,13	427.297,13
UKUPNO	2.116.844,43	2.447.039,30	153.985,57	1.320.198,65	20.161.571,36	38.870,25	427.297,13	26.665.806,69

Matematička rezerva je obračunata u skladu sa Mjerilima za matematičku rezervu životnih osiguranja i drugih osiguranja na koja se obračunava matematička rezerva, Pravilnika o minimalnim standardima za izračun tehničkih rezervi osiguranja, i veća je u odnosu na 31.12.2018. godine za 838.070 KM .

Iskazana je matematička rezerva na dan 31.12.2019. godine u iznosu od 12.676.569 KM, kako slijedi:

Konto	OPIS	31.12.2019.	31.12.2018.
96000	BRUTO MATEMATSKA REZERVA OZ	10.185.494,32	10.051.954,73
96006	BRUTO MATEMATSKA REZERVA OZ - DJECA	2.491.075,05	1.786.543,89
960	UKUPNO	12.676.569,37	11.838.498,62

Matematička rezerva je obračunata u skladu sa Mjerilima za matematičku rezervu životnih osiguranja i Pravilnikom o minimalnim standardima za izračun tehničkih rezervi osiguranja („Sl. novine FBiH“, broj: 99/17).

Matematička rezerva je izračunavana pojedinačno za svaku policu osiguranja prospektivnom metodom. Društvo za osiguranje čuva sve podatke neophodne za izračunavanje matematičke rezerve. Računarski program za obračunavanje matematičke rezerve kao i dokumentacija izrađena na osnovu tog programa bazira se na izvornim podacima. Suma matematičke rezerve Društva dovoljna je za pokriće svih obaveza na kraju 2019. godine.

Pri izračunavanju matematičke rezerve korištene su odgovarajuće tablice smrtnosti za svaki proizvod. Korištena

kamatna stopa za ugovore zaključene do 31.03.2017. godine iznosi 3%, a od tada 2%. U skladu sa kretanjem kamatnih stopa na tržištu, Društvo je u 2017. godini izvršilo korekcije tarifa za proizvode osiguranja života smanjenjem kamatne stope ukalkulisane u premiju i matematičku rezervu za sve tarife na 2%. Matematička rezerva je izračunata kao bruto rezerva uz faktor zilmobilizacije koji nije veći od 3,5%;
Unutar matematičke rezerve obračunata je i rezerva za dobit koja se pripisuje osiguranicima po ugovorima u kojima je to predviđeno.

Rezerve za nastale prijavljene štete na dan 31.12.2019. su iskazane u iznosu od 18.359.107,49 KM, a odnose se na sljedeće:

Konto	OPIS	31.12.2019.	31.12.2018.
95100	BRUTO REZERVE ZA NASTALE PRIJAVLJENE STETE	21.961.378,42	21.531.174,46
95110	UDIO REOSIG. U REZERVI (-)	-3.275.831,62	- 2.792.539,34
95111	UDIO SAOSIG. U NASTALIM I PRIJAV. STETAMA	0,00	0,00
95112	UDIO SAOSIG. U NAST. I PRIJ. STET.	-329.660,61	- 225.066,85
95120	BRUTO REZERVE -NAST. PRIJAV.ZIVOT	1.709,00	1.709,00
95126	BRUTO REZERVE -NAST. PRIJAV.ŽIVOT-DJECA	1.512,30	0,00
UKUPNO		18.359.107,49	18.515.277,27

Rezerve za štete koje su nastale i prijavljene do kraja obračunskog razdoblja, a do tog dana nisu obrađene (NOCR), Društvo utvrđuje prema pojedinačnoj procjeni za svaku štetu u skladu sa Mjerilima za rezervu šteta, Pravilnika o minimalnim standardima za izračun tehničkih rezervi osiguranja. Ove rezervacije utvrđuje Služba šteta u Društvu. Bruto rezervacije za nastale prijavljene štete neživotnog osiguranja u odnosu na 31.12.2018. godine povećane su za - 430.203,96 KM, ali je zbog manjeg učešća reosiguranja u rezervisanim štetama došlo do smanjenja neto rezervacija za 156.169,78 KM. Rezerve za nastale i prijavljene štete osiguranja života su zanemarive (3.221 KM), što potvrđuje činjenicu da Društvo brzo rješava štete iz osiguranja života.

Rezerve za nastale neprijavljenе štete na dan 31.12.2019. su iskazane u iznosu od 15.025.933,07, a odnose se na sljedeće:

Konto	OPIS	31.12.2019.	31.12.2018.
95200	BRUTO REZERVE-NASTALE NEPRIJAV STETE	16.123.032,94	14.880.391,05
95210	UDIO REOSIG.U REZEV.STETA (-)	- 1.097.099,87	- 1.130.665,58
UKUPNO		15.025.933,07	13.749.725,47

Obračun rezervacija za nastale neprijavljenе štete na dan 31.12.2019. godine urađen na osnovu evidencije šteta iz Informacionog sistema Društva. Ova evidencija sadrži potpune podatke o štetama za poslednjih devet godina, kao i nepotpune podatke za štete nastale ranije. U skladu sa Mjerilima za obračun rezervi Pravilnika o minimalnim standardima za izračun tehničkih rezervi osiguranja, za obračun je korištena osnovna metoda ulančanih ljestvica i Bornhuetter-Ferguson metoda. Za sve tarife u obračun su uključene godine razvoja 2011-2019. pri čemu je posmatran odnos između godine nastanka i godine likvidacije šteta.

Ostale rezerve su na dan 31.12.2019. iskazane u ukupnom iznosu od 1.281.079,16 a odnose se na sljedeće:

Konto	OPIS	31.12.2019.	31.12.2018.
95300	BRUTO IZNOS REZ. ZA BONUSE I POP.	25.000,00	25.000,00
95400	REZERVACIJA - PREVENTIVA	1.256.079,16	1.156.817,82
954	UKUPNO	1.281.079,16	1.156.817,82

Izdavanja premijskih sredstava za preventivne namjene za sva osiguranja, osim osiguranja od autoodgovornosti, iznosi 0,15% funkcionalne premije. Procenat izdvajanja za autoodgovornost je 1,5% funkcionalne premije, dok se za osiguranje života, putničko zdravstveno osiguranje i rentno osiguranje ne vrši izdvajanje na ime preventive (Odluka o izmjenama i

dopunama Pravilnika o načinu korištenja sredstava preventive br. 01-2203/12 od 10.12.2012. godine). Rezerva za bonusе i popuste oblikuje se u visini iznosa na čiju isplatu imaju pravo osiguranici s osnova prava na: sudjelovanja u dobiti iz njihovih osiguranja, odnosno drugih prava na temelju ugovora, buduće djelomično sniženje premije, povrat dijela premije za nepotrošeno vrijeme osiguranja zbog prijevremenog prestanka osiguranja.

22. Obaveze proizašle iz ugovora o osiguranju i ostale obaveze

22.1 Finansijske obaveze

Finansijske obaveze za Društvo

Konto	OPIS	31.12.2019.			31.12.2018.		
		UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
21300	Obaveze za kratkoročne kredite u banci	1.340.793		1.340.793	1.275.219	0	1.275.219
28410	Dugoročne obaveze kreditnim institucijama				946.933		946.933
	UKUPNO FINANSIJSKE OBAVEZE	1.340.793		1.340.793	2.222.152	0	2.222.152

22.2. Ostale obaveze

Ostale obaveze za Društvo

Konto	OPIS	31.12.2019.			31.12.2018.		
		UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO	UKUPNO	ŽIVOTNO	NEŽIVOTNO
230,231, 232	1. Obaveze proizašle iz neposrednih poslova osiguranja	0		0	0		0
233	2. Obaveze proizašle iz poslova suosiguranja i reosiguranja	593.927		593.927	737.536		737.536
234 do 239	3. Ostale obaveze iz poslova osiguranja	682.079	7.675	674.404	649.194	4.427	644.767
22,20,24 ,25,26	4. Ostale obaveze	3.927.018	3.626	3.923.392	4.120.049	41.656	4.078.393
	UKUPNO OSTALE OBAVEZE	5.203.024	11.301	5.191.723	5.506.779	46.083	5.460.696

U okviru ostalih obaveza iskazane su obaveze prema dobavljačima koje na dan 31.12.2019 iznose i to:

konto	Naziv	KM
2200	Dobavljači u zemlji	1.329.618,24
2210	Dobavljači u inozemstvu	136,91
2220	Dobavljači fizičke osobe	30.631,40

U narednoj tabeli prikazani su dobavljači čiji je saldo na dan 31.12.2019 veći od 10.000 KM:

NAZIV	KM
HOTEL ADA BLAGAJ, BLAGAJ BB, BLAGAJ, 4328187140005	29.707,00
ROADING DOO GRAČANICA, SPREČANSKI PUT BB, GRAČANICA, 4209306750004	16.499,05
BK LINEA TRADE DOO, TVORNIČKA ULICA 3, ILIDŽA, 4201253140003	13.827,17
DOBRA KNJIGA DOO, PUT FAMOSA 38 , ILIDŽA, 4201126620004	17.944,98
ORMAN DOO, ŽRTAVA DOMOVINSKOG RATA BB, KISELJAK, 4236041830008	17.746,00
FK VELEŽ MOSTAR, ADEMA BUĆA 6, MOSTAR, 4227354030003	11.676,83
AUTO KUCA MAGIC DOO, DR. FETAHA BEĆIRBEGOVIĆA 19, SARAJEVO, 4201295650001	17.423,74
BH TELECOM DD, ZMAJA OD BOSNE 88 , SARAJEVO, 4200211100021	12.273,86
BIHAMK UDRUŽENJE GRAĐANA, SKENDERIJA 23, SARAJEVO, 4200197350001	15.870,96
BOSNIEN BUSINESS SYSTEMS DOO, KRANJČEVIĆEVA 39 , SARAJEVO, 4200298380009	16.015,11
COMTRADE DOO SARAJEVO, DŽEMALA BIJEDIĆA 179, SARAJEVO, 4200080830002	92.621,88
GRAND AUTOMOTIVE DOO, ALIPAŠINA BB, SARAJEVO, 4202184950002	29.857,48
KJKP GRAS DOO SARAJEVO, SRDANA ALEKSIĆA 1, SARAJEVO, 4200055640002	14.508,00
KJKP SARAJEVOGAS DOO SARAJEVO, TRG FADILE ODŽAKOVIĆ ŽUTE 4, SARAJEVO, 4200158020002	12.731,37
KJKP TOPLANE DOO SARAJEVO, SEMIRA FRAŠTE 22, SARAJEVO, 4200353740001	36.264,23
KODEKS DOO, ANTUNA HANGIJA 17, SARAJEVO, 4227430230009	15.381,07
NOGOMETNI/FUDBALSKI SAVEZ BIH, BULEVAR MEŠE SELIMOVIĆA 95, SARAJEVO, 4200991430001	60.594,84
OSLOBOĐENJE SERVISI DOO, BRANILACA SARAJEVA 25, SARAJEVO, 4202263820009	25.251,42
SELEX DOO SARAJEVO, MILANA PRELOGA 1A , SARAJEVO, 4200499870004	27.701,92
SVJETLOSTKOMERC DD, M.KANTARDŽIĆA 3, SARAJEVO, 4200177160001	103.772,71
ADVOKATSKI URED ADVOKAT ZLATAN ALAGIĆ, MUSALA BB, VISOKO, 4319557000004	19.231,42
GRANOFF DOO SARAJEVO, HASANA MERDŽANOVIĆA BB, VOGOŠĆA, 4200797380001	30.091,01
ALMY D.O.O. ZENICA, VRANDUČKA BB, ZENICA, 4218149030000	17.315,62
UKUPNO	654.307,67

23. Vanbilansna evidencija

Na dan 31.12.2019. godine vanbilansna evidencija je iskazana u iznosu od 15.340.034 KM. U knjigovodstvu je evidentirano sljedeće:

R.br.	Konto	NAZIV	Saldo 31.12.2019
1	99000	Potraživanja po osnovu vatrogasnog doprinosa	194.586,65
2	99100	Prava po osnovu vlasništva u Neumu	332.500,00
3	99400	Aktivna kamata	69.399,89
4	99401	Potraživanja za poreze	668.890,00
4	99420	Potraživanja po regresima	6.999.266,36
5	99440	Otpisana premija - Aktiva	390.305,94
6	99450	Otpisani plasmani - Aktiva	1.926.742,93
7	994506	Date mjenice za obezbjeđenje	1.548.757,37
8	99200	Oprema tehničkih stanica (Amortizovana)	397.452,00
9	99201	Nematerijalna imovina (Amortizovana)	2.812.132,85
Ukupno:			15.340.033,99

24. Transakcije sa povezanim licima

Postoje dvije grupe povezanih lica:

- Povezana lica koja imaju udio u kapitalu Društva
- Povezana lica u čijem kapitalu Društvo ima udjel

Povezana lica koja imaju udio u kapitalu Društva su sljedeća:

Br	NAZIV	Oblik povezanosti	Udio u kapitalu Društva	
			%	KM
1	Ministarstvo finansija FBiH	dionice	45,49	21.084.690
2	IF BIG d.d. Sarajevo	dionice	24,99	11.581.947
3	IF PROF PLUS d.d. Sarajevo	dionice	5	2.317.330
4	Bosna RE d.d. Sarajevo	dionice	1,45	663.920

Povezana lica u čijem kapitalu Društvo ima udjel su sljedeća:

Br	NAZIV	Oblik povezanosti	Udio Društva u kapitalu	
			%	KM
1	OSING d.o.o. Sarajevo	udjel	100	3.680.516
2	Agencija FOS Sarajevo	Udjel	100	2.000
3	AKT d.o.o. Travnik	Udjel	82,05	1.132.580
4	Bosna RE d.d. Sarajevo	dionice	12,28	5.942.225
5	PBS Banka Sarajevo	dionice		41.539
6	Sparkasse bank Sarajevo	dionice		6.497
7	AVUS d.o.o. Sarajevo	Udjel	40	8.868

Poslovi sa povezanim licima se odnose na:

- Davanje usluga zakupa poslovnog prostora od strane Društva
- Ugovore o zajmu
- Beskamatni avansi i pozajmice
- Fakturisanje premije osiguranja
- Fakturisanje usluga

Poreski propisi Bosne i Hercegovine obuhvaćaju i propise vezano za cijene između povezanih pravnih lica. Važeći propisi definiraju princip jednakih oslova odnosno da se transakcije sa povezanim pravnim licima obavljaju po istim oslovima kao i sa trećim licima, kao i metode utvrđivanja transfernih cijena. Za godinu koja završava 31.12. 2019. Društvo je u obvezi da predstavi Studiju o transfernim cijenama do 31. 3. 2020. godine. Za izradu studije Društvo je angažiralo stručno lice.

25. Preuzete i potencijalne obaveze

Društvo se pojavljuje kao tuženik u više radnih sporova. U nastavku je dat spisak trenutno aktivnih sudskih radnih sporova kako slijedi:

Red. br.	Tužitelj	Vrijednost spora u KM	Datum tužbe	Status predmeta
1.	Ranka Zekić	47.160,00	13.03.2014 g.	U žalbi na Kantonalm Sudu
2	Handžić Nervina	11.000,00	23.11.2016 g.	Presuda donesena 24.06.2019. godine
3	Pepić Aleksandra	/	09.11.2016 g.	Održana glavna rasprava 14.06.2019. te se očekuje nastavak iste u 2020. godini
4	Toromanović Hazim	8.000,00	23.11.2016 g.	Prvostepena presuda 27.06.2019. godine, žalba tuženog uvažena, prvostepena preinačena
5	Aganović Elvira	31.000,00	14.09.2017 g.	Žalbeni postupak u toku
6	Mrndžić Hasan	18.350,00	10.12.2013 g.	U žalbi na Kantonalm Sudu adv. Inja P.
7	Dinko Buzaljko	31.000,00 +10.100,00	15.05.2017	Prvostepena presuda 27.12.2019. godine
8	Grujić Biljana	/	05.09.2016 g.	Žalba na Presudu od 10.12.2018 g.
.9	Nalo Fahrudin	17.940,00	21.05.2014 g.	U žalbi na Kantonalm Sudu od 21.12.2016 g.
10	Raščić Merima	22.350,00	03.07.2014 g.	U žalbi na Kantonalm Sudu
11	Delić Emina	11.000,00	15.08.2018 g.	U fazi ročišta na Općinskom Sudu
12	Topčić Amra	1.000,00	24.10.2018 g.	Presuda Kantonalnog suda 22.11.2019. godine donesena u našu korist, revizija Tužitelja 27.12.2019. godine, nastavak u 2020. godini
13	Žunić Alisa	37.154,65	18.10.2018 g.	Održana glavna rasprava 15.10.2019. godine, nastavak iste odgođen do daljnog zbog mirnog rješavanja spora
14	Amira Nuhanović	10.100,00	07.01.2019 g.	Pripremno ročište održano 14.10.2019. godine, nastavak istog zakazan u 2020. godini
16	Aida Džinić	5.100,00	28.02.2019. g.	Odgovor na tužbu podnesen 22.03.2019. godine, tužbeni zahtjev proširen 22.10.2019. godine
17	Senad Memić	31.000,00	27.02.2019. g	Odgovor na tužbu 27.03.2019.godine
18	Mevlida Spahić	3.000,00	04.03.2019. g.	Pripremno ročište od 17.12.2019. godine odgođeno za 2020. godinu
19	Amra Topčić	15.000,00	11.01.2019. g.	Žalba na presudu podnešena 10.12.2019. godine
	UKUPNO	310.254,65		

27. Događaji nakon datuma izvještajnog razdoblja

Od samog izbijanja epidemije COVID-19 uprava Društva pomno prati razvoj situacije na globalnoj, europskoj i lokalnoj razini, prati mjere Vlade FBiH i nadležnih institucija te provodi vlastite proširene mjere za prevenciju sirenja virusa COVID-19 na svim svojim poslovnim lokacijama, kao i mjere zaštite zaposlenika, kupaca, dobavljača i redovnih poslovnih procesa.

Unatoč razrađenim kriznim scenarijima i planovima kontinuiteta pandemijsko širenje virusa COVID-I9 ima negativne reperkusije na poslovanje Društva. Razlog tome su zaštitne mjere i restrikcije koje se uvode diljem Europe te u Bosni i Hercegovini s ciljem onemogućavanja širenja virusa COVID-19.

Iako nužne, spomenute zaštitne mjere i restrikcije istovremeno bitno otežavaju ili onemogućavaju provođenje redovnih poslovnih procesa Društva. Uprava procjenjuje da ove negativne reperkusije neće ugroziti stalnost poslovanja Društva.

Sarajevo, 12.03.2020

Arif Kulić, direktor

Edin Muhović, izvršni direktor